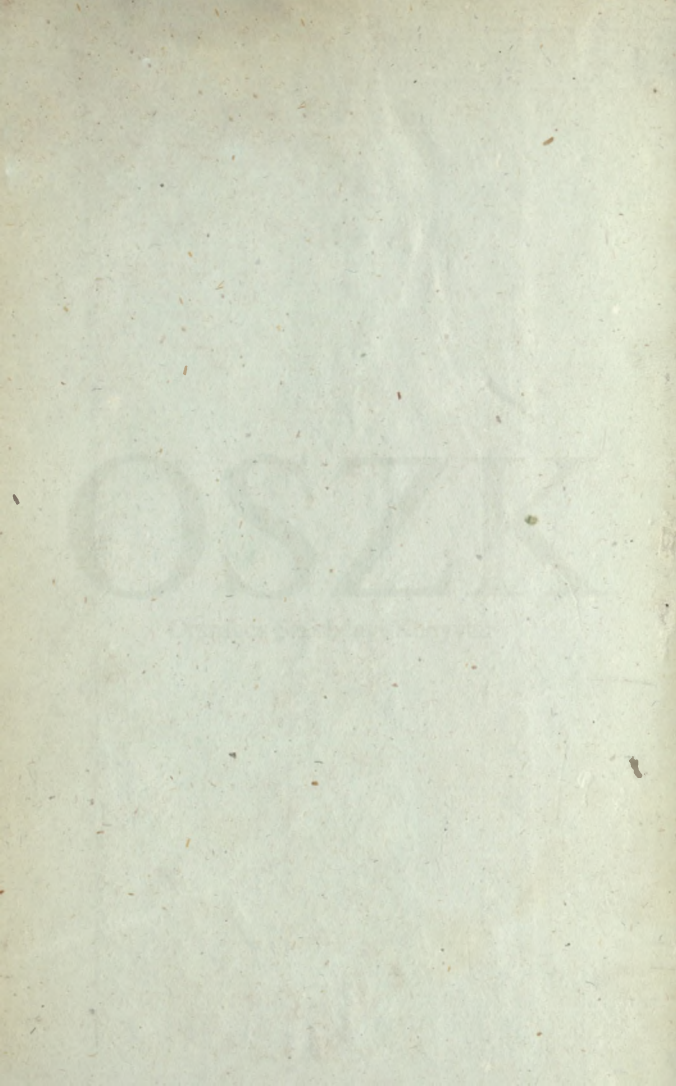

JOSIK A.
VALÓ ÉS
KÖLTŐI.

5.

87.723

OSZK

OSZK

OSZK

OSZK

VALÓ ÉS KÖLTÖTT.

NOVELLÁK ÉS VÁZLATOK

GYÜJTEMÉNYE.

IRTA

JÓSIKA JÚLIA.

HARMADIK KÖTET.

PEST.

KIADJA HECKENAST GUSZTÁV.

—
MDCCLXIII.

VALÓ ÉS KÖLTÖTT.

~~~~~
György Székelyi Könyvtár, A.

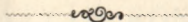
1924. évi kiadás

PEST

Magyar Könyvtár Szövetség Kiadója

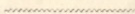

VALÓ ÉS KÖLTÖTT.

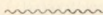
NOVELLÁK ÉS VÁZLATOK

GYÜJTEMÉNYE.

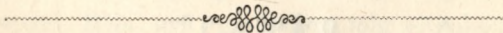

IRTA

JÓSIKA JÜLIA.

HARMADIK KÖTET.

PEST.

KIADJA HECKENAST GUSZTÁV.

MDCCCLXIII.

VÁLÓ ÉS KÖLTÖTT.

NOVELLÁK ÉS VÁLTOZATOK

GYŰJTEMÉNY

87723
PEST

KIADÓ HEGGENASTNÁI

Pest, 1863. Nyomatott Landerer és Heckenastnál.

NAGYBÁTYÁM KÖNYVTÁRA.

EGY ORVOS NAPLÓJÁBOL.

Utolsó betegemet elhagyván, vidámon le szaladtam a hágcsón, mint az iskolásgyermek, ki végre túl van, egynapra legalább, az unalmas leczkéken, s hosszú léptekkel a kap-utca feléevém utamat, hol sátramát fölütöttem volt, három év óta, fiatal nőmmel.

Ez előtt hat hónappal a család, mely eddig csak két személyből állt, ép egészséges kis fiuval szaporodott meg, kinek hatalmas hangja már a hágcsón üdvözölt.

Mellbajban legalább nem igen fog szenvedni Béla urfi; gondolám, míg ajtónkon a csengetyüt jól megrántottam.

Pár percz mulva a szakácsné fölnyitotta azt, s kis pitvaron át nőm szobájába léptem,

ki föl s alá járt a gyermekkel karjain, mindenkép igyekeztén azt csitítani, míg a száraz dajka rakosgatott a szobában.

Itt a papa! — kiáltott föl a fiatal anya, előmbe sietvén, míg a gyermeket kissé föl emelte, s felém fordította — csitt Bélácskám, csitt!

S valóban s kis fiu egyszerre csak elhallgatott s neki esett, kezeckéivel szakállamnak, melyet irgalmatlanul összekuszált.

E foglalatosság annyira helyre állította a kis zsarnok jó kedvét, hogy nem sokára a dajka karját méltóztatott elfoglalni, s nőmmel együtt irószobámba mehettünk, hol jó tűz égett a kandallóban — december elején voltunk — előtte egy széken hálokabátom ki volt terjesztve míg a théaasztal készen állt, füstölgő réz katlanával.

Beh jól esik az embernek e csinos, meleg, lakályos szoba, s egy szeretett nő társasága, mikor e csikorgó hidegben nap hosszán betegtől beteghez szaladt, s mindennütt csak szomorú képeket látott s a fájdá-

lom sohajait hallotta! — kiáltottam föl, míg kaputomat fölcseréltem hálókabáttal s csizmáimat szépen himzett, meleg papucsokkal.

Ma későn jöttél haza, szegény Endrém! — szólt nőm, a théakészítéssel elfoglalva — igen sok most a beteg; szivemből sajnállak.

Örülned kellene inkább — feleltem nevetve, — mert a sok prescriptió megtölti erszényünket; de olykor valóban azt kezdem hinni hogy hivatásomat egészen elhibáztam, mert nem tudok sehogysem örülni a jó szüretnek.

A théat s hozzá valót elköltvén, lágy támlányomba ágyaltam magamat, szivarra gyújtottam s a hirlapokat kezdém átfutni, míg nőm szorgalmatosan varrogatott.

Igy telt el körül belől egy óra a legnagyobb kényelemben s jólétben, míg egyszerre oly hirtelen s erősen rántották meg a csengetyűt, hogy mindketten majdnem fölugrottunk.

Ki lehet ez, ily későn? — szólt nőm

mintegy neheztelve; — csak remélem nem hívnak újra valami beteghez!

A szakácsné nyitott a szobába.

Ki csengetett? — kérdeztük mindketten mielőtt még szólhatott volna.

Várady tanácsos szolgálója — lőn a felelet: Margit kisasszony kéreti a tens urat jöjjön minél hamarább, mert az öreg ur újra igen roszul van.

Ismét az a te kiállhatatlan nagybátyád — mormogta nőm; előhozván igen kedvetlenül nem oly rég levetett ruhákat — csak szeretném tudni mi baja hogy így folytonosan zaklat téged.

Szivbetegség kedvesem; — feleltem csizmaimmal bajlódván — pedig igen veszedelmes, mely minden pillanatban véget vehet életének.

Valóban! — kiáltott föl élénken nőm: pedig mindig azt gondoltam hogy az örökös betegeskedés is csak szeszélyeihez tartozik.

Koránsem, de most Isten veled. Ne várakoz reám hanem feküdj le; elviszem a

kulcsot, nem szükség hogy valaki fön maradjon; ki tudja mikor jövök haza; az ily rohamak olykor sokáig szoktak tartani.

Isten veled: — felelt nőm elkisérvén a hágcsóig, ne maradj tovább mint szükséges, köszöntsd nevemben szegény Margitot.

* * *

A kemény hideg s a sűrűn hulló hó, nem igen jól estek, a meleg szoba és kényelmes támlány után; s volt időm kün átgondolni az orvosi pályának minden visszontagságait; mert a kalap-utczától az arénautczáig meszsze az út, mint azt mindenki tudja; akkor pedig még nem léteztek a jó olcsó comfortable-ek, a drága bérkocsik — vulgo fiakerek — pedig, nem szabták áraikat egy fiatal kezdő, habár elég jól előhaladó, orvos erszenyéhez.

Csak négy évvel ezelőtt végeztem volt be tanulmányaimat, s telepedtem le Pesten; vakmerő merény oly városban hol annyi de-

rék és kitünő orvos létezik mint Magyarországon szép fővárosában. Ez első vakmerőség után nem sokára mást, még nagyobb követtem el — azaz megházasodtam, mielőtt sorsomat még megalapítottam volna. De Isten és számos jóakaróim segedelmével, minden jobban sikerült, mint a józan emberek gondolták s jósolták — köztünk legyen mondva: nem épen ritka eset — s most állásom meglehetősen biztosítva volt, s betegeim, — t. i. azon uri emberek s asszonyok kik utánam szoktak küldeni ha bajok volt, vagy azt hitték hogy van — napról napra szaporodtak; úgy hogy nem csak csinosan, habár igen egyszerűen élhettünk, hanem valamit férre is tehattünk előre nem látott esetekre.

De betegeim közt az, ki leggyakrabban hivatott, egyszersmind az egyedüli is volt, ki soha, mióta Pestre jöttem, még egyetlen fillért sem fizetett.

Nagybátyám Várady Péter, egykor helytartói tanácsos, de most régen nyugalmazva,

egyike volt a legnagyobb különczöknek kiket valaha láttam — pedig orvos sok különös dolgokat szokott látni és hallani.

Fiatal korában — azt hallottam legalább többi rokonaimtól — nem volt elegansabb, vidámabb, uriasb ember nálánál. Jól bírván magát, mert gazdag szülői egyetlen gyermeke vala, bőven költött — bár tékozló sohasem volt — lovakat, szép szállást, jó asztalt tartott, s Temesvárt, hol akkor hivatalánál fogva tartózkodott, a legszebb házat csinálta; ebédeket bálokat adott, szóval egészen a világnak s a világ örömeinek élt.

Mikor már közel volt a negyven évhez, beleszeretett egy csinos fiatal özvegybe, s nem sokára el is vette.

Ha azonban a szép menyecske azt hitte hogy minden fenekig tejföl, s hogy ezentul földi paradicsomban fog élni, vidám s választékos férjével; roppantul csalatkozott; mert alig lón a frigy megkötve, már Váradyn oly változás történt, hogy nemsokára legjobb barátai sem ismertek reá.

Pár hónappal házassága után nagybátyám áttéetett Temesvárról Budára, mint helytartói tanácsos ; s mint ha az ős Budavárának léghőre bűvös hatással birna, emberünk egyszerre csak egy végletből a másikba esett.

Ezelőtt mindig társaságban akart lenni, most pedig annyira kedvelte a magányosságot hogy úgy élt mint a bagoly. Ezelőtt szerette a csinosságot, sőt a fényűzést is bizonyos határig s elég bőven költött ; most Diogenesként majdnem butortalan szobákban lakott s annyira féltette pénzét, hogy kész leend cseléd nélkül, száraz kenyeren s tiszta vizen élni — csak hogy sokba ne kerüljen.

Öltözete, melyre egykor annyit tartott, most oly elhanyagolt állapotban volt mindig, hogy inkább koldushoz mint úri emberhez hasonlított ; s ha nejének nincsen egy kis vagyonkája, melyet szerencséjére kezei közt tartott, alig lett volna szegénynek miből ruházkodni.

Leánya születése után, e fösvényiségi

hajlam még növekedett, s a szegény nőnek elég bajba került a kis Margitnak csak középszerű nevelést is adni, mert arra épen nem akart költeni az öreg ur. A gyermek azonban oly szép tehetséggel s annyi tudni-vágygyal birt, hogy e mostoha körülmények daczára, többet tanult s jobban kiképezte magát, mint ezer más, kikre szüleik bőven költenek.

Midőn Margit tizenötödik évét betöltötte, anyja meghalt, s a szegény gyermek egyedül maradt atyjával.

Ez, pár hónappal neje halála után, lemondott hivataláról, minden jószágát aladta, azt állitván hogy igen sokba kerül annak kezelése, az aréna-utczában egy kis házat vett, s oda költözött leányával.

Hogyan élt ezután, s mit csinált jószágai eladásából nyert pénzével, azt senkisép tudta, mert még magányosabban élt ott mint ezelőtt.

Volt azonban egy régi barátja s egyedüli látogatója, ki mindennapos volt a háznál.

Körmendy Tamás valamivel idősebb volt nagybátyámnál s ha lehet még fősvényebb nálánál.

Együtt szolgáltak volt már Temesvárt, s később Budán is, de Körmendy le nem mondott hivataláról, melyet még most is viselt, s ha épen oly fősvény is volt mint nagybátyám, nem vonta el magát annyira a világtól mint ő.

Egyetlen fia lévén, régóta azon terven főzött, hogy ez vegye el Várady leányát, kinek atyja után tetemes vagyona leend.

Az öreg urak hamar tisztában voltak e tervvel, s Körmendy Árpád szép és derék fiatal ember lévén, Várady Margit pedig igen csinos és kedves kis leányka, a fiatal-ság is nem sokára beleegyezett az atyák óhajtásaiba, s el lón határozva, hogy jövő nyáron megleend a lakadalom, s hogy az öreg Körmendy egy csinos jószágot, melyen kényelmes lakház is van, át fog adni fiának, mig nagybátyám kétszáz ezer pengőforinttal készpénzben, házasítja ki leányát.

Én mindezt körülményesen tudtam, mert bár nagybátyám, míg tanulmányaimat folytattam, csak igen kevés tudomást vett rólam, ki egyetlen nővére gyermeke valék, alig léptem föl Pesten mint orvos, mindjárt utánam küldött, de — mint már mondám — soha egyetlen fillért sem fizetett.

Pedig nagy szüksége volt szorgalmatos orvosra, mert évek óta szivbajban szenvedett, melynek rohamai mindig gyakrabban s gyakrabban követték egymást.

Régóta láttam hogy itt az orvosi tudomány nem segíthet többé, csak enyhíthet, s azért szerettem volna hogy más, tapasztaltabb orvost is hívasson; — de erre az öreg urat nem lehetett birni — mert mást fizetni kellett volna, míg én, a rokonság és a kedves Margit kedveért, ingyen tettem látogatásaimat.

Mind ez átfutott elmémen, míg sebes léptekkel közeledtem az aréna-utczához, s a szolgáló hallgatva ballagott mögöttem.

Most nagybátyám háza előtt voltunk.

A szolgáló roppant kulcsot vont ki zsebéből s avval kinyitván a kaput, nem sokára a beteg szobájába léptem.

Igen pusztá kényelmetlen szoba volt ez, és senki sem hitte volna hogy ez oly embernek kedvencz hajléka, ki leányának kétszáz ezer forintot ígérhet kiházásításul.

A hézag nagy volt ugyan de alacsony; s falai sem festve sem papirossal bevonva, hanem fehérre valának meszelve. A két kis ablak előtt nehéz vasrostélyok örködtek, s nappal elég sötétté tevék e szobát.

Az egész butorzat keskeny fenyőnyoszólyából, pár székből, egy régi, füstös szekrényből s nagy festett kerék asztalbol állott, mely a szoba közepét foglalá el, s melyen papiroscsomók, irománynok s íróeszközök heverték, a legnagyobb rendetlenségben.

De azért még sem látszott a tágas hézag üresnek, sőt tele volt tömve, de nem butorral hanem nagy, idomtalan, festetlen faladással, melyeken nehéz vaslakatok függöt-

tek, míg mindegyikén két betű s egy szám volt látható.

E ládáknban rejlett a nagybátyám legdrágább kincse, terjedelmes könyvtára, mely, ugy szólván egyedüli örömét képezte.

Ő ki semmire sem költött, ki még egyetlen leányától is megvont mindent, folytonosan szerezte a legujabb s legdrágább könyveket; de míg más könyvgyűjtők kézügyben és csinos szekrényekben szokták könyveiket tartani, nagybátyám, ki mindenben különcz volt, ládádba rakta azokat, ugy hogy, ha valamelyikre szüksége lön, olykor fenekig kénytelen vala egyikét vagy másikat a ládáknak kiüríteni.

A mellett nem engedte volna a világért sem, hogy ezek másutt álljanak mint saját hálósobájában, ugy hogy ez lassanként sokkal inkább kezdett nagy raktárhoz hasonlítani mint lakott-szobához.

E szobába lépén, a beteget ágyán találtam, ülő helyzetben, s párnák által

támogatva, míg Margit mellette ült, könnyes szemekkel, s aggodalomteljes arczczal.

Hála Istennek hogy végre itt vagy Andor bátyám; — szólt elémbe sietvén s kezet nyujtván; — a legnagyobb nyugtalanságban vagyok.

Mi történt? — kérdeztem hirtelen.

Midőn szokásom szerint kilencz óra tájban lehoztam atyámhoz a levest, melyből estebédje állni szokott, az asztal előtt találtam őt ülve ugyan, de mellére lehajtott fővel, s mikor megszólítottam sem felelni, sem fölkelni nem tudott. A szakácsné segítségével nagy bajjal az ágyra fektettük, s tüstént bátyám után küldtem; de állapota azóta nem változott.

Egyetlen tekintet a betegre meggyőzte tapasztalt szemeimet, hogy az nem is fog többé változni; a mit rég előre láttam bekövetkezett — szivbetegsége elérte azon fokát, hol javulásról többé szó sem lehetett, s meg voltam győződve hogy pár óra, talán pár percz mulva mindennek vége leend.

Ugy is lön, s mielőtt az óra éjfélt ütött, nagybátyám halva volt, s Margit egyedül állt a világon.

* * *

Nagybátyám el volt temetve, s Margit ideiglenesen hozzánk költözött, mig dolgait rendbe szedhette és — mi legalább azt hittük, — mig férjhez menend.

Körmendy Árpád mindent tett mit ily körülmények közt tehetett arája vigasztalására, s az öreg Körmendy Tamás tyúkkal kalácscsal járt, gazdagnak vélt s most független, jövendőbeli menyje körül — szóval ha atyja halála szomoruan is hatott a kedves Margit kedélyére, jövője rózsaszinben derengett előtte.

Margit engem szólított föl, mint legközelebbi rokonát, hogy szedjem rendbe dolgait, s e célra átadta nekem nagybátyám minden irományait s kulcsait.

Előtte atyja nem szólt soha vagyonáról, vagy annak kezeléséről, így tehát utmutatást

nem nyerhettem tőle e részben ; Körmendy Tamás sem tudott semmit, s azt állította, hogy barátja mindig titkolódzó ember volt.

Nagybátyám ügyvédéhez mentem tehát, fölvilágosításért, de ez is csak annyit felelhetett hogy nem tud semmit.

E helyzetben nem maradt egyéb hátra, mint az ügyvédet s az öreg Körmendyt föl kérni arra, hogy legyenek jelen a kutatásokon, melyeket nagybátyám irományai közt tartani kénytelen válék.

E két ur jelenlétében nyitottam föl nagybátyám hálósobáját először, mióta onnan a holttestet kivitték.

Mindent ugy találtunk ott mint halála estején.

Valjon van-e végrendelet? — Kérdezte Körmendy az ügyvédtül és tőlem.

Mindketten azt feleltük, hogy nem tudjuk.

Legelőször a nagy szekrényt nyitottuk föl.

Fehér és ruhaneműt találtunk ott, s pár régi lábbelit, de semmiféle irományt.

Aztán az asztalon heverő irásokat opróra átnéztük, de ezekben sem találtunk semmi fontost, ha csak rendesen vitt számadásait s könyvtárának igen tisztán irt s mindenféle csillagokkal s keresztekkel ellátott lelettárát nem akartuk fontosnak nevezni.

Hol a manóban tartotta az öreg úr kötleveleit, értékpapirosait s pénzét? — mormogta az ügyvéd, békétlenül körültekintvén a szobában — csak nem ezekben a nagy ládáknak? mert egyéb szekrényt vagy pénzesládát nem látok seholsem?

Talán az asztal-fiókban; — mondám s fölnyitottam azt.

Volt ott pénz, de nem több háromszáz pengő forintnál, s egy kis könyvecskében jegyzések a mindennapi kiadásokról.

Egymásra néztünk s az öreg Körmendy jóval halványabb lett mint mikor beléptünk a szobába.

Keressünk a többi szobákban; — szólt az ügyvéd.

Igen, keressünk! — ismételte Körmendy kedvetlenül.

Kerestünk mindenütt; fölkutattuk a kis házat a pinczétől a padlásig; kopogtattunk a falakon, fölemeltük az itt ott rossz állapotban levő deszkázatot — szóval mindent fölhánytunk a nélkül hogy nyomát leltük volna pénznek, kötleveleknek vagy érték-papirosoknak.

Végre fáradtan tértünk vissza a hálószobába; s midőn Körmendy kimerülten egy székre vetette magát, tekintete a nagy faládákra esett, s élénken fölkiáltott:

Most csak e ládák vannak még hátra — egyről egyig fel kell ezeket hányjunk — talán lelünk ott valamit.

De erre ma késő az idő; — jegyezte meg az ügyvéd — már esteledik, holnapra kell ezt hagynunk. Talán jó volna ha Margit kisasszony jelenlétében folytatnánk a kutatást.

Elhagytuk tehát a házat — mind a hárman kifáradva s rossz kedvvel; s midőn haza

érkeztem, az ebédet felig elrontva a hosszas késedelem által, nőmet s Margitot pedig nyugtalanul s feszült várakozásban találtam.

Elbeszéltem nekik hasztalan kutatásunkat, remélvén hogy Margit talán valami utmutatást adhat; de a szegény gyermek nem tudott semmit. Atyja mindig hallgatag volt, pénz- és egyéb ügyeit soha sem közölte vele; s ha néha — néha pénzt adott neki, ezt mindig azon asztal-fiókból vette, melyben a háromszáz pengőforintot találtuk.

Másnap fölnyitottuk a könyvesládákat, még pedig Margit jelenlétében, ki segédkezet nyújtott a könyvek ki és berakásában de itt is hasztalan volt kutatásunk.

A könyvek a legszebb rendben hevertek a ládáknban, melyeknek tetejére a belévő munkák lelettára föl volt ragasztva — de pénznek vagy értékpapirosoknak itt sem volt legkisebb nyoma is, bár egyenként szedtük ki a könyveket s kiráztuk mind-egyikét.

Midőn az utolsó ládát fölkutattuk volt, s ott sem találtunk semmit, az öreg Körmendy mérgesen topogott lábával, s kalapja után nyulva fölkiáltott: Csak ugyan megcsalt az a vén bolond — dehogy volt pénze dehogy volt; — de annyit mondhatok hogy a tervezett házasságból nem lesz semmi, mert nem engedem, hogy fiam koldust vegyen nőül.

Evvel elhagyta a szobát s a házat, hangoosan becsapván maga után annak ajtaját, míg szegény Margit sirva fakadt.

* * *

Másfél év mult el e nap óta; és ez idő sok keserüséget és fájdalmat hozott a fiatal leánynak, kinek tavasza ugy sem birt sok gyönyörüséggel.

Ő most ugyan abban a házban, melyben mi tartottunk szállást, egy szobácskában lakott, s élt a reá maradt háznak csekély béréből, s abból mit kézimunkák által szerezhett, melyekben igen ügyes és tapasztalt volt.

Hogy kis tőkéjét szaporítsa, eladta felesleges butorait, s atyja könyvtárát; az utóbbit igen jó áron egy pesti könyvkedvőnek.

Nem busult ő szegénységén — hiszen mindig szegényesen élt, még akkor is midőn atyját mindenki gazdagnak hitte — hanem búsult azon, hogy Körmendy Árpádtól végkép el kellett válnia; mert bár a derék fiatal ember csak úgy szerette őt mint ezelőtt, s egyetlen fillér nélkül is épen oly örömet elvette volna mint mikor atyja kétszázezer pengőforintnyi hozományt ígért neki, Margit maga visszautasította őt.

Vonakodott a kedves leány oly családba lépni hol szivesen nem fogadják; s mindenek fölött, nem akarta hogy Árpád érette végkép összeveszszen atyjával, mi bizonyosan történend, ha ez szegény leányt mert volna oltárhoz vezetni.

Árpád mindent megkisértet, hogy elhatározását megingassa, de hasztalanul. Margit minden szelidsége mellett erős jellemmel

birt, s nem engedett, mert meg volt győződve hogy helyesen cselekszik.

Még azt sem engedte hogy Árpád látogatást tegyen nálunk; s midőn le akartuk őt beszélni e fölöslegesnek tetsző szigorról, szeliden de elhatározottan kinyilatkoztatta, hogy ha az ifju Körmendy házunkhoz jár, ő más szállásba fog költözni.

Engednünk kellett tehát, s Margit nyugodtan, bár komolyan folytatá csendes, elvonult és magányos életét.

* * *

Egy reggel, midőn épen kalapom után nyultam hogy szokott látogatásaim hosszú sorát elkezdjem, valaki gyorsan megrántotta az előszoba csengetyűjét.

Valami uj beteg; — gondolám, s magam siettem ajtót nyitni, midőn nem csekély meglepetésemre, azon uriember, ki nagybátyám könyvtárát megvette volt, lépett be, vastag kötettel hóna alatt.

Jó reggelt, orvos ur; — szólt a belépő

— ne nehezteljen hogy oly korán alkalmatlankodom; de tudom miként ön legnagyobb észét a napnak járásban kelésben tölti, s mindenkép azon valék hogy otthon leljem, mert fontos felfödözést tettem.

Fontos felfödözést? — ismételtem csodálkozva? s össze szedvén magamat folytattam — tessék irószobámba jöni; ott nyugodtan beszélgethetünk.

Alig léptünk a szobába, s L*** ur letevén kalapját s a vastag könyvet, ekkép szólt.

Ha nem csalatkozom azt hallottam miként mindamellet, hogy e könyvek volt tulajdonosát mindenki gazdagnak hitte, még is halála után semmiféle pénz vagy érték-papiros nem találtatott hazánál?

Ugy van uram.

Én azonban azt hiszem hogy végre pénzére akadtam; — folytatá L*** ur kezeit dörzsölve.

Ön? nagybátyám pénzére?

Igen, igen; én, nagybátyja pénzére. Hallja csak mi történt rajtam, s aztán itél-

jen. — Tegnap, szokásom szerént könyveim közt, irva s olvasva töltvén az estét, midőn gyertyaimat megkoppantottam, egy kis égő gyertyabél esett az előttem heverő nyitott könyvre, s mielőtt észre vevém jókora lyukat égetett a szines papirosba, melylyel táblai belől be vannak boritva.

Nem szeretem ha könyveim rongyosak, azért egy kis ragacsot készítettem, s leszakítottam a régi papirost hogy ujjal cseréljem föl. Képzelterti meglepetésemet midőn a papiros és a boriték közt egy ezer forintos bankóra bukkantam.

Ezer forintos bankó? — kiáltottam föl.

Az ám! Ki se vettem, hanem ugy hoztam el a könyvet a hogy volt, hogy önnek kitől a könyvtárt átvettem — megmutassam.

Ezzel elővette azon kötetet melyet magával hozott, s kinyitván megmutatta a félig leszakított belső boriték alatt, a szép uj ezerforintos bankót.

Annyira meg voltam lepetve, hogy a

szó torkomon rekedt, s L*** ur folytatta :

Azt hiszem a hol e g y van, több is lehet; azért jó volna talán ha Várady kisasszony jelenlétében az egész könyvtárt átkutatnók.

Uram, — szóltam végre — ezer köszönet e boldog felfödözésért s a készségért melylyel azt tüstént tudtomra adta. Ajánlatát elfogadom fiatal rokonom nevében. Határozzon napot és órát, s én önhöz kísérem őt, hogy a kutatást elkezdhessük.

L*** ur a következő nap reggeli óráit jelölte ki, s aztán távozott, az ezer forintos könyvet nálam hagyván, hogy mutassam Margitnak, s kézbesitem neki a szép uj bankót, mely kétségen kívül egy részét képezte örökségének.

Alig zártam be L*** ur mögött a pitvar ajtaját s pár ugrással nóm szobájában voltam, hol szerencsémre Margitot is találtam.

Jertek hamar szobámba — szóltam, alig birván leküzdeni örömemet — valami ritka könyvet akarok nektek mutatni.

Evvel szobámba rohantam, míg a két hölgy, kiket a ritka könyv nem igen érdeklett, lasabban követte lépteimet.

Ismered e könyvet Margit? — szóltam, oda nyujtván neki az értékes kötetet.

A kötés után itélve, — felelt a leány nyugottan — szegény atyám könyvtárához tartozott.

Igazad van; de nyisd csak föl, — így, épen az első lapon!

Ah! — kiálltottak föl Margit és nőm, midőn szemeik a bankóra estek.

Mit jelent ez? — kérdezte Margit.

Azt, kis hugocskám, hogy alkalmasint a rég keresett pénzre fogunk akadni.

* * *

Másnap reggel tiz órakor Margit és én L*** urnál voltunk, kinek neje igen szivesen fogadott és segítségét ajánlotta a könyvek átvizsgálásában.

Mindjárt hozzá is fogtunk a munkához, s midőn az óra a tizenkettőt elütötte már szép csomó bankó és értékpapiros birtokában valánk.

Könnyített a kutatáson az, hogy L*** ur észrevette, mikép az első kötetek, melyekben bankót leltünk, a nagybátyám által irt lelettárban, melyet ő átvett volt a könyvekkel együtt, csillaggal valának megjegyezve; így tehát legelőbb is mindig a megjegyzett munkák után nyultunk, s ezekben egyszer mint másszor pénzt találtunk, míg a jegyzetlenek üresek voltak, úgy hogy utoljára ezeket meg sem vizsgáltuk.

De voltak könyvek, többnyire nagy folio kötetek, melyek mellett a lelettárban kereszt állt a csillag helyet, ezekben leltük az értékpapirosokat.

Midőn négy órai munka után a kutatásnak vége lőn, Margit, a tegnap még oly szegénynek vélt árva, négyszáz ezer pengőforint birtokában volt.

Pár nappal e boldog esemény után, mikor épen tanácskoztam kis hugommal, kincse — elhelyezése végett, egyszer csak, épen midőn legszebben peroráltam, Margit félbeszakított, s oly képpel, melyen látszott hogy legkisebbet sem figyelt szavaimra, piruló arczczal azt mondá :

Andor bácsi, legyen szives Körmendy Árpádnak megüzenni, hogy most már járhat házához.

Jót nevettem e félbeszakításon, s az napra legalább, a tanácskozás be lőn fejezve.

* * *

Szükség-e mondanom, hogy midőn e sorokat írom, szép kis hugom nem csak már jó darab idő óta megváltoztatta nevét, s nem Várady Margit többé, hanem Körmendy Árpádné, de hogy már egy kis erős hangu Andor is létezik, kinek szerencsés valék keresztatyja lenni?

N. B. Az öreg Körmendy Tamás egy cseppet sem ellenzette a házasságot: sőt — úgy látszik azt gondolta miként négyszáz ezer pengőforint még sokkal jobb kétszáz ezernél, s azért nagy tisztelője kedves kis menyének.

EGY LÖVÉS ÁRA.

Vigan lobogott a tűz a márványkandallóban ; az asztal a szoba közepében reggelire volt terítve, s a tiszta de kissé halvány téli nap sugárai, visszatükrözték magukat a porcelánban, ezüstben és kristályüvegekben, melyek azon álltak, míg fénynyel árasztották el a tágas szoba eleven színü szőnyegét, csinos butorait és redős kárpitjait.

Az asztal mellett, egy mély karszékbe ágyalva, csinos fiatal nő ült, theakészítéssel elfoglalva s néha néha egy tekintetet vetve a bronz órára, mely a kandallót diszité.

Mily későn jön ma megint! — gondolá — mig sohaj birkózott fel kebeléből s egy árnyalata a komolyságnak vonult el szép, szende vonásain.

Vajjon minden férj ugy bánik-e nejével, öt, hat évi házasság után? — így füzte tovább gondolatait; — tegnap dél óta nem láttam: a városban ebédelt valami barátjánál, este színházba ment, mint mondá, s ugy tudom hogy csak reggel felé jött haza. Most alkalmasint álmos és roszkedvü s lesz mint mindig így töltött nap és éj után; aligha pár szót beszél velem. Pedig mily boldogok lehetnénk, fiatalok és egészségesek vagyunk, szép, kedves kis leánykával áldott meg az ég, jól birjuk magunkat, és szeretjük — — legalább szerettük egymást; — — most ugy látszik csak az én szivemben él még azon szerelem, mely pár rövid év előtt oly boldoggá tett mindkettönket!

E pillanatban halk léptek hallatszottak a mellékszobában, az ajtó kinyilt, s azon egy fiatal, alig harmincz éves ember lépett be; csinos hálókabátban, himzett sipkával sötét fürtein, de mogorva, elégületlen kifejezéssel szabályos vonásain.

Jó reggelt Lionel! — mond a nő nyája-

san, kezét nyujtván férjének, ki azt hideg közönyösséggel fogadá, alig felelvén neje szavaira; s egy más karszéket az asztalhoz huzva, abba vetette magát és röviden kérdezé: kész-e már a thea?

A nő egy csészét töltött meg s férje elé tette; s mig ez reggelijét költötte el, vidám csevegésével igyekezett annak mogorvaságát felderíteni.

Az istenért, Ellinor, ne beszélj annyit! — kiáltott fel végre békétlenül a férfiu; — fejem még jobban megfájúl attól a folytonos csevegéstől; csengess inkább s mondd meg a komornyiknak, hogy hozza be a hirlapot; mindig elfelejtik e haszontalan cselédek azt a reggeli asztalra tenni; bizonyosan megint elvitték a konyhába.

A nő felkelt s csengetett; s miután a hirlap elékerült s férje annak olvasásában elmerültnek látszott, himzést vett elő, és azon szorgalmasan dolgozott.

Lionel Osborne, Ellinor férje, titoknok volt az angol követségnél Brüsszelben. Atyja,

ámbár nem idősebb, hanem csak második fia Lord Osbornenak, mégis igen tehetős volt, mivel anyja szép vagyonnal bírt, mely miként ez gyakran szokott történni angol előkelő családoknál, második fiára szállt, míg az atyai jószág a lordi czimmel együtt, az idősb testvért illeté.

Mister Osborne igen fiatal korában házasodott meg; de nejét, kit imádott, pár évig tartó boldog házasság után, gyermekágyban veszté el, mi őt annyira elkeserítette, hogy alig négy hetes kis fiát, Lionelt, bátyja, lord Osborne házához adta, hogy annak csak fél évvel idősebb fiával neveltessék s keletre utazott.

Hat év mulva, vissza akarván térni hazájába, a hajón, melyen utazott, ideglázba esett, s tiz napi betegség után meghalt; úgy hogy csak holt tetemei érkeztek vissza honába.

Már elutazása alkalmával végrendeletet csinált volt, melyben lord Osbornet fia gyámnokává nevezte ki, s őt nejével együtt

arra kérte, hogy halála esetében tekintsék Lionelt mint tulajdon fiukat, s neveljék házuknál a kis Arthurral.

Ugy is történt, a két rokon együtt nevedett s testvérként szerette egymást, míg lord Osborne s neje alig tettek különbséget a két ifju közt.

Arthur jelleme szilárd és erős volt, s olykor egy kis akaratossággal vegyült, míg Lionelt derült, odaengedő lelkülete, fogékony elméje s nyílt szivessége általános kedvenczé tette.

Fájdalom e szeretetreméltó tulajdonokhoz nagy adag könnyelműség s gondatlanság is járult, de ezen hibák, míg Arthur közelében volt, annak befolyása által háttérben tartattak.

Lionel, ki minden idegen nyelvet igen hamar megtanult s utazni, külföldön mulatni szeretett, a diplomatikai pályára szánta magát, s lord Osborne befolyása által alkalmazást nyert a külügyminisztériumban; míg

Arthur a politika terén működött, s nemsokára kitünő tagja lőn az alsóháznak.

Egyetlen gyermekök lévén, szülői azt óhajtották, hogy minél előbb nősüljön; de Arthur, kinek igen higgadt fogalmai voltak a házasság és családi életről, még nem talált oly hölgyet, kit nejéve tenni óhajtott volna.

Lionel ellenben, igen hamar elveszté szivét, és huszonkét éves korában a szép és szeretetreméltó Ellinor férje lőn.

Mig Londonban lakott a fiatal házaspár úgy, hogy Lionel mindig Arthur társaságában lehetett, viszonya nejével a legbensőbb és legboldogítóbb volt; mert Arthur oly ügyesen tudta jó tanácsait előadni, és befolyását rokonára használni, hogy ez saját lelkének sugallását, saját eszének parancsait követni vélvén, a legjobb, legszivesebb férj volt; és a kis Anna születése az ifju párnak boldogságát még növelte.

De Lionel nemsokára titoknökká lőn ki-nevezve az angol követségnél Brüsszelben; és távol Arthur üdvös befolyásától, hibái és

gyengeségei csakhamar túlsúlyt nyertek jó tulajdonai fölött.

Könnyelmü fiatal emberekkel jövén érintkezésbe, ezeknek káros tanácsait szerencsétlenségére épen oly hiven követte, mint követte volt Arthur jótékony sugalásait.

Ellinor szépsége és angyali jósága mellett, észszel s miveltséggel is birt ugyan, de nem azon lelkierővel s elhatározott jellemmel, mely befolyást gyakorolhatott volna férjére; és így pár év múlva olyanná vált a viszony közte és Lionel közt, mint azt e sorok elején festeni megkisértettük.

Lionel elhanyagolta nejét, gyermekét olykor napokig nem látta őket, s idejét egészen mulatságoknak, fájdalom nem mindig a legártatlanabbaknak, s mi a legveszélyesebb volt, játéknak is szánta.

Nemcsak rossz és hütlen férjlőn tehát hanem a mellett szenvedélyes játékos is, ki naponkint családjá egész jövőjét, vétkes könnyelműséggel kockára tette.

De térjünk vissza azon pontra, melyből kiindultunk, s keressük fel a fiatal házaspárt a reggeli asztal mellett.

Szótlánul ült ez sokáig, Lionel olvasással, Ellinor munkájával, vagy inkább szomorú gondolataival elfoglalva; mig egyszerre felpattant az ajtó, s azon berohant a kis hat éves Anna, dajkájától követve, s anyja karjaiba vetette magát.

Jó reggelt kedves jó anyám! — kiáltott fel az eleven gyermek, csókokkal elárasztván anyja arcát; — nézd csak mily szép az idő, mily fehérek a fák, mily fényes a hó nem fogunk-e ma szánkázni?

Mindenek előtt, gyermekem — felelt Ellinor szelid hangon — ne feledd apádat üdvözölni, s kérd meg őt, hogy szánkázzon ki velünk.

A kis leányka félénk tekintetet vetett atyjára, ki tudomást sem látszott róla venni, aztán anyjától nógatva lassan közeledett üléséhez, meghajtotta magát és bizonytalan hangon mondá: Jó reggelt kedves apám!

nem léssz-e oly szives velem és jó anyámmal kiszánkázni?

Oly kedvesen nézett ki a csinos gyermek midőn nagy eleven kék szemeit kérő s egyszerűsmind félénk tekintettel emelte apjára, hogy Lionel minden fásultsága mellett ellent nem tudott a varázsnak állani, s ámbár nem a legnyájasabb hangon -- felelt.

Igen, igen, kis kéregető, parancsold csak elő a szánat.

Anna örömeiben felsikoltott, hirtelen egy csókot nyomott atyja kezére s kifutott a szobából.

* * *

Félórával azután csinos szánban ültek mely arany hattyut képezett, tigrisbőrrel betakarva s védve a hideg ellen; míg a szép angol fogat, fehér és veres strucztollakkal és széles szalagokkal diszítve, vigan hangoztatta ezüst csengetyűit, s Lionel ügyes keze által hajtatva, szélgyorsasággal vitte a szánat fel s alá a Boulevard du Regenton és a

Park körül, hol számos szánokkal és könnyű kocsikkal találkoztak, mert a gyönyörű téli idő tiszta napfényével, mi Brüsszelben a ritkaságok közé tartozik, mindenkit kicsalt a szabadba.

A kis Anna öröme, ki folyvást beszélgetett s nevetett, Lionelt is felderítette, és mindig gyorsabban hajtván a lovakat olykor Ellinorral is pár nyájas szót váltott.

Épen a Rue de la Loi és a Rue Ducale szögletén voltak, mikor egy csinosan de igen egyszerűen öltözött hölgy az utcán keresztül menvén, a sima havon kicsuszott és elesett, még pedig oly közel Lionel szánjához hogy ez, mielőtt a hajtó képes lett volna a lovakat feltartani, mellette elrobogott s karját surolta.

Ellinor felsikoltott ijedtében; Lionel pedig, mihelyt sikerült neki lovait megállítani, oda dobta a gyepelőt a kocsisnak, ki a szának kis hátulsó ülését foglalta el, s a hölgyhöz sietett, ki körül már az emberek összeseregleni kezdettek, míg két nő segít-

ségével felkelt s reszketve állt az egyikre támaszkodva.

Szép fiatal leány volt ez, alig tizenhét éves, és arcza halványsága daczára, üde mint a fehér rózsa.

Bocsássa meg ügyetlenségemet, Mademoiselle; mond Lionel közeledve; remélem azonban, hogy baja nincsen, s hogy szerencsém leend önt szánomban, melyben nőm s leányom ülnek, haza vihetni.

Nincs semmi bajom uram, — felelt reszkető hangon a leányka, — csak megijedtem volt; de azért folytathatom utamat.

Most Ellinor és Anna is jöttek, kik a kocsis segedelmével leszálltak a szánról; és a fiatal nő kéréseit egyesítvén férjeével, a leányka nem sokára mellette a szánban ült, míg Lionel a kocsis helyét foglalta el, s a gyeplőt átvette.

Hová vigyem önt, Mademoiselle? — kérdé Lionel udvarias hangon.

Rue de l'arbre bénit, 34, s'il vous plait

Monsieur; — felelt a leány s nem sokára Brüsszel egyik külvárosában, egy kis, de csinos ház előtt álltak meg.

Lionel csengetett s épen segített a fiatal leánynak, ki leszállt a szánról, s udvariasan köszönetét mondá Ellinornak, midőn a ház ajtaja kinyílt s azon egy éltes, tisztán öltözött szolgáló lépett ki.

C'est vous Mademoiselle? — Ön az, kis-asszony? — kiáltott fel csudálkozva; — mi történt? remélem hogy baja nincsen?

Semmi bajom, Josephine, — felelt nyájasan a leányka, — csak ügyetlen voltam, elestem, s ezen asszonyság sziveskedett engem saját szánjában haza hozni.

Elesett! csak el nem törte kezét, lábát? — mond ijedt képpel az öreg cseléd, szemeit jártatván fiatal urnője gyönyörű természetén.

A mint látja -- nem; felelt ez nevetve; — mig a vén szolgáló fejesóválva mormogta

elesett, s még nevet! mily könnyelmű az ifjuság! — Ellinor bucsut vön uj ismerőjétől, megigérvén, hogy másnap személyesen tudakozódni fog vajjon igazán nem voltak-e rossz következései az esésnek és ijedtségnek.

* * *

Adrienne Duprat egy festő leánya volt, ki azonban már régen felhagyott művészetével. Soha sem birván kitünő művészeti tehetséggel, s a mellett igen sok restséggel és önzéssel, csak addig folytatta munkásságát mig a szükség kényszeríté őt arra.

Harminczéves korában egy fiatal zongoraművésznővel ismerkedett meg, és szép ember lévén, ki — ha akart s a fáradságot nem kimélte, igen kellemetes társalgó is tudott lenni, nem sokára az igazán szeretetre méltó és szellemdús leány szívét s kezét megnyerte.

Ezen idő óta jónak látta Duprat ur minél kevesebbet festeni, de annál többet fes-

tészetről s általában művészetről beszélni; színházba, kavéházakba és művészeti körökbe járni, serezni és dominózni s kényelmesenabból élni, mit neje részint hangverse-nyek, részint zongoraleczkék által szerzett.

A mellett becsülte nejét, mindig jó kedvü volt, s a szó közönséges értelmében épen nem rossz férj; de önzése nőttön nőtt, úgy hogy akkor is, mikor husz évi házasság és fáradság után nejének ereje és egészsége apadni kezdett, azt észre sem látszott venni, s a helyett hogy kiméletre intette, s inkább maga szerzett volna valamit ecsetjével, folytatni engedé fáradságos működését.

Több gyermekből, kikkel az Isten megajándékoza e házaspárt, csak legkisebb leányuk, Adrienne maradt életben, anyjától és dajkájától Josephinetől, ki már születésekor Duprat házánál volt, gondosan ápolva, a nélkül hogy elkényeztették volna a kedves gyermeket, ki nem erős ugyan, de egészséges volt s anyja művészeti tehetségét teljes mértékben öröklötte.

Dupratné a legnagyobb gonddal s fáradsággal mivelte ki e tehetséget, melytől, ismerve férje jellemét, biztosítást várt leánya jövőjére nézve.

Mikor egészsége elkezdett gyengülni, Adrienne tizenötödik évében volt, s már több hangversenyben méltó diadalt aratott. Anyja átlátván, hogy halála után Adrienne nemcsak magát, hanem atyját is kénytelen leend tartani saját munkája által, lassankint arra is szoktatta a kedves gyermeket, hogy zongoraleczkéket adjon; s mikor tizenhatodik évét betöltötte, már nagyobb részét anyja tanítványainak átvehette, hogy azt a fáradságtól megkímélje.

Alig egy évvel ezután, a gondos anya mindinkább elgyengülve, rövid betegség következtében a sirban pihent munkás élete után.

Adrienne a fájdalom első rohamát legyőzván, egészen anyja szerepét vette át; dolgozott, fáradozott reggeltől estig, hogy a háztartásra szükséges összeget megszerez-

hesse: míg atyja járt; kelt, sokat beszélve enyhíten fájdalmáról, de mindamellet evett, ivott, igen jól mulatta magát, s észre sem látszott venni, hogy mint neje ezelőtt, ugy leánya most érette dolgozik, a helyett, hogy ő fáradozott volna érettök.

De Adrienne ezt gyermekkorától fogva annyira megszokta volt, hogy neki fel sem tűnt, és atyját, ki egyébiránt mindig igen nyájasan bánt vele, a legjobb apának hitte széles e világon.

Miként Brüsszelben átalános szokás a szegényebb sorsu polgárságnál, ugy Duprat is házának egy részét bérbe adta ki; és annak első, három szobácskából álló emeletében, tiz év óta már egy éltes asszony lakott, egyetlen fiával.

Madame Vanderelszt -- ez -- neve -- Dupratnének fiatalkori barátnője volt, ki egy kereskedőhöz menvén férjhez, özvegy lön, mielőtt férje, igen derék és becsületes ember, annyit félre tehetett volna, hogy neje s egyetlen fia jövője biztosítva lenne.

De Vanderelsztné, ámbár lesujtva férje halála által, kit nagyon szeretett, érezte, hogy fiának — akkor csak tiz éves gyermeknek — élnie kell, erőt vett magán, hogy dolgait rendbe szedhesse.

Látván, hogy adósságok léteznek, felhagyott a kereskedéssel, férje raktárában lévő minden áruczikket eladott, kifizette az adósságokat, a megmaradott kis összeget biztos helyre tette le, s annak kamatjaiból élt; igen szegényesen ugyan, de becsületesen. A fia nevelésére szükséges pénzt úgy szerzte be, hogy virágokat csinált, mihez jól értett; melyek aztán egy igen keresett divatárusnő boltjában párisi virágok czime alatt adtak el a brüsszeli elegáns világnak.

Mihelyt fia, Alfréd, tanulmányait bevégezte, alkalmazást nyert, atyjának egy régi barátjánál, F*** bankárnál, ki annyira meg volt elégedve az ifju szorgalma, ügyessége és csendes magaviseletével, hogy megígérte neki, mikép nemsokára könyvvivői minőség-

ben leend alkalmazva, mint ez magában értetik, igen jó fizetéssel.

Adrienne és Alfréd ugyszólván együtt nőttek fel; előbb elválhatlan játszótársak voltak, aztán együtt tánczoltak és mulattak azon körökben, hová szüleik bevezették őket végre szerelmes pár lett belőlök, mely Alfréd előléptetését várva várta, hogy házaspárrá válják.

Hogy mindez szülei beleegyezésével történt, magából értetik; s ámbár Duprat ur gazdagabb vőre vágyott volna, mégis elég jószivü volt — minden önzése mellett — a fiatal pár boldogságát nem gátolni.

Pár hét alatt minden megváltozott. Adrienne, ki anyja halála óta csak házi körébe élt, engedvén végre atyja s Alfréd kéréseinek, egy tánczmulatságban jelent meg, hol elég szerencsétlen volt, főkép bájos táncza által, egy öreg s tehetős angolnak annyira megtetszeni, hogy Duprat házánál bevezetése magát egy közös ismerősük által, s azóta a szép Adrienne legbuzgóbb udvarlója lön,

Tomkins ur, — ez volt az angol neve — ifjúkorában Londonban tánczmesteri hivatalt vitt, s oly ügyesen mozgatta lábait, hogy 400 font, azaz 10,000 v. frt. évi jövedelmet összetánczolt magának; de eljövén az idő, hol lábai részint az évek súlya, részint a köszvény által elgyengülve, nemcsak tánczolni nem akartak többé, de olykor még mozdulni sem, ennél fogva véget vetett működésének és magánéletbe vonult vissza. Mivel pedig Brüsszelben 10,000 frankból sokkal uribb módon élhet az ember, mint Londonban 400 fontból, Belgiumba költözött az öreg ur, s annak fővárosában telepedett le.

Egyelőre Adrienne nevetve fogadta hódolatát, s Alfréd is gyakran tréfálgatott vele öreg udvarlója felett: de látván, hogy Duprat ur napról napra nyájásabb s előzőbb lön Tomkins ur irányában, ugy tetszett nekik, mintha sötét felleg kezdené szerelmök egét elborítani.

Egy este Tomkins ur szokása szerint el-

jött Dupratékhoz, és Adrienne hon nem lévén, mert Vanderelsztnével s fiával színházba ment, oly meghitté lőn nem sokára a társalgás a két férfiu közt, hogy az öreg angol őszintén bevallotta a festőnek, mikép leánya kezét megnyerni leghőbb ohajtása volna, de Adriennet megkérni nem meri, mert fél, hogy visszautasittatik.

Ne féljen semmit, tisztelt barátom, — biztatá a festő a legnyájasabb hangon az őszhaju kérőt, kinek tizezer franknyi évi jövedelme Dupratra nézve oly vonzóerővel birt, hogy éjjel nappal csak arról álmodott: — leányom sok észszel s meggondoltsággal bir minden fiatalsága mellett, s teljes mértékben méltányolni fogja ön ajánlatát. Majd beszélek vele, s minden akadályt, — ha létezhetne — elhárítok utjából; ön eljön aztán holnapután este, s megkéri őt annak rende szerint. Jót állók érte, hogy kedvező feleletet nyerend.

De Alfréd ur? — rebegette a vén kérő kinek az egyes szavak s pillantások, melye-

ket féltékeny szemei észrevettek volt, most eszébe látszottak jutni.

Oh attól nincs mit tartania, kedves barátom, — vágott szavába a festő, — nagyon szeretik egymást, de csak mint ifjúkori barátok, mint testvérek; tudja, hogy ugyyszólván együtt nevelkedtek. Legyen nyugodt, holnapután kedvező feleletet nyerend leányomtól.

Akkor egész jövőm boldogsága meg van alapítva! — felelt Tomkins ur.

Mint szintén az enyim is; gondolá Duprat, kezeit dörzsölvén, míg vendégétől búcsút vett; csak Adrienne-t reá tudjam venni hogy el ne utasítsa azért az üres erszényü Alfrédért.

Mikor Tomkins ur kiért a folyosóra, Josephine már készen várta őt prémes kabát, jával, nagy sáljával s esernyőjével, — mi nem volt csuda, mert hallván a konyhájában, mely épen az ebédlő alatt volt, hol Duprat vendéggével mulatott, az élénk beszélgetést — engedett kíváncsiságának, s fellopódzván,

már jó félóra óta lesben állt az ajtó közelében, s a két urnak minden szavát hallotta, mérgelődvén, hogy gazdája szép leányát pénzért akarja feláldozni.

Mindamellett nagyon érthető módon tartotta Tomkins ur felé balkezét, mikor felnyitotta a ház ajtaját, gondolván, hogy oly igéretnek után, milyeneket éppen most nyert Duprattól csak előáll az öreg ur egy kis borraivalóval; de csalatkozott; egy fillér sem esett markába, azért becsapván az ajtót a távozó vendég után, mérgesen mormogott: egy fillér sem! eredj csak vén fukar, ezért lakolni fogsz!

* * *

Elérkezett végre a Duprat által kitüzött nap, mely véletlenül éppen szombat volt. Adrienne búsan s könnyek közt tölté azt, mert atyja szokatlan szigorral bánt vele, s oly elhatározottan nyilatkozott Tomkins ur mellett, hogy a szegény leány nem tudta mitévő legyen, s mikép utasítsa el az utált kérőt, a

nélkül, hogy szeretett atyja egész haragját magára vonja! mert Tomkins ur ajánlatát el nem fogadni, és hű maradni Alfrédhez, arra el volt határozva, akár milyen fordulatot vegyen is a dolog.

Az öreg szolgálónak ellenben igen jó kedve volt, mindamellett, hogy fiatal urnőjét, kit mint tulajdon gyermekét szeretett, szivéből sajnálta.

Sürgött, forgott szoktalan élénkséggel, s tisztogatta az egész házat, a pinczétől a padlásig, mint az Brüsszelben szombatonként minden háznál szokás.

Végre, estefelé a ház előtti járdára került a sor, melyet megsepert s megmosott; de a helyett, hogy jól letörölte volna, miként ezt oly csikorgó hidegben a többi szolgáló tette, hogy sikamlós jéglemezzel be ne borittassék a járda, rajta hagyta a vizet, sőt több izben, mikor ez már meg kezdett fagyni, újra megöntözte, úgy hogy rövid óra mulva tükörsima jéglappá vált az egész ház előtti járda.

Most tiszta kötényt és főkötőt vett magára, s állást vón a konyha ablakánál; mely a járdával épen egy irányban volt, a konyha félig földalatti levén.

Alig állt ott s közeledni látta Alfrédot, ki haza jött F*** ur irodájából.

Pszt — pszt! — mond a szolgáló, de többször kellett ezen figyelmeztetést ismételnie, annyira el volt merülve az ifju bús gondolataiba.

Vigyázzon magára, Alfréd ur! — folytatá Josephine, mikor végre az ifju feltekintett, -- nagyon sík a járda.

Ezen szavak által figyelmeztetve Alfréd kikerülte a veszélyt; és gyanitván a vén szolgáló egész magaviseletéből s a járda szokatlan állapotából, mikép valami ármányt kohol, felsietett szobájába, hogy ennek ablakából lássa, mi fog történni az utcán.

Nem sokára tipegve jött Tomkins ur, s felső öltönye daczára fénymázos, kisse szük csizmái, ujdun uj kalapja s citromszin keztyüi mutaták, hogy nagyon kitett magáért

az öreg ur, élete ezen legfontosabb napján.

Sietve közeledett a ház felé, gondolván, hogy talán elkésett, mert régen fénylett már az utcákban a légszesz lámpák hosszú sora, és a legközelebbi toronyóra épen elütötte a hetet.

De most nem hangzott Josephine intő szava a konyhából, s alig lépett Tomkins ur a ház előtti járdára, csuszni kezdett s fel nem tudván tartani magát a kissé lejtős jég- lapon, órra bukott.

Egy angol szitkot mormogva fogai vagy inkább a fogorvostól vett fogak között, mindenkép igyekezett felkelni; de ez nem volt ám oly könnyü dolog, s kézzel lábbal kapálódzva, sohajtozva s káromkodva, oly tánczot vitt véghez négykézláb a sima jégen az öreg ur, mely fiatalabbkori diadalait Terpsichore művészetében — a groteskmodorban tudni illik — felülmulta volna.

Néhány percz alatt népcsoport sereglett össze körülötte, de annyira elfogott minden

embert a nevetés, ezen valóban mulatságos látványra, hogy pár perczig senki sem tudott, vagy akart, rajta segíteni.

Végre Alfréd, megsajnálván vén vetélytársát, kisietett a házból s az ő segítségével, nem kis erőködés után, visszanyerte az egykori tánczmester egyensúlyát.

Alfréd be akarta őt vezetni a házba, de az ellen erélyesen tiltakozott az öreg ur, s valóban ily állapotban szive királynéja előtt semmi esetre sem jelenhetett volna meg.

Kalapja messze tőle a hóban hevert szétpattant citromszin keztyüi csak egyes, a jégtől elpiszkolt maradványokban lebegtek vörös ujjai körül, s pantalonja oly sérüléseket s repedéseket kapott, melyek csak igen ügyes szabó kezétől várhattak gyógyulást.

Nem maradt tehát egyéb hátra, mint egy szájtató utczagyerkőcz által bérkocsit hozatni, Alfréd segítségével beleülni, s haza kocsizni szállására, melyet hónapokig el sem hagyhatott többé; mert az esés, ijedség és

meghülés következtében, ugy csipegette a köszvény az öreg szerelmest, hogy orvosa csak tavaszra nyujthatott neki reményt enyhüléshez.

Ennek megadtuk volna! — szólt halk hangon, de nevetve Josephine, egy kosár hamuval kezében kilépve a házból, s avval szorgalmasan behintvén a sima járdát, hogy mások ne kövessék Tomkins ur példáját; — de most sietek Adrienne kisasszonyt megnyugtatni, ki mit sem gyanit az egész dologról; — s mig Alfréd felment anyjához, az öreg szolgáló, valami ürügy alatt, a konyhába csalta Adriennet, s elbeszélte neki a történeteket.

Azon szoba ablaka, melyben Duprat s leánya tartózkodtak, a kert felé nyílt, s így semmit sem hallottak az egész zenebonáról.

Duprat fészkelődött karszékében, s békétlenül várta Tomkins ur megjelenését; de óra után óra mult a nélkül, hogy ez eljött volna. Végre megunván a várakozást, mérgesen felugrott a festő, elővette kalapját,

köpenyét s a kávéházba sietett, hol sörözéssel s dominózással töltötte idejét, míg végre éjfél után haza került.

Másnap reggel egy levélkéből, melyet Tomkins hozzá intézett, megtudta ugyan az egész dolgot; de az angol meg nem nevezvén a helyet, hol oly porul járt, nem gyanitotta, mikép nem minden a véletlen mive volt, s avval vigasztalta magát, hogy jövendőbeli vejét mindennap meglátogató.

Többnyire ennek késő reggelije idejében vetődvén oda, elköltötte vele együtt Tomkins ur jó spanyol borait s ludmájás pástétomait: mi fájdalom annyira megerősítette szándékát, hogy az ezen élvezetek nyújtója leánya férje legyen, mikép szegény Adrienne látta, hogy ki nem kerülheti sorsát, hacsak valami szerencsés véletlen nem segít rajta; mert minden kérésére, minden állítására, hogy ki nem állhatja a vén angolt atyja csak annyit felelt: tizezer frank évi jövedelem oly szerencse, mely nem gyakran kínálkozik, kivált szegény leány-

nak; s lelkiismérete nem engedi azt elszalasztani.

* * *

Igy állottak a dolgok, midőn a véletlen érintkezésbe hozta Adriennet az Osborne családdal.

Ellinor szavának állt, meglátogatta másnap a fiatal művésznőt s megtudván, hogy egyszersmind zongoratanitónő is, felkérte őt, hogy kis leánykájának leczkéket adjon, mire Adrienne, megnyeretve Ellinor szelid nyájassága által, kedvező feleletet adott.

Igy tehát minden héten háromszor a déli órában, Osborneékhoz ment Adrienne s a kis Anna oly sok jó akarattal s ügyességgel fogott a tanuláshoz, hogy nemsokára a fiatal tanitónő kedvencz tanítványa lőn. Ellinor igen sok örömet talált leánya haladásában s mindig jelen volt a léczkék alkalmával.

De nemcsak anyja, hanem — ugy lát-szék — atyja is, nagy érdekekkel kísérte Anna rendkívüli képességét; mert igen gyakran

megjelent Ellinor szobájában a leczkékre kitüzött órában, s többször nemcsak nagy szivességgel fejezte ki háláját a szép tanítónő iránt, hanem olykor csinos és becses ajándékokkal is ügyekezett azt bebizonyítani.

A fiatal művésznő vonakodott ugyan ezek elfogadásától, de végre engedett Ellinor kéréseinek, ki örömmel látta férje növekedő részvétét s szeretetét kis leánykája iránt, mert Lionel eddig igen közönyösnek mutatkozott, mi nem egy könyvébe került a szerető anyának.

De fájdalom nem atyjai szeretet volt az, mi Lionelt oly gyakran hozta családja körébe, hanem egészen más, és korántsem oly tiszta érzés. Ő el volt bájolva Adrienne szépségétől és szeretetreméltó magaviseletétől, s szokott könnyüséggel engedett ezen új vonzalomnak, mely által két család boldogsága s becsülete lőn kockáztatva.

Adrienne mit sem gyanított, s annyira el volt foglalva saját szerelmével és bajaival,

hogy Lionelnek minden ügyekezete még figyelmét sem tudta felébreszteni.

De épen e közönyössége s nyugalma a szép művésznőnek tévutra vezették Osbornet, ki nem jött azon, hiuságára nézve épen nem kecsegtető eszmére, hogy Adrienne egyetlen gondolatra sem méltatja őt. Azt hitte tehát, hogy a leány igen jól tudja, mit akar és hová céloz, s hideg közönyössége csak álarcz, mely alá réjti Ellinor előtt igazi érzelmét.

Várva várt tehát kedvező alkalmat, hogy nyiltan beszélhessen vele, a nélkül, hogy neje szelid kebelében gyanut ébreszsen.

Ily alkalom nemsokára kínálkozott. Annának kis barátnéi közül egyik születése napját ünnepelte, s ennek szülei Annát egész napra elhívták házukhoz, hová anyja is elkisérte. Ellinor ezt megírta Adrienne-nek, s megkérte, hogy aznap el ne jöjjön hozzá; de Lionel azon ürügy alatt, hogy a levélkét elküldi Duprat házához komornyikja

által, megtartotta azt, úgy hogy a szép tanítónő, nem tudván semmit az egész dologról, a szokásos órában Osborne-ékhez ment.

Lionel komornyikja, ki egyedül volt az előszobában, bevezette Adriennet a belső salónba, hol a zongora állt, s azt mondván hogy Miss Osbornet jelenlétéről azonnal tudósítani fogja, elhagyta a szobát.

Adrienne ebben semmí szokatlant nem látott; nyugodtan tette le kalapját, sálját, le huzta keztyűit s a zongorához ült rendes szokása szerint.

Egyszerre felnyilt az ajtó s Lionel lépett a szobába.

Bocsánatot kérek, nőm és leányom neveikben, — szólt vidám de kissé elfogult hangon — ha önt, Adrienne kisasszony, pár perczig várakoztatják; el vannak foglalva a szabónéval, ki mértéket vesz Annának egy új köntösre; addig, ha megengedi, én leszek oly szerencsés helyeiket kipótolni.

Avval széket vont elő, és szorosan Adrienne mellé helyezvén azt, leült.

Adrienne kissé eltávolítván tulajdon székét, nyugodtan felelt pár udvarias szót, s a zongora melletti állványról elővette a szükséges hangjegyeket s a zongorára helyezte azokat.

De Lionel használni akarván az időt, rövid előzmény után, oly hangon kezdett hozzá beszélni, hogy a szegény leány, mint-ha meglepetése s ijedsége által kőszoborrá vált volna, szótlánul s mozdulat nélkül ült Osborne mellett.

Jó jelnek vevén némaságát Osborne, át akarta karolni karcsu derekát! de ezen érintkezés által ugyszólván magához térve Adrienne, egy sikoltással felugrott ülőhelyéről s az ajtóhoz futott.

Lionel megelőzte őt, s a kulcsot ráfordítván a zárba, megnyugtanni igyekezett az egészen elrémült leányt, ki mindenkép azon volt, hogy a szobát elhagyhassa; s látván, mikép Osborne vissza akarja tartoztatni, újra felsikoltott.

Most vitatkozás hangzott egyszerre az

előszobából, siető léptek közeledtek az első salonon keresztül, egy erős kéz kiakarta nyitni az ajtót s látván, hogy be van zárva, feszíteni kezdé azt, míg végre felpattant s Vanderelszt Alfréd égő arczczal állt Lionel előtt.

Adrienne egy felkiáltásával az örömnek Alfréd karjai közé vetette magát, míg Osborne legyőzvéen zavarodását, durva hangon kérdé az idegent: mit akar házánál?

F*** bankár megbizásából jöttem önhez uram, — felelt Alfréd erőtetett nyugalommal, — s míg az előszobában tudakoztam, vajjon itthon van-e, sikoltást hallék s arám Duprat kisasszony hangjára ismertem, kiről tudtam, hogy zongoraleczkéket ád leányának. De most azt kérdem öntől uram — folytatá növekedő indulattal — mit akart ön arámmal? miért kulcsolta be az ajtót? mi által rémitette el oly iszonyuan Adrienne kisasszonyt?

Lionel annyira meg volt ütközve, hogy szavakat nem talált: s átlátván, mily nagyon

esalatkozott, midőn azt hitte, hogy nyilatkozata kedvező választ nyerhet a bájos művésznőtől, megbánva tettét Adriennehez közelite, hogy bocsánatot kérjen tőle illetlen bánásmódjáért.

Ne közelitse meg arámat, gaz csábitó! — kiáltott fel Alfréd, kitörő haraggal visszataszitván Osbornet; — oly alávaló embernek legkisebb érintkezése is szégyenítő!

Jöjjön kedves Adrienne, — folytatá azután szelidebb hangon, — hagyjuk el minél előbb e házat, melynek küszöbét soha át nem kellett volna lépnie.

Azzal megfordult, undorral s megvetéssel telt kifejezéssel férfias arczán, támogatván Adrienne roskadozó alakját s elhagyta a szobát és házat.

* * *

Mik voltak ezen jelenetek következései, könnyen gyanithatni. Másnap reggel két fiatal angol jelent meg Alfréd szállásán, ki-

hívást hozván párbajra Osborne részéről, melyet Vanderelszt azonnal elfogadott.

Ő is felkérvén tanunak kettőt barátjai közül, nemsokára rendben volt az egész dolog, a nélkül, hogy Osborne neje, vagy Alfréd anyja s arája legkisebbet is gyanítottak volna arról, mi egész életök boldogságát oly komolyan veszélyezteté.

Brüsszelben, vagy ennek környéken párbajra szállni, nem oly könnyü dolog, mert a rendőrség igen éber szemmel kíséri az efféle eseteket; azért el lön határozva a négy tanu közt, hogy valamely határszéli helységben menjen véghez a párbaj; s mivel Alfrédnek néhány nap mulva F*** bankár megbízásából ugy is Párisba kellett utaznia, ugy intézték a dolgot, hogy ez elvégezvén ott teendőit, túdtára adandja Osbornenek s a négy tanunak mely napon érkezik vissza a határszélre; ezek azután ott találkoznak vele, hogy a párbaj véghez mehessen a rendőrség beavatkozása nélkül; mi azon szomorú esetre is, ha egyik a vivók közül

elesnék, a másíknak alkalmat nyujt a keméy büntetést, mely Belgiumban reá várna, kikerülhetni.

Osborne mindenképen azon volt, hogy nevének ne legyen legkisebb sejtelme is a fiatal művésznő közt történteokról; szerencsére üzenetet hoztak neki, hogy Duprat kisasszony elutazott Némethonba, ott hangversenyeket adandó; mi annál valószínűbb volt Ellinor előtt, minthogy Adrienne ezen tervét gyakran emlegette s csak azt sajnálta, hogy a kis Anna leczkéi egy időre félbeszakadnak.

Azonban Lionel folytatá gondatlan életmódját, ámbár neje s gyermeke iránt szelidebb s szivesebb lőn, mint valaha. Most midőn a lehetőség előtte állt a halál által elválasztatnia ezen két lénytől, kiknek szeretete benne összpontosult, érezni kezdé, mily kincscsel bir, s átlátta, hogy vétkes könnyelműsége érdemetlenné tette őt ezen boldogságra, mely osztályrésze lehetne, ha ugy viseli magát, mint férjhez és apához illő.

De épen ezen bünös öntudata, gyakrabban még mint ezelőtt a játékasztalhoz csalta Lionelt, hogy fájdalmas érzelmeit altassa el a játék hevélyei által; s egy napon oly sok szerencsétlenséggel játszék, s bortól elkábitva oly makacsul folytatá a játékot, hogy kevés óra mulva egész vagyonát elkártyázta s mint koldus hagyta el a fényes teremtet, hová mint tehetős ember lépett be.

Kétségbesése első rohamában véget akar vetni életének; de neje s ártatlan gyermeke emlékezete visszatartotta a bünös kezét, mely már a töltött fegyvert égő homlokára illeszté.

Nem akarta e két szelid teremtésre azon szégyent hozni, hogy öngyilkosnak özvegye s árvája legyenek, elzárta tehát a fegyvert, hogy kisértetbe ne essék ujra, és íróasztalához ült.

Légelőbb is ügyvivőjének irt; utasításokat adván neki minden adósága kifizetésére, s a megmaradandó igen csekély összeg elhelyezésére; aztán uj levélhez fogott,

mely rokonához s legjobb barátjához Arthur hoz szólt. Kitárta előtte egész lelkét, megvallotta minden bűneit, s arra az esetre, — melyet forrón ohajtott — hogy Vandereiszt golyója végét vetne életének, Arthura bizta nejét s leányát, tudván, hogy így jövőjük legjobb kezekbe kerül,

Ezen levelet is bevégezvén, végre ágyára dőlt, s kimerülve lelki szenvedéseitől, reggel felé mély álmot nehezkedett szemekre.

* * *

Szomorú volt az ébredés ezen halálszerű álmot után, szomorúak a napok, melyek most következtek: s ha Lionel meg is érdemelte azon büntetést, melynek súlya alatt majdnem összeroskadt, mégis inkább megsajnálta volna, mint sem kárhoztatná vagy megvetné az, ki olvashatott volna lelki kínok által dult kedélyében.

Nejének nem mondott semmit a megtörténtekről, mert feltette magában előbb Arthur válaszát bevárni; de ezen válasz késett,

s minden pillanat a szelid, mindig nyájas és engedelkeny nőre, kit most inkább szeretett mint valaha, vagy ártatlan gyermekére, törzsurás volt a szerencsétlen férj és atya szívébe.

Ügyvivője tüstént válaszolt; elküldte az adósságai kifizetésére szükséges öszvegeket, s azt írta, hogy a megmaradt igen csekély tőke, utasítása szerint el van helyezve; de mind ezt oly hideg, mondanók szemrehányó modorban írta, hogy Lionel szíve összeszorult, annál inkább, mivel azon ügyvivő, családjának régi hű barátja volt, ki már atyjának is egész bizodalját bírta.

De mindamellett haladott az idő, s egy reggel, mikor Osborne s Ellinor a reggel asztalnál ültek, belépett a komornyik két levéllel, melyek egyike Párisból a másik Angolhonból érkezék.

Lionel reszkető kezzél legelőbb is a Párisból érkezett levelet bontotta fel; s midőn abban azt olvasta, hogy Vanderelszt másnap déltájban a határszélen leend, egy sóhajával

a könnyebbülésnek azt gondolá: Valahára! talán véget vetend a könyörülő sors ezen kinteljes életnek.

Most a másik levelet bontotta fel, mindig nevedő felindulással olvasta azt el, s végre egyetlen szó nélkül, de halásápadt arczal s behunyt szemekkel lerogyott székéről a földre.

Ellinor egy felsikoltásával az ijedelemnek, felugrott, megrántotta a csengetyüt, s férje mellé térdre borulván, mindenkép igyekezett, reszkető kezekkel s akadozó lélekzettel őt életre visszahozni.

Siessen, az Istenért, orvost kell hivatni — mondá a belépő komornyiknak, — ki az inast tüstént orvos után küldvén, urát, egy másik cseléd segedelmével hálósobájába vitte s ágyára fekteté.

Nem sokára eljövén az orvos, eret vágott a betegen, ki azonnal felnyitotta szemeit, de úgy látszott, hogy eszmélete még nem tért egészen vissza.

Az orvos legnagyobb nyugalmat paran-

csolt, s látván, hogy neje jelenléte beszédre készíti a beteget, arra kérte Ellinort, hogy legalább rövid időre hagyja el a szobát, megigérvén neki, mikép addig férje ágya mellett maradand.

Ellinor végre engedett, nehéz szívvvel visszatért azon terembe, hol a reggeli még az asztalon állt, s nyugtalanul járt fel s alá, a fölött tünődve, vajjon mi okozhatta férje rögtöni roszullétet. Végre szeme a két levélre esett, melyek az asztal mellett a földön heverték.

Felvette azokat, s az egyiket átolvasván, csak azon, előtte legkisebb fontossággal nem bíró tudósítást találta benne, hogy Vandereiszt Alfréd holnap déltájban egy helységben leend, melynek ő nevét sem hallotta soha.

A másik levélhez fogott tehát, de alig kezdé azt olvasni, és ő is, reszkető tagokkal s majdnem eszmélet nélkül egy karszékbe dőlt; de erőt véve magán, leküzdötte felindulását s elolvasván a levelet, darabig moz-

dulatlanul maradt, mély, s úgy látszott, kínos gondolatokba merülve; azután felkelt s férje szobájába tért vissza.

* * *

Mit foglalt azon levél magában, melynek elolvasása, Lionelre úgy mint nejeére, oly iszonyu hatást gyakorolt?

Válasz volt az Lionelnek Arthurhoz intézett levélére, de nem Arthur, hanem annak atyjá, lord Osborne által írva; mert Lionel legjobb, legőszintébb barátja nem volt többé az élők sorában.

Párbajban esett el, melyet egy gaz rágalmazóval vivott, ki oly asszony felől, a kit Arthur ismert és becsült, becstelenítő dolgokat beszélt.

Lord Osborne sorai a kétségbeesés bélyegét viselték. Lionel levelét fia íróasztalán találta, hol még bontatlanul hevert, s fájdalma daczára is felelt reá, kérve kérvén Lionelt, kit mint második fiát szeretett, s ki most örököse s egyetlen közelebbi rokona

volt, hogy csak az Alfréddali párbajt kerüls ki, s ne kimélje e célra a pénzt, ha az által ki lehetne egyenliteni a dolgot.

A jó öreg mindent, a mit Lionel tett, megbocsátott neki a legmélyebb, legszivrepesztőbb fájdalom szavaival leirta elhagyott állapotát, egyre ismételvén azon kérését, hogy csak minél előbb egyenlitse ki a köztes s Vanderelszt közti viszályt, hozza rendbe dolgait, mondjon le hivataláról és siessen Ellinorral s a kis Annával hozzá s nejéhez, ki szintoly kínos feszültséggel várja megérkezésöket, mint ő maga.

Megirta továbbá, hogy Lionel ügynöke kezei közt tetemes összeg van letéve, melyel minden perczben rendelkezhetik.

Hogy ezen levél elolvasása iszonyu hatást gyakorolt Lionelre, kinek napok óta kínosan felizgatott lelkülete egészségére is káros befolyással volt, azon nem fog senki csudálkozni.

Fájdalom és öröm, bánat és hálaérzet, szégyen és könnyebbülés oly rohamosan

áradták át keblét, hogy elgyengült teste szinte összeroskadt az ellentétes érzelmek tusája alatt.

Ellinor visszatért férje szobájába, mély és csendes álomba merülve találta őt, míg az orvos könyvvel kezében, egy karszékben ült.

Legyen nyugodt asszonyom, — szólt, óvatosan felkelve üléséből, midőn Ellinor belépett; — csak pár órái csendes álom kell betegünknek, s egészsége teljesen helyre fog állani. Holnap reggel visszajövök, ámbar hiszem, hogy látogatásom alig leend szükséges.

Avval elhagyta a szobát, nesztelenül behuzván maga után az ajtót, míg Ellinor férje ágya mellett foglalt helyet.

Ott ült órákig, csendesen majdnem mozdulatlanul; min tünődött, mit gondolt, mi-csoda érzelmek voltak azok, melyek olykor halálsápadtsággal, olykor égő pirral áraszták el szelid vonásait? — nem tudjuk; de mikor Lionel végre fölébredt, neje szeliden

mosolygó arczával találkozott első tekintete; ki látván, hogy beszélni akar, mig kinos érzés kifejezése vonult el vonásain, egy csókot nyomott homlokára s rebegeve mondá: Légy nyugodt kedvesem: mindent tudok!

Lionel karjait füzte neje körül, s azon meghittséggel, mely az igazi szerelem legboldogítóbb jele, s melyet Ellinor már oly régen nélkülözött, elbeszélte neki mindazt, a mi történt, megvallotta minden hibáit; de azt is mondá, hogy már hetek óta mélyen megbánta vétkes könnyelműségét, s forrobban még mint házassága első éveiben szereti azon angyalt, ki csak megbocsátani, csak boldogítani tud.

Végre arra kérte Ellinort, kinek könyvtől csillogó szemei a szerelemnek legbensőbb tekintetével függöttek férjén, hogy ne akadályozza kéréseivel a párbajt, mely előtte áll, s ne nehezitse ellenkezése által ezen most ugy is elég nehéz kötelességet.

És Ellinor, a mindig jó és áldozatra kész Ellinor, most is legyőzte rettegését férje

életéért, mely mint hideg kéz szoritotta össze szivét; s egy hó fohászszal az ég irgalmas urához, hogy védje meg Lionelt ellensége golyójától, megígérte, hogy elutazását nem fogja gátolni.

* * *

Másnap reggel Lionel, kinek egészsége teljesen hélyre állott, utnak indult, hogy Vanderelszttel találkozassék.

Korán reggel távozott, mikor még mindenki pihent; s asztalán egy levelet hagyott Ellinorhoz czimezve, melyben a kedves nőt bátorítani s megnyugtatni igyekezett.

Felkereste tanuit, kiknek egyikénél reggelizett; elbeszélte Arthur halálát, s lord Osborne levélének tartalmát, s nemsokára a vaspályán szélgyorsasággal repültek a hátszél felé.

Megérkezhén a kitüzött helységbe, Vanderelszt két tanujával már azon vendéglőben várakozott, hová az érkezők beszálltak.

Osborne tanui, ismervén a körülményeket, lépéseket akartak tenni az ügy békés kiegyenlítésére; de ezt Lionel a törétek daczára meg nem engedé, mert nem akart semmi áron gyávaság gyanujába esni.

A négy tanu tehát elvégezvén a szokásos előzményeket, délutáni öt óra tájban megjelent a két ellenfél a helységen kívül egy magányos berekben; a fegyverek megtöltöttek, a távolság kiméretett, s Alfréd és Lionel, töltött pisztolylyal kezeikben, a tanuk által kijelölt helyeken szemben álltak. A félre vonult tanuk egyike hármat tapsolt, s a harmadik taps után a vivók lassu léptekkel egymás féle közeledtek. Pár pillanat után Alfréd célbavett ellenére sütötte fegyverét s a golyó Lionel kalapját átfurta, pedig oly közel fejéhez, hogy kissé bőrét is megsuroлта.

Lionel felbillenté pisztolyát s a levegőbe lőtt; mert oly mélyen érezte, hogy ezen ügyben egyedül ő a vétkes, s halálos bűnnek tartotta volna Alfrédra czélozni.

De ez észrevette a hirtelen mozdulatot, melyel Osborne kissé felemelte fegyverét, s tanui által kinyilatkoztatta, hogy még egyszer akar löni.

Lionel tanui egyelőre megtagadták beleegyezésöket, de végre kénytelenek voltak engedni, s a két ellenség ujolag szemközt állt.

Osborne gyanította, hogy miután ő Alfréd lövését elfogadta a nélkül, hogy azt viszonozza, most Afréd is követni fogja e példát, s fegyverét a levegőbe süti el; de azt is tudta, hogy ő maga kénytelen lesz ellenét legalább szinleg czélba venni, ha véget akar vetni a dolognak; s minél közelebb jött az elhatározó percz, annál inkább kezdett attól tartani, hogy akaratlanul sebet ejthet azon, ki ellen ugy is elég vétkesnek érzé magát.

Azonban közeledett egymás felé a két bajvivó; Alfred nyugodtan, Lionel belső küzdelmek közt; végre azon perczben, mikor Alfréd már felemelte fegyverét, Osborne, mint valami hirtelen elhatározás követ-

keztében, felkiáltott: Megálljon ön, megveszem lövését!

Alfréd leeresztette pisztolyát s a csudálkozás minden jeleivel visszalépett; Lionel pár perczig beszélgetett tanuival, kik aztán kinyilatkoztatták Vanderelszt tanui előtt, hogy Osberne 10,000 font sterlinggel meg akarja ellensége lövését váltani, azon feltét alatt, hogy ő se legyen kénytelen újra löni.

Alfréd erre pillanatnyi gondolkozás nélkül azt felelte, hogy semmi esetre sem fogadja el ezen, előtte egészen megfoghatlan ajánlatot; s valóban hinni kezdé mikép tébo-lyodott emberrel van dolga. A négy tanu pedig körülvette őt, s míg a két fiatal angol minden ékesszólását felhasználta, Alfréd ké tanuja őt anyjára s Adriennére emlékeztette kiknek jövőjük azon tizezer font által tökéletesen biztosítva lenne. De mínd hiábant Alfréd semmi áron sem akart oly egyezkedésbe bocsátkozni, melyet szégyenítőnek tartott.

Végre Lionelnek egyik tanuja, ki egy

szersmind meghitt barátja volt, s észrevette, mily kínos feszültséggel várja Osborne a dolog kimenetelét, arra kérte Alfrédet, hogy engedje meg, mikép egy pár szót négy szem közt szólhasson vele. Vanderelszt meg nem tagadhatta e kérést, s a két férfiú kissé eltávozván, a fiatal angol röviden de meghatólag megmondá Alfrédnek mindazt, a mi azon nap óta történt, melyen aráját Osbornenál találta; azt sem hallgatta el, mily veszedelmes beteg volt barátja tegnap s kinyilatkoztatá mikép attól tart, hogy ha el nem fogadja a most könnyen megfogható ajánlatot, visszaesés lehetne tagadó válaszának következménye.

Kérte tehát Alfrédot a legszivesebb szavakkal, hogy Lionel ajánlatát ha szeszélyesnek tartja is, fogadná el, mit annál könnyebben megtehet, mert mind a két ellenfél oly nyugott bátorságot tanusított az első lövés alkalmával, hogy lehetetlenséggé vált bármelyiket is gyávasággal vádolni.

Alfréd még mindig vonakodott, s épen ismételni akarta tagadó válaszát, midőn tekintete véletlenül Lionelre esett, kinek arca a két beszélő felé volt fordítva, s vonásaiban oly kínos kifejezése mutatkozott a legfeszültebb várakozásnak, és legnagyobb nyugtalanságnak, mikép Vanderelszt többé nem kételkedhetett, hogy valóban súlyos betegségtől lehet tartani, ha minél előbb le nem csillapul Osborne izgatottsága.

Beleegyezését adta tehát végre; de oly vonakodva, oly kedvetlenül, mikép mindenki láthatta, hogy százszor inkább megküzdött volna bár kivel.

Alig tudta meg Lionel, hogy végre sikerült barátjának Vanderelsztet ajánlata elfogadására birni, midőn közelebb lépven leemelte kalapját s meghatott hangon szólt:

Engedjék meg uraim, önök előtt kinyilatkoztatnom, hogy ezen egész ügyben én voltam egyedül az, ki vétkesnek érezheti magát; jelenlétökben bocsánatot kérek tehát Vanderelszt urtól a történetekért, s boldog-

nak érezném magamat, ha ezentul megve-
tése helyett barátságát birhatnám.

Alfréd megnyerve s egészen kiengesztelve ezen szavak által, kezét nyújtott Osbornenak; s miután ez, minden vonakodása daczára, átadott neki egy 10,000 fontról szóló váltót, bátyja bankárára Londonban, melyet azon esetre ha a párbaj következtében kénytelen leende Belgiumot hirtelen elhagyni tárczájába tón, együtt tértek vissza a vendéglőbe, s nemsokára gőzkocsiba ültek, mely még az este visszahozta a hat férfit Brüsszelbe.

* * *

De mi történt a szép Adrienne-el azon óra óta, hogy Alfréd társaságában hagyta el Osborne lakását?

Vanderelszt bérkocsiban haza vitte az egészen elrémült leányt s atyja szerencsére hon nem lévén, az öreg szolgálónak azt mondta, hogy hirtelen rosszul érezvén magát, Alfréd urat, kivel véletlenül az utcán talál-

kozott, arra kérte, hogy bérkocsit szerezzen s ha Josephine leányasszony, kinek esze elég gyorsan járt, talán nem is egészen hitte a mit hallott, mégis távol volt attól, hogy a valót gyanítaná.

Azonban Adrienne pár napig a legkínosabb nyugtalanságot érezte, mindig attól tartván, hogy a törtéteknek, Alfrédra nézve veszedelmes következményei lehetnének; mert akármily kevésbé ismerte is a világot, annyit mégis tudott, hogy többnyire párbaj az ily jelenetek közvetlen eredménye.

De látván hogy két, három napig semmi sem történt, s hogy Alfréd végre utnak indult, megszűnt érette aggódni annál inkább, mivel más felől elég történt, a mi nyugtalantotta s elszomorította őt.

Tomkins ur tudni illik, a tavaszi melegebb idő következtében, végre fellábadozván, Duprat egy este azon örömhírrrel tért haza leányához, hogy másnap látogatását teendi a gazdag kérő.

Azon nap óta tehát kénytelen volt az es-

téket ez utált vén angol társaságában tölteni, s minden vonakodása a ellenmondása daczára, el lön a két öreg közt határozva, hogy május első napjaiban Adrienne Tomkins ur neje leend.

Sokat sirt a szegény leány, vigaszt s egyegy sugarát a reménynek, csak Vanderelsztné társaságában talált néha, mikor atyja távollétében pár órát töltött, a jó és eszes öreg asszonynál, ki Adriennet mint tulajdon leányát szerette s avval biztatá, hogy ha fia visszatér párisi utjából, megkéri kezét Duprattól, s talán F** bankár is, ki Alfrédot nagyon szereti, szószólója leend.

Igy beszélgetve s tervezgetve ültek Vanderelsztné szobájában egy estve, midőn Duprat és Tomkins, szokásuk szerint dominózni és serezni mentek együtt a legközelebbi kávéházba. Adrienne nem egy könyvet ejtett beszélgetés közben; mert atyja épen az nap határozottabban mint valaha nyilatkozott a vén angol mellett.

Egyszerre kocsi állott meg a ház előtt, s a csengetyüt hirtelen rántották meg.

A két nő összerázkódott: — Istenem! tán csak nem történt valami baj? — szólt Adrienne rebegő hangon, közelebb simulván Vanderelsztnéhoz.

Most még egyszer megszólalt a csengetyü, míg Josephine, mormogva a késő látogató békétlensége ellen, kissé szaporázva lépteit, felnyitá az ajtót.

Ön az, Alfréd ur! kiáltott fel, mig kedvence látására mogorva vonásai kiderültek.

Fizesse ki a kocsibért, s vitesse fel podgyászamat; — szólt Alfréd hirtelen, de örömtől sugárzó arczczal; s egy aranyat nyomván a szolgáló kezébe, felsietett a hágcson.

Ez Alfréd hangja! — mond Adrienne felugorva üléséről s az ajtó felé sietve; de Alfréd már a szobában volt s majd anyját, majd Adriennet megölelve, örömittasan kiáltott fel: — Nekem is tizezer frank jöve-

delmem van! Adrienne, anyám! nincs többé mit tartanunk a vén tánczmestertől; épen oly gazdag vagyok, mint ő — enyim vagy kedves, kedves Adrienne!

S a bámuló leányt átkarolván, tánczolni kezdett vele a szobában majd elejtvén lábáról Josephine leányasszonyt, ki az uti málhával lépett be, s ijedt képpel susogta Vanderelsztnének: szegény fiatal ember; megbolondult bújában!

Igazat szólva, Vanderelsztné is ettől kezdett tartani; meg nem foghatván, hogy gazdagulhatott meg oly hirtelen az ő fia; de ez, észrevevén megütközését, erőt vett magán s végre oly nyugodtan, mint az tehetségében állott, elbeszélte a történeteket s hogy még jobban meggyőzze hallgatóit a dolog valóságáról, megmutatta nekik az Osborne-tól kapott váltót.

* * *

Hogy ezen események következtében nem nagy bajba került a fiatal párnak Dup-

rat beleegyezését megnyerni, gondolhatja mindenki; s Tomkins ur kénytelen volt szép álmaitól bucsut venni, s vigaszt keresni boros serlegei és ludmájas pastétomainál.

Négy hét mulva megtartatott a lakodalom s a boldog vőlegény egyik tanuja nem volt más mint Osborne, ki azon czélra átjött Londonból, gazdag ajándékokat hozva nejétől, a most ismét boldog Ellinortól, a szép menyasszony számára.

Osborne nejével s leányával, ki nem sokára játszótársat nyert egy kis fiutestvérben, nagybátyja, Lord Osborne házában lakott, kinek soha sem volt oka megbánni a Lionel iránt tanusított kiméletet s engedékenységet; mert mintha Arthur szelleme most is örködnék még szeretett barátja s rokona fölött, ez nem hagyta el soha többé a jó utat, melyre visszatért.

A N N A.

I.

Sötét, meleg éj borult a vidékre; a fák lombjai mozdulatlan tömegként tüntek föl a magányos éji vándor előtt, ki gyors de vigyázó léptekkel haladt az erdőségen át, míg magas falhoz ért, mely a kertet, talán a parkot választotta el az erdőtől, vagy vadaskerttől.

A ki áttekinthetett volna e magas falon, az messze attól, facsoportozatokon s virágágyakon túl, nagyszerű épületet látott volna, szép ószerű kastélyt, tömör tornyokkal, s tágas erkélyekkel, melynek körvonalai árnyképként emelkedtek ki a homályból.

A magányos vándor, midőn kilépett a sűrűségből, óvatosan körültekintett, s aztán

látván, hogy minden csendes, s hogy élő lény nem mutatkozik, közelebb lépett a falhoz, és keskeny, de erős ajtó mellett, melyet a sötétségben alig lehetett kivenni, a falhoz támaszkodott.

Gyöngé szellő kezdett most a fák koronáiban susogni, s távoli villámlások öntöttek olykor pillanatnyi fényt a sötét vidékre.

Ezeknek világában látjuk, hogy a férfiú, kinek lépteit a fali ajtóig követtük, sugár barna fürtű ifju volt, huszár-egyenruhában, jelentő szép vonásokkal, melyekben most búskomolyság s valami nyugtalan várakozás váltotta föl a férfias vidámságot, mely azoknak természetes kifejezése volt.

Jó félórát töltött az ifju így, olykor sebes léptekkel föl s alá járván az ajtó előtt, máskor ismét elfoglalván előbbi állását, míg végre kulcs zörgött az ajtó zárában, s óvatosan kinyitván azt, karsu hölgyalak lépett ki — s hirtelen behúzta az ajtót maga után.

Istennek hála, hogy eljöhettél, kedves kedves Annám! már félni kezdtem, hogy

valami előre nem látott akadály tartóztatott vissza; — susogta félhangon az ifju, mig a hölgy elé lépett s azt gyöngéden átkarolta.

A fiatal leány — mert alig tizennyolcz éves hajadon volt, ki az ajtón kilépett — reszketve mint a nyárlevél borult az ifju karjaiba, s nem egyszer körültekintvén, mintha valami veszélytől tartana, halkán s akadozva szólt:

— Csitt, csitt Andor! vigyázz az Istenért! úgy tetszett nekem mintha lépteket hallottam volna — oh! hogy dobog a szívem! — Alig tudtam szabadulni — folytatá rövid szünet után, mely alatt bátorsága kissé visszatért; — atyám ma oly későn feküdt le, s anyám — mintha soha sem végezné be esti imádságát! már azt hittem hogy valamit sejtenek, s nem fognak soha magamra hagyni — végre csakugyan mindketten aludtak s én el tudtam hagyni szobámat; de a kert oly sötét volt — s mindig azt hittem, hogy valaki követ!

— Szegény, szegény Annám! — szólt

az ifju a leányka szőke fürteit jobbjaival simogatván — mind ezt érettem álltad ki. Ha én nem vagyok, életed nyugodt — megelégedett — ha talán nem is boldog — mig most — — — oh minő kinos szemrehányásokat teszek magamnak nem egyszer!

— Andor! — felelt a leány szelid szemrehányással ezüst hangjában — hogy beszélhetsz így! mintha nem tudnád, hogy jobban szeretek éretted szenvedni — meghalni, ha kell — mint ugynevezett nyugalomban s megelégedésben élni ama kiállhatatlan, magával eltelt, piros, köpczös, unalmas vén némettel, ama csúszó mászó képmutatóval!

Búskomolysága daczára futó mosoly vonult át az ifju ajkain e szavakra, s karja még bensőbben szorította dobogó szívéhez a kedves leányt.

— És a grófi czim, az excellenciás aszszony, a fényes élet az udvarnál, a telt pénzesládák — mind ez nem nyomna semmit a latban kedves Annám? — szólt Andor,

gyöngé csókot nyomván a leányka tiszta homlokára ?

— Semmit — semmit! — felelt ez hirtelen — nem vágyok mindezekre; s ha tiéd nem lehetek, ha szüleim kényszeríteni akarnak ez utálatos frigyre — akkor Istené leszek — kolostorba megyek!

— Anna! — kiáltott föl az ifju meglepetve s mintegy megijedvén kedvese szavaitól.

— Ugy van Andor — úgy van! — erősíté a hajadon, fölegyenesedvén s kibontakozván az ifju karjaiból, — Jól átgondoltam, jól megfontoltam a dolgot; — te nem ismered úgy mint én atyám makaességát — anyám büszkeségét és vallási buzgóságát! — még a legjobb esetben is — még ha e hosszas, szünni nem akaró háboru folyamában, fényes állást, gazdag fizetést is vivnál ki magadnak — még akkor is mondom, nehezen hiszem, hogy szülőim beleegyezésével hozzád mchetnék — hiszen egyszerü nemes ember vagy és protestáns!

Az ifju szólni akart — de kedvese karjára tette picziny kezét és szeliden folytató:

— Ne szakíts félbe Andor — hadd mondjak el mindent mi szivemet nyomja — hiszen ugy is hosszú időn át nem látjuk egymást többé, — ha csakugyan a sors még egyszer ez életben összevezet — jobb ha minden tisztán áll előtted, ne hogy később talán balul itéld tetteimet!

— Lehetlen! — Erősíté az ifju bensőséggel.

— Minden lehetséges ez életben — de Isten kezében vagyunk. — Jobban ismerem szüleimet mint akárki, s azért alig hiszem, hogy beleegyezésüket valaha megnyerhetnök. De ismétlem e keserü órában — midőn búcsut veszünk egymástól — talán örökre, mert hiszen véres csaták állnak előtted — ismétlem: Vagy tiéd leszek, vagy Istené — de soha másé!

*

*

*

Még rövid negyedóraig beszélgetett e fiatal pár — aztán — minő fájdalommal, csak az tudja, ki felhóken túl örködik fölöttünk — elváltak egymástól; s mig az ifju lassan és szomoruan tért vissza az erdőségbe, addig a leány gyors, de könnyü leptekekkel röptült a kerten át a sötét kastély felé.

II.

Előzzük meg a fiatal hajadont, s lépjünk szobájába, melynek egyetlen, de földig érő ablakja széles terasse-ra nyilik, — honnan menedékes kettős lépcső vezet le a kertbe.

A szoba magas és tágas, mert azon falusi lakások, vagy kastélyok egyikében vagyunk melyek a tizennyolczadik század elején épültek, s hol sem hely, sem kő és téгла kimélve nincsenek.

A butorzat formára egyszerű de fényes és tartós; s az egésznek elrendezéséből, ugy mint egyes részletekből könnyü sejteni, hogy hölgynek, még pedig fiatal hölgynek szobájában vagyunk. A kis zöld csiz, mely ott

csinos kalitkájában az ablak mellett szundikál, a kezdetleges zongora — akkor úgy hiszszük itt-ott még spinet-nek nevezték, mert körülbelől a tizennyolczadik század közepében vagyunk — a hosszú nyaku, vékony velencei üvegből álló virágtartó, ama kis, kerék, kagylóval kirakott asztalon, melyben pár pompás patyolat rózsza diszlik, a csinos lant, égszin szalagjával, ott a párnákkal jól megrakott pamlagon, az imazsámolyon a szép mivü imádságos könyv, melynek levelei közt nem egy száraz virág, vagy fűszál nyugszik — mindez fiatal tulajdonosnőre mutat.

A magas, aranyozásokkal elhalmozott porcellán kemenczén, éji lámpa pislog, melynek gyér, de olykor fel-fellobbanó világában, minden bűvös szinezetet nyer.

Az ablak be van huzva, de nincsen betéve, — s nehéz kék selyem függönyei a gyöngye légfolyamnak engedve, olykor álomszerűen mozognak, mintha láthatatlan kéz akarná azokat összébbvonni.

Most halk léptek közelednek — az ablak kívülről kinyittatik, s Anna lép be a szobába, halálsápadt arczezal, s tágra nyitott, rémült őzéihoz hasonlító szemekkel.

Első gondja az ablakot óvatosan betenni, úgy hogy minél kevesebb zajjal történjék aztán egészen összevonta a függönyöket, hogy kívülről kémlelő szem ne hathasson a szobába; s miután ez megtörtént, fáradtan, majdnem kimerülve ereszkedett a pamlagra, s arczát ennek párnáiba nyomva könyekre fakadt.

Pár percz mulva azonban fölemelkedék fekvő helyzetéből, s letörülvén könyeit — fölkel, s egyikét a vastag viaszgyertyáknak, melyek nehéz ezüsttartóban, öltöző-asztalán álltak, meggyújtá az éjjeli lámpa pislogó kanóczánál, s aztán, a gyertyát a pamlag előtti asztalra tevén, zsebéből egy kis börtokot vett ki.

Megnyomta annak arany gombját s kiemelt abból egy aranyozott, kövekkel kirakott szelenczét, olyant a minőben a hölgyek ak-

kori divat szerint édességeket, vagy gyűrűket s más apró ékszereket szoktak tartani.

— Itt a kulcs — szólta halkán, s a szelenczéből picziny aranykulcsot vett ki : — Andor azt mondta, hogy a vörös kő alatti nyílásba helyhezzem, s aztán forgassam abban nyolczszor. — Így — ez megvolna — s most a zöld követ meg kell nyomni — oh !

E fölkiáltással majd nem földre ejtette a szelenczét meglepetésében, mert alig nyomta meg a zöld követ s a szelenczéből a legszebb s gyöngédebb hangok kezdettek áradni, s játszották el egy akkori időben divatos magyar dalt — Andornak kedvencz dalát, melyet számtalanszor elénekelték együtt zongora vagy lánt kíséretében, s melynek szavai e verssel kezdettek :

Szomorú csillagzat! mely bus sugárokkal
 Játszol a csendesen csergő patakokkal,
 Csak te vagy még ébren boldogtalanokkal,
 Kiknek szivek vérzik s küzködik bajokkal. *)

*) Ányos Pál versei.

A leányka csendesen, átszellemült arccal hallgatta végig a dalt, melyet oly bűvészi zengett el a kis műszer, aztán, mintegy magához térve — megvizsgálta apróra a szelenczét, míg annak tetején, félig elrejtve egy domborműileg készült rózsza alatt a kék kövecskére akadt.

Megnyomta azt reszkető ujjával, a rózsza hirtelen kimozdult helyéből, s Andornak mesterileg zománczban festett képe állt előtte!

Anna elárasztotta e kedves képet csókjaival, aztán felkiáltott: — Oh! minő jó az én kedves, kedves Andorom! Mennyi örömet szerzett nekem még e halálosan bús órában is! — és én — csak egyszerü hajfürtöt adhattam neki, kis tokban, melyet magam himeztem! — Nem tudtam egyébre szert tenni — hiszen oly függésben vagyok — minden léptem, minden tettem mások akaratától függ. — Bár másként volna! — tevé rövid szünet után, mély sohajjal, hozzá.

De ki e fiatal leány? — ki az ifju, kivel késő éjjel, rémülve s titokban találkozott, s kit annyira szeretni látszik?

Hogy mind ezt megfejthessük, kissé vissza kell fordulnunk, hogy aztán ismét azon ponton vehessük föl elbeszélésünk fonalát hol azt most elszakítani kénytelenek vagyunk.

III.

Báró Mesterhegyi János 1742-ben tanácsos volt Bécsben a magyar kancelláriánál, s egyike azon embereknek, kik, az akkori szólásmód szerint, brilláns carriére-t csináltak, mert midőn mostani helyzetébe lépett, csak harminczöt éves, ép és csinos ember volt.

De annyira is érezte e különös szerencét, hogy egyébbel nem is gondolt; s öreg szüléit, hazáját, sőt anyai nyelvét is majdnem elfelejtette, — nem egyedüli példa az akkori időben, hol annyira elkorcsosodtak s elnémetesedtek némely családok Bécsnek hideg falai közt.

A fiatal tanácsos, ki jól hangzó névvel, behizelgő modorral, és szép külsővel birt, magára vonta a királynő, vagy a hogy Bécsben nevezték a császárnő, Mária Teréziának figyelmét, kinek házasságokat alkotni kedvencz mulatságai közé tartozott — mi ismeretes dolog — s nemsokára Mesterhegyi tanácsos urra nézve is kész volt egy ilyenemü tervecskével.

Volt a császárnénak egy kedves udvarhölgye — Walkenstein Anna, vagy Nina grófhölgy — ki ügyes vala ugyan és eszes, de épen nem szép, minek következtében gazdagsága s harmincznyolcz éve daczára, férjre még nem tudott szert tenni.

E kissé túlérrett kedvenczének szánta a szép császárnő a csinos tanácsost, s mivel a büszke Walkenstein grófnő kissé fölbiggyesztette ajkait, midőn urnője először e tervről szólt, — mert Mesterhegyi akkor még csak egyszerű nemesember volt — a császárnő báróvá tette őt — s nemsokára a frigy meg volt kötve; mert az ujdonuj báró e czimtól,

s a grófhölgy állásától és fényes vagyonától kissé elvakítva, észre nem vette sem a szépség hiányt, — sem az évek túlnyomó számát.

Hány ily házasság történik naponkint a nagy világban, s történt főleg akkor, Bécsben, Mária Terézia uralkodása alatt.

Az új házaspár Bécsben fényes szállást tartott, mivel pedig igen jól hangzik ha a nyár elején azt mondhatja az ember, hogy jószágaira megy nyaralni, a fiatal, vagy inkább új nő egy részét vagyonának, mely egészen tőkepénzből állt, arra szánta, hogy nem igen messze a fővárostól, Mosony tájékán, szép jószágot vegyen, melyen tágas ószerű kastély is létezett.

Itt töltötték Mesterhegyiék a nyári hónapokat, s únták magukat rettenetesen, főleg a bárónő, kinek a falusi örömök épen nem voltak inyére.

De a ki egy cseppet sem unta magát e szép magányban, ez Anna volt, e mindennapi párnak egyetlen gyermeke.

Hogyan lehetett — a száraz csontos, sárga és kecstelen Walkenstein Ninának ily kedves, szép, üde, nyiló rózsabimbóhoz hasonló leánya! — senki meg nem tudta fogni, s avval segített mindenki a dolgon, hogy azt mondták: mikép atyjára ütött.

Mesterhegyiék azonban e szép leánykát örömet fölcserélték volna a legrútabb fiúval is; de Anna egyedüli gyermeke maradt szülőinek; nem csekély bánatára atyjának, ki örökösre vágyott az új báróság kedvéért, s anyjának — nem annyira bánatára mint bosszúságára; mert fényes vagyonát inkább fiúnak hagyta volna mint leánynak — — általános vágya a szüléknek, ámbár megvalljuk, hogy ennek okat tökéletesen felfogni nem tudjuk.

Mindketten azonban azzal vigasztalták magukat, hogy szép leányuk kétségenkívül fényes házasságot fog később tenni, mi által minden helyre leend ütve.

Hogy a fiatal leány e részben nem értett egészen egyet szülőivel, már láttuk; és ez

nem volt az egyedüli dolog, melyben véleménye s izlése eltért a bárói párétól.

A minő dühös németek voltak azok, oly szenvedélyes magyar volt leányuk; a minő boldognak találták magukat ők a bécsi udvari körökben, annyira unta Anna e feszes multságokat; mennyire vágytak ők gazdagságra s tekintélyre, annyira szerette a serdülő leányka a falusi életet s annak egyszerű örömeit.

De honnan eredt e különbség? — fogják talán olvasóim kérdezni.

Igen egyszerű a megfejtés.

Házassága első évében, a büszke Walkenstein grófnő csekély vagy épen semmi tudomást nem vett férje szüleiről; kik, az alföldön, nem messze Debreczentől, csendes falusi életet éltek; s egyedüli örömüket egyetlen fiuk János előléptetésében s szerencsésében lelték.

Boldogságtól reszkető szívvél hallották ők Mesterhegyi tanácsosnak rangváltoztatását, s fényes házasságát — természetesenek

találták szerénységükben, hogy gazdag s előkelő menyük csak egy elég száraz levél által mutatá be magát férje szüleinek; s ha csak János fiuk levelei pontosan megérkeztek a szokott időben — igaz nem tul a rendén sűrűen — az öreg pár meg volt elégedve.

Az urfi elnémetesedése annál kevesebbé tünt fel — mivel őt évek óta nem látták — s az uj báró a hajerszény — s a harisnyák mellett — még eddig össze tudott egy-egy rövid ómagyar levelet fogalmazni.

Történt azonban, hogy az uj bárónő jó reményben volt, — s nem lévén sem fiatal sem a legjobb egészséggel megáldva, a leendő anya nem csekély aggodalommal várta a nehéz órát, mely előtte állt; s eztnál inkább, mivel kikerülhetlen javítások miatt — bécsi szállásukban, lebetegedésének falun kellett történi.

E körülmények közt örömet fogadta el a nő napája ajánlatát, hogy ez időre feljövend menyéhez, s egészséges jó erkölcsü dajkáról

is fog gondoskodni; mert hogy ily előkelő nő mint Mesterhegyi bárónő maga szoptassa gyermekét, arról akkori időben senki nem is álmodott.

Igy is történt; — s a kis Anna, ki nagy hülemére a bárói párnak, a biztosan várt trónörökös helyett merészelt a világra jönni sokkal gyakrabban nyugodott jó derék nagyanya karjain, mint édes anyjáiéin.

Későbbben is a kis Anna, ha szülei valami utat akartak tenni, vagy másként el voltak foglalva, leküldetett, hű dajkájával, a becsületes Balázs Klárival, egy öreg komornyik kíséretében, nagyanyjához; honnan mindig egészségesebben, s vidámabban tért vissza a szülői házhoz.

Az öreg Mesterhegyi házánál, a divat daczára, nem beszéltek másként mint magyarul, — mert főleg a nagyasszony — a hogy akkor nevezték — inkább szeretett jól és szépen magyarul beszélni, mint németül oly módon mint például egy igen derék öreg

nő, ki így mutatta be magát s leányát más asszonyságnak: — „Ich bin der Consiliar Farkassy, und das ist mein Tochter der Ágnes.“

Igy tehát a kis Anna nem csak tökéletesen jól és szépen beszélté édes anyja nyelvét, de jobban is szerette akár mely másnál.

Balázs Klára, ki mint ifju özvegy jött a házhoz, s kinek gyermeke meghalt, akkor is midőn Annának dajkára többé nem volt szüksége, mellette maradott, szobaleányi minőségben, s vele a serdülő leányka mindig magyarul beszélt. Későbbben is minden évben legalább egyszer nagyanyját meglátogatta — az öreg Mesterhegyi már pár év előtt meghalálozott. Többnyire atyjával tette az utat; de az közönségesen csak néhány napot szánt öreg anyjának, s kárpótlásul Annát szokta pár hétig, olykor hónapig, ott hagyni, Klárival.

Bár az öreg asszony nagyon egyszerüen élt, még is Anna jobban találta magát házá-

nál mint szülei kastélyában, vagy fényes bécsi lakásukban; — több szabadságot élvezett nála, mint otthon, hol minden feszes volt és kiszabott, hol szabadon alig mozoghatott az ember, s hol a társalgás — legalább Anna úgy találta — igen-igen unalmas volt.

Nagyanyjánál ismerkedett meg Sajóváryval, ki távoli rokona lévén az öreg Mesterhegyinének, gyakran fordult meg házánál. Később ezrede Bécsben állomásozott, s akkor Anna szüleinél is bemutatattá magát — ezeknek, főleg pedig a bárónőnek, nem nagy öröme; — — de mivel többi tisztársai házához jártak, Sajóváry előtt sem zárhatta el ajtaját, bár örömet tette volna, mivel valami titkos előérzet azt sugta neki: hogy e szép, kellemes modoru és mivel fiatal, szerény neve s körülményei daczára, veszedelmessé válhatnék leányjára nézve — kivel messzelátó terveivel valának.

Ugy is lőn; mert lassankint a barátság a két fiatal szívben szerelmmé vált; — még

pedig olyanná, minőt csak egyszer tudunk érezni életünkben.

— Nem volt ez azon felületes érzések egyike, melyek kaczérságból, legyezett hiúságból, olykor érzelgésből veszik eredetüket; hanem oly szenvedély, mely egyenesen a szivből merité életnedvét; s mely nem csak kölcsönös tetszésben, hanem kölcsönös tiszteletben s méltánylásban is alapult; — szóval oly érzés, mely életünk utolsó perczeig el nem hagyja keblünket, s melyet az idő érlel, a helyett, hogy kiirtaná szivünkéből, vagy csak gyöngítné is.

Láttuk hogy főleg Anna ismerte az akadályokat, melyekkel küzdenie kellett, hogy nem ringatta magát édes csalódásokban — s tudta mi áll előtte: — de egyszersmint azt is hogy akarata erős, s elég elszántsággal birt inkább lemondani a világról és annak minden örömeiről, mint hűtlen lenni szerelméhez, s oly ember kezét elfogadni, kit sem nem szerethetett, sem nem becsülhetett.

Sajóváry, kinek ezrede parancsot kapott a hadi lábon álló sereghez vonulni, nem tudta Bécset elhagyni a nélkül, hogy kedvesét még egyszer ne lássa. Lerándult tehát egy napra Mosonyba, s onnan látogatta meg Annát, éjjel s titkon, miután kis, Klárihoz czimzett levélkében tudtára adta a fiatal leánynak szándékát. — Ez azon búcsu látogatás, melynek beszélyünk elején tanui valánk.

* * *

A fák levelei megsárgultak; a komor ős kiszorította lassankint a vidám nyarat; s a hogy a virágok egyenkint elhervadtak s elhaltak, a hogy a lég hűsebb s mindig hűsebb lett s az ég felhős és komoly, ugy Anna szép arczáról is eltűntek a rózsák, s nagy, kristálytiszta szeme könnyfátyolba borult nem egyszer.

A szelid leány keblébe zárta fájdalmát, s aggodalmát, s szüleivel szemközt a régi

maradt: — szótfogadó, engedékeny de hallgatólag.

Valóban szerető anya észre vette volna, hogy van valami a mi nyomja gyermeke szívét; látta volna, hogy vidámsága erőltetett, ezüst hangja eltompul, könnyü léptei nem bírnak többé a fiatalság ruganyosságával, hogy szépsége hervad — de a bárónő nem tartozott az ily anyák sorába. Mig Anna nem panaszkodott, mig anyja akarátát teljesítete — minden jól volt: — s csak Klári, a hűséges dajka, sóhajtozott és aggódott, s a cselédek nem egyszer susogtak egymás közt, ha fiatal urnőjök mellettök elhaladt, s szánalomteljes tekintettel követték fáradt lépteit. Így mult el az ősz, s a tél elején Mesterhegyiék újra Bécsbe költöztek, s résztvettek a társaság s a fényes udvar mulatságaiban.

Anna kedélye itt sem derült föl. Nem volt ő azon jókor kiábrándultak egyike, — kik valóban, vagy csak színleg, nem tudjuk — megvetik a társadalmi örömeket — koránsem; — hanem szive messze a főváros fényes

lakomáitól, a csaták terén időzött, követte kedvesét a háboru kinos fáradalmai s életveszélyei között — s nem tudott egyébbel foglalkozni.

Hiába sűrögtek forogtak körüllette a főváros ifjai; hiába igyekezett gróf Römer, a dúsgazdag, nagy hivatalban lévő főúr, kinek erős szándéka volt e tavaszi rózsát örökre kebléhez tüzni, de kit a szép leány mikép hallottuk oly megvetőleg piros, köpczös, unalmas vén németnek nevezett; — Anna udvarias volt mindegyikkel — de csak udvarias, s a mellett hideg mint a jég.

V.

A bárónő boszankodott s nem egyszer keményen megleczkézte leányát; a báró napról-napra hidegebb s szótlanabb lön; még a császárnő is pár rószaló, feddő szóval ijesztett a szegény gyermekre — de mind ez semmitsem használt.

Anna nem tudott s nem akart szívének parancsolni.

A farsang elején Mesterhegyiék meghívást nyertek kisebb udvari tánczvigalomra, úgy nevezett kamra-bálra.

Mesterhegyiné mindig nagyon örült az ily meghívásoknak, — de ez egyszer különös fontosságot látszott annak tulajdonítani. Legalább egy hétig a kitüzött nap előtt alig tudott másról beszélni mint e tánczvigalomról; ismerői előtt, kik közül csak kevesen voltak arra meghíva, folytonosan páváskodott e kitüntetéssel, s szünet nélkül foglalatzkodott az ő és Anna öltözete elrendezésével.

Végre fölvirult a boldog és várva várt nap, s reggeltől fogva sürögtek forogtak a komornák, s a hajfodrász — akkori időben igen fontos és szükséges egyén, — már délben kezdte működését a bárói háznál, csak hogy a három fő — t. i. a bárói, a bárónéi s Annáé — estig a legpompásabb rendbe szedetthessenek.

Fél hatra az egész család készen volt — mert ez időben fél hétre kezdte ám a táncz-

vigalmakat; s nem ismerték még azon jelleget az eleganciának, mely abból áll: hogy az ember akkor érkezzék valami estélybe vagy tánczvigalomba, mikor fele a vendégeknek már hazamenetelről gondolkozik, s Mária Terézia császárnő szerette a pontosságot, s a későn jövők nem szoktak a legnagyobb fogadtatásban részesülni.

A báró gránátszin bársonyban tündöklött, gyémánt gombokkal s csatokkal; a báróné sárga, nehéz, ezüsttel áttört selyemben s annyira össze volt szoritva hosszú halcsontos derekában, hogy alig szuszogott, míg sűrűn hajporzott hajzata, egész hegyet képezett, bőven elárasztva gyöngyökkel gyémántokkal, virágokkal, csipkéekkel s egyéb csecsebecsékkel.

De ha a báróné saját személyének diszitéseben talán kissé igen is bőkezű volt, leánya öltözetében mértéket tudott tartani s alig lehetett valami bájósabbat képzelni, mint e fiatal hajadont, nehéz fehér selyemruhájában, rózsabimbókkal áttörve, csinosan

rendezett s könyveden hajporral elhintett dús gazdag hajával, melyen egyetlen gyöngysor vonult át jobb füle fölött nyílt rózsá által összetartva ; míg fehér nyakán s karjain szintén egyetlen gyöngysor pótolta minden egyéb ékszeret, s picziny kezei fehér gyöngyházból faragott legyezővel játszódtak.

Valóban szép volt Anna — ez izlésteljes öltözetben, habár szelid arcán fehér rózsák virítottak csak a pirosak helyett.

Pontban fél hétkor a Mesterhegyi család a császári termekbe lépett ; s midőn a császárné s udvara megérkeztek, annak minden tagja a maga helyén volt.

Mária Terézia az estély elején pár nyájas szót intézett Mesterhegyihez és nejéhez, de Anna mély meghajtását csak büszke főbillentéssel viszonzta.

A szünóra alatt, midőn Anna, fiatal társnőivel együtt, egy mellékteremben ült, a császárnő szolgálatban lévő egyik kamarása közeledett hozzá, s karját nyujtván a szép leánynak szólt :

A császárnő ő felsége kegyeskedett a báró kisasszonyt magához parancsolni.

Anna fölkelt s nyugtalan meglepetéssel indult a kamarás karján azon fényes terembe hol Mária Terézia, udvarától körözve, ült.

Midőn belépett e terembe, szüléit látta a császárnő karosszéke mögött, s mellettük Römer grófot, örömtől sugárzó arczczal, nyájasan beszélgetve Mesterhegyinével; s e látványra Anna elhalaványodott, mig valami kínos előérzet szoritotta össze keblét.

Végre a császárnő előtt állt a kedves leány, mélyen meghajtván magát, s reszketve mint a nyárlevél.

— Mesterhegyi kisasszony, — szólt a császárnő most komolyan, s kimért hangon, — örömmel hallottam, hogy kegyed, szülei tanácsa által vezettetve, mint illő ily jól nevelt hajadonhoz, elhatározta magát, érett fontolgatás után, gróf Römer hízeltő ajánlatát elfogadni; jóvähagyásom jeléül, én magam mutatom be kegyedet udvaromnak mint a tisztelt gróf jegyesét.

Evvel Mária Terézia intett Römer grófnak, ki Anna mellé lépett, s a leány jobb kezét a gróféba tette, ki féltérdére ereszkedvén megcsókolta a császárné kezét, s aztán uj jegyeséhez fordult; de ez halványon s szó-talanul állt, mint a kőszobor — s midőn anyja hozzá lépett, intvén őt, hogy kövesse a gróf példáját, szívrazó sikoltással fordult el Römertől, s eszmélet nélkül rogyott a szőnyegre.

*

*

*

Két óra kondult meg a Szentistván egyház tornyában — az utcák sötétek voltak és csöndesek; csak itt-ott hallatszott egy-egy haza térő hintó robaja.

A Mesterhegyiék szállásán is már mély csend uralkodott. A bárónő haza vitte leányát — midőn Anna végre magához tért mély ájulásából, s könyzáporral erősítette újra és újra, hogy soha, soha sem leend Römer gróf neje; a bárónő hideg nyugodtsággal azt felelte: hogy a császárnő akaratával dacolni lehetetlen, s hogy Anna leg-

jobban tesz, ha további ellenkezés nélkül, meghajol kikerülhetlen sorsa előtt.

Evvel magára hagyta leányát, a hü Klárit is kiharancsolván a szobából; s Anna egyedül maradt fájdalomával és aggodalmával.

Hogy töltötte a szegény leány a következő órákat, nem merjük leirni! miért lepelnénk le annyi gyötrelmet, annyi lelki kint! — A legtöbben olvasóink közül éreztek már ehhez hasonlót — s a boldogok csekély száma, kik nem ismernek még ily mély, élete-mésztő fájdalmat, ugy is tulzással vádolna bennünket.

— Annyit mondunk csak, hogy a kedves leány szívében erős maradt azon elhatározás mikép nem fog engedni; — ha másként nem lehet, még az oltár előtt is nemet fog mondani igen helyett; inkább akarván ily nyilvános botrány által megmenekedni e gyűlölt házasságtól, mint hűtlen lenni szerelméhez.

Végre nyugodtabb lőn a mélyen megsebzett szív, mint mindig, ha tiszta elhatározáshoz jutunk; de mielőtt Anna lepihenne, még egyszer hallani akarta a bájos hangokat, melyek őt oly elevenen emlékeztették Andorra, hogy olykor annak saját hangját vélte hallani.

Elővette a kis szelenczét rejtekéből, fölhuzta a gyöngé mészert s aztán megnyomta a kék kövecskét. — Hasztalan! — minden néma maradt — a hangok meg nem szóáltak akár mit csinált, s akár hányszor ismételte a nyomást. Megromlott-e a gyöngé gépezet? a reszkető kéz eltört-e valami kis kereket vagy lánczot? — nem tudjuk! — de Anna, mintha utolsó barátját vesztette volna el, oly kétségbe esetten zokogott, s térdre ereszkedvén emelt kezekkel kiáltott fel: Oh atyám ott fön az égben, segíts rajtam, oh segíts!

VI.

Hét telt el hét után, s a kedves Anna, mint a tört virág, halványabb és mindig halványabb lön, és szobáját, olykor még ágyát is, el nem tudta hagyni.

A házi orvos főcsóválva tapogatta naponkint üterét, s jelentette a bárónőnek, ki napról napra türelmetlenebbül várta leánya fölgógyulását, hogy a kisasszonynak láza egy cseppet sem mulik, s mikép a legnagyobb csend s kiméletre van szüksége, különben élete veszélyeztetve lehetne.

De ez épen nem volt ingyére a szerető anyának. Ő azt akarta volna hogy Anna a számos ünnepélyeken, melyekben a fővárosi közönség részesült, jelen legyen, hogy fogadhassa jegyesét, s házassága minél előbb végbe mehessen. Azért, nem bizván a házi orvos szavaiban, egy sereg tudós orvosi tanárt hívott össze s consiliumat tartatott a beteg fölött; de nem csekély hülemére az orvosok

egyről egyig osztottak a házi orvos véleményében.

Kénytelen lőn tehát leánya betegségét valóságnak tartani s az orvosok tanácsát követni; vigasztalván magát a kiházásitási készületnek rendelésével, s azon fényes ajándékok vizsgálásánál, melyeket Römer gróf majd mindennap küldött vagy hozott szép jegyese számára.

De ha a bárónő ezeket Annához vitte, a beteg elfordult a legmélyebb undornak kifejezésével halvány vonásain, mig könnyek gördültek le elhervadt arczáin; s a hü Klári ki szemefényeként őrizte kedves betegét, nem egyszer majd nem erővel vetett véget ily jeleneteknek, melyek után Anna mindig rosszabbul érezte magát.

Végre a fiatal életerő s talán a tavasz közeledése legyőzték a betegséget, s Anna lábadozni kezdett, bár ereje csak igen lassan tért vissza.

S a hogy a test erősebb lőn, a lélek is föl-
üdült, s Anna, ki eddig alig mert jövőjére

gondolni, most bátrabban nézett annak eléjébe, s arról kezdett gondolkozni, mi tévő legyen, hogy a gyülölt házasságot, melyre anyja — mert atyja csak eszköz volt neje kezeiben — kényszeríteni akarja kikerülhesse.

Römer gróf azt hiszem legalább, becsületes ember — így tünődött a szegény leány; — ha tehát neki magának megmondom hogy nem szeretem s nem fogom soha szeretni, mivel szívem másé, — el fog állni terveitől — s mentve vagyok!

Bárminőnehézis az ily lépés, bár mennyire remegett Anna a pillanattól hol, majd nem idegen férfival szemközt, ily valloásokra kerülend a dolog, még is elhatározta hogy minél előbb így fog cselekedni.

Azért — a bárónő nem csekély csodálkozására — midőn először szó volt arról, hogy Römer gróf látogatást tegyen lábadozó jegyesénél, Anna nem csak hogy nem ellenetzte a tervet, hanem úgy látszott még elő akarja azt segíteni.

Hanem a fiatal hajdon roszul ismerte anyját ha azt hitte, hogy a mit tenni akar könnyen kifogja vinni; mert a bárónő talán épen Anna készsége által figyelmeztetve, sejteni látszott mi forog leánya elméjében, s mindenkép azon volt, hogy tervét megbuktassa.

Römer gróf ezután naponkint látogatást tett szép jegyesénél, de Mesterhegyiné oly ügyesen vitte játékát, hogy egyetlenegyszer sem maradt egyedül a szép leánycával — még pillanatig sem.

Végre az orvosok azt határozták, hogy az üde falusi lég jó hatással leend Anna egészségére s május elején a család falura költözött, a nélkül hogy a kinos sulyon mely Anna szívét nyomta, könnyitve legyen; s Römer gróf, kit hivatala Bécsben visszatartóztatt, érzékeny bucsut vón szép jegyesitől; de vigasztalta magát azzal, hogy szülői menyegzője napját kitűzték augusztó hó 14-ére.

Mesterhegyi ószerű kastélya fölvette ünnepiruháját, s tele volt vendégekkel, kikösszegyültek a szép házikisasszony lakadalmára.

A báró nyájas mosolylyal, fehér kezeit dörzsölgetve, fogadta az érkezőket s mulatott mindenkivel; a bárónő, örömtől ragyogó arczczal, s egészen rendkívüli szeretetreméltósággal járt és kelt; mert hiszen közel állt a célhoz, melyre évek óta törekedett, s még jeges szive is olvadni kezdett a boldogság meleg sugarától érintve; csak az ünnepély hősnője, a szép Anna, maradt halvány és szóttalan — bár szebb volt mint valaha.

Mig mindenki beszélt, nevetett s mulatott, a szegény menyasszony növekedő aggodalommal gondolt a pillanatra, melyben vőlegénye megérkezik — s mindenre a mit még tenni akart; mert el volt határozva utolsó kísérletet tenni, s mindent elkövetni, hogy pár perczig egyedül lehessen Römer gróffal, s nyiltan szólhasson vele; ha pedig ez nem sikerül, — mitől nagyon tartott,

mert jól ismerte anyját — akkor nem marad egyéb hátra, mint az oltár előtt, az egész násznép jelenlétében kinyilatkoztatni, hogy vőlegényét nem szereti, s nem fog s nem akar neje lenni.

De bár mi erősen állt is elhatározása, még is irtódzott a pillanattól, melyben kénytelen leend botrányt előidézni — mert a gyöngéd kedély nem tart semmitől inkább, mint az ily nyilvános föllépéstől.

August hó tizenharmadika volt — s Römer grófot e nap estéjére várták; másnap déltájban pedig véghez menend az esküvő, a helységnek pompásan földíszített templomában, tehát csak kevés ideje maradt Annának terve kivitelére.

Egész nap nyugtalan volt, s mintegy láztól környezve; s a hogy az idő haladott, mindig halványabb s halványabb lón, úgy hogy végre mindenkinek föltűnt, mikép a szép menyasszony inkább! fehér árnyhoz hasonlít, mint élő lényhez; s a jelenlévő matronák nem egyszer dugták össze fejüket,

s értekeztek halkan Anna különös kinézése és magaviselete felől; — mert mindenkinek föltűnt szótlansága s levertsége.

Szedd össze magadat! — ne légy oly gyermekes; — ne játszd magad a szerencsétlenre! — — Ilyen és ehhez hasonló intések hangoztak nem egyszer, bár halkan — a bárónő keskeny ajkairól — mig e hosszú, hosszú nap végre estévé vált, s közelgő hintó robogása a vőlegény megérkezését hirdette.

Mindenki az ablakhoz rohant, kivéve Annát, kinek térdei reszkettek, s ki egy támlányba fogódzott, ne hogy összerogyjon.

Minő pompás utazókocsi — minő gyönyörű négyes fogat — s a cselédség oly gazdag, oly izlésteljes bérruhában!

Ily fölkiáltásokat lehetett minden oldalról hallani; s nem egy fiatal hajadon irigyelé a boldog leány sorsát, ki rövid huszonnégy óra mulva mindezeknek urnője leend.

Oh! minő egészen másként gondolkozott

és érzett Anna! — s mily örömet eserélt volna a legszegényebb pórleánynyal; csak hogy szabad legyen, s szabadon követhesse szive sugallatát.

Hányszor ez életben van ez így! mig az egyik irigyli a másik sorsát, ez szerencsétlennek érzi magát s épen nem tartja sorsát irigylendőnek, és fordítva.

Römer gróf a terembe lépett, a bárói pár által kísérve, ki kedves vendége elébe sietett a terassera; s Annához közeledve udvarias, sőt szives szavakkal üdvözölte jegyesét, mig a szegény leány anyja igen jelentő tekintete daczára, csak pár alig érthető szóval felelhetet.

De a gróf most is mint eddig, részint saját hiúsága, részint Mesterhegyiné édes szavai által megcsalatra, jegyese hidegségét szerénységnek, szembetünő zavarát tapasztalatlanságnak tartotta, — s azt hitte, hogy minden majd egészen máskép lesz, ha Anna mint Römer grófné — lépend a nagy világba.

Hiszen husz — harmincz szebbnél szebb

bécsi kisasszony magán kívül lett volna örömeben, ha Römer gróf megkínálja kezével, czimével, vagyonával; — miért ne örülne tehát mindennek ez a kis, halvány magyar leány; kinek szülei végre csak a császárné pártfogásának köszönhetik, hogy a bécsi nagyvilágban szerepelhetnek — már a nicodásan!

Igen — de ennek a kis magyar leánynak szive is van — s e sziv nem gondol vagyonnal s czimekkel; míg a bécsi nagyvilági kisasszonyoknál a szivnek csak ritkán látjuk nyomát.

A rövid nyári estnek órái elröpültek, zene, táncz és vidám társalgás közt — de Annának minden igyekezete daczára nem sikerült perczig is egyedül lenni Römer gróffal.

Ha a táncztól visszahuzódott, állitván hogy fáradt, s a gróf mellé ült, ki koránál fogva már nem vett abban részt, Mesterhegyiné mindjárt ott volt, s a társalgásban a harmadikat képezte.

Ha Anna, Römer gróf karján, a terassera akart lépni, vagy a kertben föl s alá sétálni, a bárónő, szinlett aggodalommal, elősietett, intvén Annának -- hogy térjen vissza a terembe, mert a hüves esti lég megárthatna gyöngge egészségének.

Szóval a fürge háziasszony folytonosan leánya körül forgolódott, nem csekély bosszuságára Römer grófnak, ki — legtávolabbról sem gyanitván Anna szándékát, de észrevévén szép jegyese kívánatát, hogy vele tanuk nélkül szólhasson, egy cseppet sem bánta volna -- ha jövendőbeli napája, pár órára legalább, ott lett volna hol a bors terem.

E közben tizenegyóra kondult meg a kastély toronyóráján; a társaság lassankint eloszlott; s Anna is, kit anyja egészen ajtajaig kísért, végre egyedül találta magát szobájában.

VII.

Anna fáradtan — lelkileg s testileg kimerülve — ereszkedett a pamlagra, s meg-rántotta a csengetyút.

Pár percz mulva Klári lépett a szobába, s meggyújtotta a gyertyákat.

Ott az öltöző-asztal előtt széles támlá-nyon feküdt a pompás menyasszonyi ruha, nehéz fehér selyemből, ezüsttel áttörve, aranyat érő csipkéivel s gyönyörű csipkefátyol-lal befödve, és mellette az öltöző-asztalon a myrthusz-koszoru, gyémántokkal átfonva, a gyémántos nyakláncz, a karpereczek keleti gyöngyökből, a nehéz gyémánt függönyök — — s ezer értékes apróság, melyeken más boldog menyasszony örömet legeltette vola szemeit.

De szegény Anna egyetlen tekintetre sem méltatta mindezt — sőt undorral for-

dult el e tárgyaktól, undorral és rettegettséssel, mint az elítélt rab a börtön-öltönytől, melyet őrei kitárnak előtte.

— Siess Klári — szólt a halvány gyermek, hű cselédjéhez fordulván — siess, szeretnék mielőbb ágyamban- s egyedül lenni.

— Jó, feküdjék is le minél előbb drága kisasszony! — felelt Klári, míg fürge ujjai kikapcsolták Anna ruháját — s aludjék jól és hosszasan; holnap erőre lesz szüksége.

— Alunni! — kiáltott föl a leány, fájdalmas hangon — alunni! óh! alunnál-e te, kivégeztetésed előestéjén?

— Oh drága kisasszony! — kedves gyermekem! — zokogott most Klári, s elárasztotta csókjaival halvány urnője kezeit — ne szóljon így — ne csüggedjen el annyira — szivem megreped, ha látom, hogy kegyed a kétségbeesés martalékja!

— Légy nyugodt Klárim! — felelt Anna szeliden — légy nyugodt, ne aggódjál! —

tul élem majd a holnapi nehéz napot is — és a jó Isten oda fön aztán majd tovább is segít rajtam.

— Hiszen jó, derék urnak látszik az a német gróf, — biztatá Klári úrnőjét — s nem is épen oly öreg: aztán azt mondják, hogy szeliden bánik mindenkivel — hát még kegyeddel, kit annyira szeret — imádni fogja szép kis nejét!

— Neje? én? — soha — soha: — kiáltott föl Anna szokatlan erélylyel, aztán észrevevé, hogy Klári a legnagyobb meglepetéssel reá bámul, nyugodtabban folytatá: — Ne törd fejedet jövőm fölött, jó Klárim, — Isten kezében van az. — És most jó éjszakát! hagyj magamra.

Klári szó nélkül távozott a mellékszobába, hol Anna betegsége óta hált, hogy mindig közel lehessen hozzá — de az ajtót félig nyitva hagyta, mert urnője szavai oly különöseknak s megfoghatlanoknak tetszetek előtte, hogy nem merte a fiatal leányt egészen magára hagyni.

Anna észre sem vette a félig nyitott ajtót s míg Klári levetkőzött s lefeküdt, föl s alá járt lassan szobájában s olykor megállt az ablak előtt s kitekintett a holdvilágos kertbe, melyben régi jobb időkben nem egyszer beszélgetve sétált Andorral, midőn ez egyik vagy másik tisztársával a kastélyban mulatott.

Oly rég nem hallott semmit Andorról! csata történt csata után — nevét párszor emlegették Bécsben, mint a legvitézebb s legvakmerőbb tisztek egyikét, — azt is hallotta, hogy őrnagy lett — de a részletek hiányoztak.

Nem létezett akkor sem vasut, sem vilanysodrony; a posták lassan jártak s rendetlenül, sőt e zavargós időkben nem egyszer egészen kimaradtak, — s a hírlapok száma oly csekély volt, hogy most erről fogalmunk sem lehet, — nem csoda tehát, ha a hírek a csatatéerekről csak lassan jutottak a fővárosba, s még lassabban terjedtek el a közönségben.

— Látlak-e még valaha Andor! — sohajtott a szegény leány, elmerülve fájdalmába — s a szelencze is már oly rég óta elhallgatott — pedig kedves hangjai egyedüli vigaszom voltak, eltávozásod óta!

Legalább megnézem még egyszer a kedves ajándékokat, mielőtt lefekszem — s virasztva várom még a holnapi napot — e borzasztó napot, melytől annyira rettegek!

E szavakkal a pamlagra ült, s kis kulccsal, mely fekete zsinóron függött nyakán, kinyitotta a pamlagelőtti asztal fiókját, s kivette abból a kis bőr-tokot, melyet már egyszer kezei közt láttunk. Kiemelte az aranyos szelenczét tokjából, megnyomta a kék kövecskét s midőn a rózsa félrecsuszott s Andor arczképe előtte állt, köny gördült le halványarczára, s melegcsókot nyomván a kedves képre, a szelenczét az asztalra helyezte.

De alig tette le s fődte kezeivel könytelt szemeit, midőn a rég nem hallott tündérhangok megszólaltak — eleinte halkan s alig hallhatólag, de aztán mindig erősebben

és tisztábban, úgy, hogy a félig megrémült, félig elbájolt leány — végre kedvese férfias hangját vélte hallani s nem a kis műszerét, melyet számára készíttetett.

— Andor! — kiáltott föl a szegény leány s kitérte karjait — Andor! Oh jer! — ments meg az iszonyútól, mi előttem áll!

E pillanatban az ablak fölpattant, a fák lombjai lenn a kertben, a széltől, mely egyszerre elsuhant fölöttük, ingatva mozogtak; — egy fehér árny, hasonló a holdvilághoz, mely lassankint emberi alakot öltene, hajlott be az ablakon s közelgett lassan a pamlaghoz, melyen Anna fehéren és mozdulatlanul, mint a kőszobor s tágra nyílt szemekkel ült.

S minél közelebb s közelebb vonult e fehér árny a leánykához, annál tisztábbak lettek körvonalai; míg végre Sajóvári Andor állt előtte, halványan, majdnem átlátszóan, vérző sebbel széles mellén, de mosolygó arczezal, míg kékes ajkai sohajként rebegtek: Annám — jer!

— Te vagy az Andor — kedvesem — mindenem? — látom a mély sebet kebleden — hallom — hogy hívsz — — egy szebb életbe — — azután rebegette — mintha Andor szavait ismételné : jer-jer Annám! — — jövök-jövök Andor — sikoltott fel a leány félig fölemelkedvén üléséből — aztán karjai zsibbadva ereszkedtek le, sötét árny fődte szemeit, s a kecses alak eszmélet nélkül dőlt vissza a pamlag párnái közé, — míg a lenge árny eltűnt szem elől.

Most Klári rohant be a mellékszobából, hol, fölbredve könnyű álmából a szelencze ismeretlen hangjai által, a félig nyitott ajtón át, szemtanuja volt a jelenetnek; habár Andor árnyát — talán csak Anna fölizgatott idegeinek s eleven képzelődésének megtestesülését — mit elhatározni nem merünk — nem látta.

Ő csak a szavakat hallá, melyeket a kedves leány, félig magánkivül, rebegett, s láta mint esik össze élettelenül a pamlag vánkossai közé.

Oda rohant s a halottias arcz, merev üvegült szemeivel, bámult reá — de az ajkon mosoly lebegett !

Klári iszonyú sikoltással, rogyott térdeire a pamlag előtt ; aztán összeszedvén minden erejét, segítségért kiáltott a kétségbeesés hangjával.

Az egész ház összefutott — körülfogták a kedves halottat — mindennek vége volt.

Ott feküdt mint a fehér lilium — kiszemelve a szegény áldozat ! — Ah ! mert az emberek önzése soha sem veti mérlegbe a szívet !

Mesterhegyi — a rémület görcseitől szabadulva — összerogyott gyermeke előtt — kezeit ragadta meg, s árasztotta el csókjaival : neje örülthez hasonlított, ki nem tudja mi történt — ki álmodni gondol — azután összeesett, s eszmélet nélkül emelték egy támlányra.

A vőlegény reszketett a fölindulástól — s az elkeseredett rebegette : Annám ! Annám ! ébredj ! — ne hagyj itt minket !

Hasztalan! -- a halottakat senki sem támasztja fel többé!

Anna hiven megtartotta szavát! — Andoré nem lehetett — most Istené volt! — A tiszta lélek odahagyta a harmatszótt hüvelyt — s föllebegett az örök életre!

* * *

Mit tudunk mi szegény emberek — kiknek létezése is a természet örök titkai egyike! — Mondják, vannak előérzetek! — a hegyi scót azt állítja, hogy van egy második látás, mely visszatükrözi sorsunkat!

Annyi igaz, hogy a szerencsétlen szülők később megtudták: miként ugyan azon napon, melyen leányuk kimult, s melyen a haldokló szavai elárulták, hogy kedvese véres árnya megjelent előtte — Sajóvári Andor, a hősies ifju őrnagy, a Cinnersdorf porosz helység mellett történt csatában — egy ellenséges golyó által szívére találva, elesett.

A CZIGÁNY LEÁNY.

Gyönyörű majusi idő volt ; a nap ragyogóan, mint fiatal királyné, függött a sötét-kék égen, melyen egy felhőcske sem uszott a cserfák ifju lombjai susogtak, langyos szellőtől ringattatva, s a finom, fűszeres gyepen ezer egyszerű, de ezen egyszerűségben is bájos virág nyitotta kelyhét.

A debreczeni erdőben hemzsegett a nép ; vasárnap volt, s a szép idő kicsalta a városiakat a szabadba. Jöttek gyalog, lóháton, kocsin és szekeren ; az ismerők összetalálkoztak, együtt ettek ittak, sétálgattak, s nem egy szerelmes pár, halk beszélgetés közt, járt fel s alá a facsoportozatok árnyékában.

Egygyel ezen utóbbiak közül, talán a legcsinosabbal s legszerelmesebbel van most dolgunk.

Egy szőke legény, sugár és egyenes mint a nádszál, vidám arczczal, nevető kék szemekkel és tömött göndör fürtökkel, és egy barna, feketeszemü leány, karcsu derékkal, s holló-fekete hajjal, mely csinos párta alá volt simítva, sétált együtt elég messze a népesebb helyektől.

„Tehát mit mondott nénéd Anka,“ szolt a legény, „ugy-e szüretkor lehet az esküvő?“

„Beleegyezett,“ felelt pirulva a leány, „bár jobban szeretné, ha farsangig várnánk, addig minden fehérmüt szépen elkészíthetnénk.“

„Tehetitek azt azután is; hiszen együtt fogunk lakni nénéddel, ki áldott jó asszony. Már szállás után jártam; sz. Mihály-napra kiadandó az a csinos kis ház a német-utczában, melyben most Péterfi lakik, a csizmadia; nagyanyja meghalt a mult héten, sokat

öröklött tőle, s most saját házába, a nagy piaczon, megy lakni.“

„Péterfi háza épen jó a mi számunkra Gergely,“ felelt élénken a leány: „neked ott tágas műhelyed lesz, nénémnek pedig meleg kis szobája; aztán a konyha nagy, s mosásra, téglázásra igen alkalmas.“

„Hogyan tudod ezt?“ kérdezte a leány.

„Péterfi ángya, ki házánál lakott, s mult esztendőben meghalt, nénémnek testvérhuga volt. Sokat voltam nála, s tőle tanultam a mosást s téglázást, mert még ügyesebb mosóné volt nénémnél.“

„Pedig nénédnek is nagy hire van,“ jegyze meg Gergely; „azt mondják, hogy ő a legelső mosóné egész Debreczenben.“

„Az ám,“ szólt némi büszkeséggel a barna leány; „jó dolgunk is van; annyi mindig a munka, hogy alig végezhetjük; azért haladunk oly lassan a fehérenemüvel.“

„Soha se gondolj avval a fehérenemüvel, te kis barna rózsám,“ vágott közbe Gergely,

„akkor is elvégezhetitek azt, mikor feleségem leszesz, s már együtt lakunk a német-utczában.“

„Tán vissza kellene most menni nénémhez;“ szólt Anka rövid szünet után; „már esteledik, s messze az ut a városig.“

„Időzzünk még kissé,“ felelt kérőleg Gergely: „oly szép az est, elég jókor érünk mi azért vissza a városba.“

„Anka! Anka!“ hangzott most távolról egy éles asszonyi hang; a szerelmes pár visszafordult, s nemsokára összetalálkozott egy éltes asszonynyal, magas debreczeni főkötőben, melyen fogatkozás nem volt a fekete csipkében, fehér patyolat nyakkendővel és széles előköténnyel, fekete selyemből.

„Hol maradtok oly sokáig, gyermekeim?“ szólt maradozó lélekzettel az asszony, ki sebesen feléjük jött; „minden ember visszafelé indult már, s ha még késünk, éjfél lesz, mig haza érünk.“

„Dehogyan lesz, dehogyan lesz!“ felelt nevetve Gergely, „meglátja, hogy tizet sem üt

az óra, mikor nénémasszony már csendesen pihenni fog, otthon puha ágyában.“

„Jó is lesz, ha pihenek, Gergely öcsém,“ szolt jó kedvűen az öreg asszony, „mert holnap sok dolgunk van ám; a polgármester férjhez adja egyik leányát, valami dzsidás-tiszthez, ugy hiszem hogy gróf, de ki nem mondhatom azt az idegen hangzású nevet; hazahozták a varrónők a szép finom gúnyát, s reám bizta a mosást a polgármesterné; — sietnünk kell, mert jövő héten összekelnek.

„Nagy lakodalom lesz-e?“ kérdé Anka, „Lesz is, nem is lesz;“ viszonzá nénje, „a szobaleány azt mondta, hogy mindjárt az esküvés után, kocsiba ülnek s elutaznak státziójukba. Eleget csodálkoztam rajta, de a leányasszony mondá, hogy ez most divat.“

„Ostoba divat,“ szolt közbe Gergely: „hát nem is ülik tulajdon lakodalmukat? ki eszi meg aztán a jó ebédet?“

„A násznép, Gergely fiam, mely együtt fog maradni a polgármester házánál; s este bál lesz.“

„A vőlegény s menyasszony pedig addig éhezik, szomjuzik a poros országuton, vagy valami rossz fogadóban, ha, ha!“ nevetett Gergely, „be furcsa emberek azok a nagy urak gyönyörűséges divatjaikkal; ha egyik közülök felkötö a kolompot, a többi utána indul mint a juh, akár tetszik neki az új divat akár nem. No de mi a régi szokás mellett maradunk, ugy-e Ankám? s szépen megeszszük, vendégeinkkel együtt a jó kalácsot, melyet nénémasszony majd számunkra sütni fog.“

Igy beszélgetve hazafelé ballagtak, míg a többi városiak is visszatértek hajlékjaikba.

*
*   *

Másnap reggel Gergely, ki gombkötő legény volt, műhelyében ült a nagy piacon, és szorgalmasan dolgozott. Mestere Vámosy Péter, s a két inas, szintén a műhelyben voltak, s munka közben olykor beszélgetés folyt.

„Hát csakugyan elveszed a barna Ankát,

az öreg Balogné gyámleányt?“ szolt egyszerre Vámosy legényéhez fordulva.

„El ám,“ felelt ez, „szüretkor összeke-
lünk; akkor már mester leszek, és saját ke-
zemre folytatom mesterségemet.“

„Elég bolond vagy, öcsém, ha megte-
szed;“ szolt újra Vámosy, „ügyes legény
vagy, ki jól érti mesterségét, a mellett talp-
ra esett csinos ficzkó, kinek szerencséje van
a leánykáknál; nem neked való az a barna
kis mosónő, kiről senki sem tudja kicsoda,
micsoda. Megkaphatnád valami gombkötő-
mester leányát,“ tevé hozzá különös hang-
nyomattal, „valami szép, ügyes, szelid leány-
kát, kinek egy kis pénze is volna; aztán
ipaddal együtt folytadhatnád mesterségedet
s minden baj nélkül kész szerencse volna ke-
zedben. Mily szépen nézne ki például, ha itt,
boltom felett, nagy aranyos betűkkel fel vol-
na írva : „Vámosy Péter s veje.“

„Ne tréfálódjék kigyelmed,“ felelt nevet-
ve, de mégis kissé elpirulva Gergely, mig a
két inas nagy szemeket meresztett egymásra

„a gazdag leányok nem egyhamar adják magokat oly szegény legény után, mint én, kivált Trézsi leányasszony, kinek annyi udvarlója van, hogy azt se tudja melyikhez forduljon. Jobb nekem, ha az én kis Ankám mellett maradok; mindketten szegények vagyunk, egy sem vetheti a másiknak szemére sorsát.

„De talán születését,“ vágott közbe Vámosy, „tudod-e kik voltak Anka szüléi?“

„Nem biz én,“ felelt megütközve Gergely, „soha sem kérdeztem; annyit tudok, hogy özvegy Balogné nénye.“

„Inkább gyámnoka,“ szólt Vámosy, „Balognénak csak egy testvére volt, Péterfiné, s ennek nem volt soha gyermeke.“

A holtak csengetyűje szólt e pillanatban, Vámosy kiment, s mikor a műhelybe visszatért, más tárgyakról kezdett beszélgetni, s Ankát nem emlité többé.

De Gergelynek szeget ütöttek fejébe mestere szavai; gondolkozóvá lőn, s mig ujjai

gyorsan dolgoztak, gondolatjai a barna Anka s a szőke Trézsi körül forogtak.

Szerette az elsőt, s legszebb leánynak tartotta egész Debreczenben; a mellett tudta, hogy jó, ügyes, becsületes leány, kinek nem vethet senki legkisebbet szemére; de Vámosy czélzásai nyugtalanították Gergelyt. Hát ha valamit tudott Anka szüleiről, mi akadályozhatná házasságát? De mi lehetne az? — Ellenben Trézsi szőke fejcskéje feltűnt néha néha elméjében, mióta mestere a boltfeletti uj felirást emlegette.

Igaz, Trézsi is nagyon szép leány volt, s a csinos párta, azzal a széles ezüstös kék szalaggal, nagyon is jól állt dús aranyszín fürtein, s kék szemei, piros kis szája igen bájosan tudtak ám mosolyogni. Mosolyogtak-e édesebben, ha reá nézett? ez volt a kérdés, mely önkénytelenül tűzte magát eléje.

Ebédnél, vacsoránál Trézsi mindig mellette ült; keveset szólt hozzá, az igaz, de nyájasan, s oly édes hangon; — — mikor az inasokkal beszélt, nem hangzott szava oly

szeliden, bár ezek is csinos legények voltak. Ezelőtt sokkal vigabb vala Trézsi, nevetett, tréfálgatott, olykor játszott mint a gyermek; de egy idő óta komolyabbá vált, olykor majdnem bús lőn, de azért mindig szelid és nyájas maradott. — — Mióta lett csak komolyabb? nemde mult farsang óta, mikor Gergely oly sokat tánczolt Ankával, sokkal többet mint Trézsivel, s estenként nem maradt otthon, a mester házánál, hanem özvegy Balognéhoz ment, hol a szép barna Ankával enyelgett, miből titkot nem csinált, mert eleitől fogva szándéka volt a nemcsak szép és kedves, de becsületes és szorgalmatos leányt nőül venni.

Oly mélyen gondolkozott Gergely mindezek felett, hogy egészen elhallgatott s szórakozásában egy kék gombot zöld selyem hállóval akart körülfogni, miért jót nevettek rajta Vámosy s a két inas.

Ebédnél többet nézett Trézsire szokottánál, s önkénytelenül összehasonlította a leányka liliumfehér bőrét s szelid kék szemét

Anka barna arczával s nagy, mélytüzü fekete szemével. „Mégis szebb az én Ankám,“ gondolá végre, „s oly eleven, oly vidám!“

De mindamellett nyugtalan volt: „Csak tudnám mire czélt a mester, mikor Anka születését emlegette, csak tudnám kik voltak szülei; furcsa, hogy soha sem beszélt nekem rólok. Ma este kérdést teszek; s majd megtudom az igazat.“

Mig Gergely így tünődött, Vámosssy gondolatja is vele s a barna Ankával foglalatoskodott. Épen nem volt inyére, hogy Gergely el akarja venni, és saját kezére úzni mesterségét. Gergely a legügyesebb gombkötő legény volt egész Debreczenben, s mióta visszajött vándorlásaiból, s Vámosssyhoz beszegődött, nagyon szaporodtak ám boltjában a vevők, úgy hogy a többi gombkötő mester irigy szemmel nézte szerencsését.

De ha Gergely maga boltot nyit, s abban oly csinos menyecske árulgat mint Anka, kinek szépsége híres volt egész Debreczen-

ben, hihető, hogy sok vevő elhagyja Vá-mossyt, s az új mesterhez fordul.

Mióta látta, mikép Gergely ügyessége oly nagy hasznot szerez, Trézsi, egyetlen leányát szánta neki feleségül, hogy örökre magához kösse e házasság által.

De hogy igazságosak legyünk, azt is meg kell mondanunk, hogy ezen terv nem csupán haszonlesésből vette eredetét. Vá-mossy szerette a pénzt, az igaz, de egyetlen, szép, kedves leányát még jobban szerette; kivált mióta felesége, kivel nagyon boldog házasságban élt, meghalt. Ha Gergely ügyessége mellett korhely, durva ficzkó lenne, mint annyian a fiatal mesteremberek közül, soha sem jött volna arra a gondolatra, hogy az veje lehessen; sőt azon pillanatban, hol észre veszi, hogy Trézsi nem közönyös a csinos legény iránt, eltávolítja házától, ha saját kárát is látta volna ebben.

De Gergely nem csak ügyes és szorgalmatos munkás volt, nem csak csinos, talpra esett legény, de jó, becsületes ember is; ki

nem jarta rendre Debreczen minden korcs-
máit, mint ez legtöbb társainál szokásos
volt, nem dorbézolt, nem játszott; hanem
csendesesen élt s a helyett, hogy pénzét el-
korhelykedné, szépen félretette azt, úgy
hogy már jókora összeg hevert ládájában.

Mikor észre vette Vámosy, hogy legénye
szerelmes özvegy Balogné szép gyámleányá-
ba, nem sokat csinált a dologból. „Trézsim
úgy is még nagyon fiatal, alig tizenhat éves,
nem árt ha még pár évig pártában marad;
— gondolá a szerető atya: — addig hadd
mulassa magát Gergely, ha tetszik; fiatal
legény mindig szerelmes. Ankát úgy sem
veszi el ha esze el nem ment; szép az igaz, s
jó hire van, de egy fillérje sincsen, s Balogné
is csak napról napra él mosásából. Aztán
senki sem tudja, kik voltak a leány szülei;
ki tudja nem koldus gyermek-e vagy még
rosszabb valami. Jól emlékszem, — mert
akkor özvegy Balogné szomszédságában
laktam, s éppen fiatal házas voltam — egy
reggel csak ott volt a gyermek a háznál,

mintha égből hullott volna le, s elég rongyosan nézett ki az első napokban. Később, mikor beszélni tanult a kis leányka, nénjének nevezte Balognét, de ez soha se mondta ki tisztán, miként jutott e gyermekhez, s lassanként minden ember megszokta jelenlétét, s Balog Ankának nevezte. De nekem még sem kellene, ha fiatal legény volnék ; ki tudja micsoda rongyos atyafiságba jöhet általa az ember. Ugy is azt mondják, hogy néha, néha valami barna, piszkos ficzkó kullog Balogné háza körül, — kit aztán be is ereszt — olykor, mikor már esteledik, s azt hiszi, hogy a szomszédok észre nem veszik ; de a kíváncsiságnak éles szeme van ám !

Később mikor látta Vámosy, hogy Gergely csakugyan el akarja venni a kis barna leányt, haragudott legényére. Hadd vegye el, a bolond — mormogta olykor : — ki vak mint a bagoly, úgy hogy szerencséjét nem látja orra előtt ; az én Trézsím azért nem fog pártában maradni, s tán még jobb férjet kap annál az eszeveszett fiunál.

De Trézsi, ugy látszott, nem oly könnyü vállra vette a dolgot; nem szólt, nem panaszkodott, de kék szemei olykor könyben usztak, — arczainak rózsaléhe halványabb lön, s gömbölyü alakja karcsubb.

Vámosy csakhamar észrevette leánya levertségét, s annak okát gyanitván, azon volt, hogy szórakozást szerezzen Trézsinek. Vasárnaponkint sétálni ment vele, hétközben is néhanéha látogatásba küldte fiatal barátnéi s rokonaihoz; de mitsem használt, a leányka bús maradt, s vidám, csengő nevetése most ritkán, igen ritkán hangzott a házban.

Ezt látván Vámosy, feltette magában, Gergelyt, ha csak lehet, észére téríteni; kivált mikor mindig valószínűbb lön, hogy csakugyan komoly szándéka Balog Ankát nőül venni.

Hogy fogott hozzá a derék gombkötő, láttuk már e beszély folyamában, mint szintén azt is, hogy czélzásai nem maradtak egészen siker nélkül.

Gergely alig várta, hogy esteledjék, s a munkának vége legyen. Nem is ült le vacsorához a többivel, hanem mindjárt pipára gyújtott, s özvegy Balognéhoz indult.

Ott a két néember téglázással volt elfoglalva, mert egy csomó finom fehérműt még azon este haza kellett vinni a polgármesteréhez.

„Még dolgunk van, Gergely,“ szolt nevetve az öreg asszony, mikor belépett, „de ne búsulj semmit, mindjárt elvégezzük a téglázást, s aztán beszélgethetsz a mennyit tetszik Ankával, míg én elviszem e csomó tisztát polgármesterékhez.“

Gergely leült; az igazat megvallva, elég savanyu képpel, s csendesen pipázgatott, míg amazok elvégezték teendőiket.

Végre az utolsó zsebkendő ki volt téglázva s csinosan összehajtva; Balogné a tisztát szépen egy hófehér fűzkosárba rakta, asztalkendővel betakarta s elindult vele a város felé.

Anka rendbe szedte a szobát, kinyitotta

az ablakot, hogy a hús esti levegőnek utat nyisson a meleg, gőzzel megtelt hézagba, s aztán mosolygó arczczal leült fiatal jegyese mellé.

„Mi bajod ma, Gergely,“ szólt nyájas hangon „oly szórakozott vagy, mintha gond nyomna: tán összevesztél Vámosy urammal?“

„Dehogyan veszem össze, Ankám;“ felelt hirtelen, mintha mély álomból felébredne a fiatal ember, „jobb barátok vagyunk, mint valaha. De mondd meg csak, kis barna rózsám,“ tevé hozzá, rövid szünet után, „hol laktál szüleiddel, mielőtt nénédhez jöttél?“

„Szüleimmal?“ felelt csodálkozó hangon a leányka, „nem voltam soha másnál, mint nénémnél.“

„De csak voltak szüleid,“ szólt nevetve Gergely, „s nem jöttél a világra, mint a mesében a szép tündérleány, kit reggel egy rózsában találtak. Mondd meg, kik voltak apád, anyád?“

„Anyám?“ felelt gondolkodva Anka, „ugy tudom, rokona volt nénémasszonynak,

de meghalt, mikor alig hat hónapos valék; aztán nénémaszony felnevelt, s oly jó volt mindig irántam, hogy sohasem nélkülöztem saját anyámat.“

„De apád, ki volt apád?“ kérdezé kissé békétlen hangon a legény.

„Nem tudom,“ felelt elpirulva jegyese: „párszor kérdést tettem ez iránt nénémaszozynak, de mindig kitérőleg felelt; s látván, hogy kellemetlen neki az afféle kérdezősködés, felhagytam vele.“

Gergely hallgatott darabig, végre újra pengette a tárgyat.

„De csak tudni kellene, kik voltak szüleid, hol születted, mi a tulajdon neved, mert a Balog-név csak nénéd után ragadt reád.“

„Mi bajod ma, Gergely,“ felelt szomoruan a szép leány, „oly hangon sohasem beszéltél még velem. Nem tudok kérdéseidre felelni; beszélj nénémmel, ez mindenesetre kielégítő feleletet adhat neked.“

„Ne haragudj Ankám,“ viszonzá engesztelő hangon Gergely, „igazad van, bo-

lond vagyok, hogy úgy faggatlak; majd megtudok mindent nénédétől. Most beszéljünk más tárgyakról.“

De nem volt ám Gergelyre nézve oly könnyű dolog más tárgyakról beszélni, mikor mindig csak azon egy tárgy forgott elméjében. Anka is kissé meg volt sértve, s így először, mióta ismerték egymást, nem találtak örömet együttlétükben. Egyszer az egyik hallgatott el, máskor a másik, s mindkettő komoly volt és gondolkozó.

Mikor végre haza jött Balogné, kissé fáradtan s nem a legjobb kedvvel, mert a polgármesterné kifogásokat tett a mosás ellen, már késő volt az idő, úgy hogy Gergelynek máskorra kelle halasztania kéréseit.

Elbucsuzott tehát Ankától s az öreg aszszonytól, s hazafelé ballagott. — Ki akarta verni fejből az egész dolgot, de az sehogy sem sikerült. Nem tudott másra gondolni mint arra: vajjon kik voltak Anka szülei, honnan került a leányka Balognéhoz, s csak

azon csodálkozott hogy elébb nem jutott eszébe a felől kérdést tenni.

Hogy is lehettem oly eszeveszett bolond! — mormogott, homlokára ütvén kezével.

Nem voltál bolond Gergely barátom, — hanem szerelmes, s a szerelmes ember nem sokat gondol egyébbel, mint épen szerelmének tárgyával. Most pedig, bár még mindig szereted szép barna Ankádat, Vámosy czélzásai mégis felköltöttek benned oly gondolatokat, melyekről ezelőtt nem álmodtál; s Trézsi, kit eddig gyermeknek tekintettél, most szebbnek, bájosabbnak látszik előtted, mint még egy rövid nap előtt.

Mily gyenge, változékony dolog mégis gyakran az az emberi sziv! Hogy játszik velünk a véletlen, vagy inkább más emberek akarata, ha erős jellemünk nincsen!

Mikor másnap megint együtt voltak a műhelyben, Vámosy könnyen észrevehette, hogy elejtett szavainak hatása még el nem oszlott. Gergely, az ezelőtt mindig vig és tréfás ifju, most komoly és hallgatag volt, s

midőn mestere vissza akart térni a tegnapi beszéd tárgyára, legénye kitérőleg, s majdnem békétlenül felelt.

A vén róka látta tehát, hogy működik a méregcsepp, melyet az ifjú szívébe csepegtetett, s hallgatott.

„Ugy hiszem, eszére fog térni a fiu,“ gondolá magában, „s pár hónap múlva aligha Trézsikém jegyben nem jár vele. Nagy veszteség is lett volna reám nézve, ha boltot nyit; na de én sem estem fejem lágyára, s tuljárom Gergely uram eszén.“

És szegény Anka? ez eszébe sem jutott Vámosynak. Be könnyen bánunk mi legtöbbször másnak boldogságával, ha saját terveinkről, olykor csak szeszélyeinkről van szó! Mit nyom egy leány szerelme a latban, éltes ember tervezgetéseiben?

Pedig Vámosy is szeretett egykor, s még most is szerette boldogult nejét.

De fájdalom, mindig másként mérünk mi magunknak, mint másnak. A mi reánk nézve szerencsétlenség lenne; azt csak egy

kis bajnak nevezzük, ha másról van szó ; mi bennünket kétségbe ejthetne, arról azt hisszük, ha más embert éri — hogy könnyen legyőzhető, vagy hamar lehet elfelejteni.

Önzés, és mindig csak önzés — a legtöbb ember eredeti bűne !

Estefelé megint Balognéhoz ment Gergely, s ott az öreg asszonyt komolyan, Ankát pedig kisirt szemekkel találta.

„Mi bajod, Ankám?“ kérdezte részvéttel, kezét nyujtván a leánynak.

„Semmi bajom, Gergely ; csak fejem fáj, pillanatra kimegyek a kertbe ; a hűvös levegő jól fog esni.“

Máskor mindenesetre Ankával ment volna Gergely, s örült volna a pár magányos percznek, melyet vele tölthet a kertben. De ma egyedül hagyta kimenni a leányt ; mert alig várta, hogy alkalma legyen Balognéval beszélni, s Anka születése felől kérdést tenni.

Nem is halasztotta szándékát, hanem mindjárt a dologhoz fogott.

„Mondja meg csak nénémasszony,“ ugy kezdette elég ügyetlenül a beszélgetést, „kik voltak Anka szülei? Miután jegyben járok vele, mégis jó volna tudni, kivel lépek atyafiságba.“

„El voltam készülve e kérdésre,“ felelt bús hangon az öreg asszony, „mert Anka el beszéltenekem, hogy faggattad tegnap. Szereted-e Ankát, amugy igazán, öcsém?“

„Hogy ne szeretném!“ kiáltott fel az ifju élénken, „jól tudja nénémasszony, hogy szeretem; hiszen már három hónapja, hogy jegyben járunk, s Ankám oly áldott jó teremtés, oly ügyes s oly szép!“

„Ha igazán szereted, tehát hagyj fel minden kérdéssel. Anka fogadott leányom, nevemet viseli, s a mi kis vagyonom van, az halálom után az övé lesz. Mi dolgođ neked szüleivel — kik rég nem élnek többé.“

„De csak tudnom kell, honnan eredt jövendőbeli feleségem,“ vágott közbe Gergely „szegény embernek is megvan a maga büsz-

kesége s nem szeretném, ha roszakaróim szájába jönnék.“

„Ha büszkeségről szólsz, Gergely öcsém, akkor mondj le szegény Ankáról,“ viszonzá Balogné kissé békétlenül, „mert születésével nincs mit dicsekedned! ő cigány leány!“

„Cigány leány?“ riadt fel az ifju, „hogymondhat ilyesmit még tréfából is nénémaszszony! az én Ankám cigány leány!“

„Nem tréfálok Gergely,“ felelt komolyan az öreg asszony, „apja is, anyja is cigányok voltak, még pedig sátoros cigányok.“

Gergely hallgatott; vonásai komolyak lettek, majdnem búsak, s mélygondolatokba merülve ült egy darabig; aztán felsohajtott s kedvetlen hangon szólt:

„Tehát nem tréfa? csakugyan cigány leány szegény Anka!“

„És miért ne lenne az?“ csattant fel Balogné, „mi szégyen van abban? nem lehet-e a cigány épen oly jó és becsületes, mint más ember?“

„Czigány leány!“ ismétlé az ifju, fel sem vevén az öreg asszony közbeszólását: „s hogy jött házához, nénémasszony?“

„Nem is tudom, elbeszéljem-e neked ;“ felelt a nő, „ha oly nagy szerencsétlenségnek tartod Anka születését, inkább hagyj fel vele mindjárt; jobb, mintha még tovább is bolonddá teszed a szegény leányt.“

„De eszembe sem jut vele felhagyni, nénémasszony, ha szerencsétlenségnek tartom is születését. Azért csak beszéljen el részletesen mindent, a mit tud.“

Kissé megengesztelődve Gergely állítása által, Balogné nem kéreté magát tovább, hanem így kezdé elbeszélését.

„Most épen tizenkilencz éve annak, — egy hideg tavaszi estén, már lefeküdtem volt, de el nem tudtam aludni bár derekasan kifáradtam, mert már akkor özvegy voltam és saját munkám után éltem. De sok volt a mi szivemet nyomta, s elüzte fáradt szemeimről az álmod. Szegény férjemet nagyon szeret-

tem s noha már két év óta sirjában nyugodott, el nem felejthetem. Kivált este, mikor a munkának vége volt, s egyedül ültem kis szobácskában, mindig eszembe jutottak a régi jó idők, mikor esténként együtt ültünk jó Ferimmel és vigan költöttük el egyszerü estebédünket; aztán ő pipára gyujtott, mig én mindent elrakosgattam; — — no de elég erről; egészen másról van most szó, — hja! oly jól esik még most is, ha Ferimről szólhatok. Tehát ágyamban feküdtem, s csendesen gondolkoztam. Akkor a város végén laktam, a Péterfia majdnem utolsó házában, s kis kert volt a ház mellett, melyet elég magas sövény választott el az utcától.

„Egyszerre halk nyögést gondoltam hallani, pedig oly közel hozzám, mintha az, a kitől a nyögés jött, épen ablakom alatt lenne.

„Felültem ágyamban s hallgatództam, de minden csendes volt ismét: s végre azt gondoltam, hogy valami kutya, mely gazdáját vesztette, ablakom alá feküdt s álmában nyö-

gött; hiszen tele vannak utczáink efféle ebekkel.

„Lefeküdtem tehát újra s azon voltam : hogy elaludjam, midőn ismét elkezdődött a nyögés. Most hosszabban tartott s oly fájdalmas volt, hogy szívem megindult. Azt is észrevettem, mikép asszonyi hang, és mikor épen arról gondolkoztam, mittevő legyek, gyermeksirás vegyült össze a nyögéssel s mindig élesebb s élesebb lőn.

„Most nem maradhattam többé ágyamban; felkeltem, kabátot vettem magamra, s a kis bundámat s kinyitottam az ablakot.

„Az ablak alatt nem láttam semmit, de a nyögés és gyermeksirás még mindig tartott s úgy tetszett nekem, mintha a kerti sövény mögött hangzanék.

„Kimentem tehát a kertbe s a sövény melletti uton haladtam a kert végeig. A hogy mentem, mindig jobban s jobban hallottam a nyögést s végre egészen mellettem hangzott.

„Lehajlottam s egy kis nyiláson át kite-

kintettem az utczára. Holdvilág volt, s mindent oly tisztán kivehettem, mintha a nap sütne.

„Epen a sövény mellett egy fiatal néember feküdt a földön, alig 17—18 éves, de halálra vált arczczal s behunyt szemekkel.

„Feje alatt egy ócska kis bunda párnát képezett, mig rongyos és piszkos sötétkék férfi-köpenynyel volt betakarva.

„Ugy látszott, hogy magán kívül van, — de kinos nyögése bizonyította, hogy sokat szenved. Olykor nyugtalan lón s érthetetlen szavakat mormogott, melyekből csak egyet lehetett néha kivenni, s ez a Jankó név volt.

„Mellette egy éltes férfiú térdelt, bal karján kis 6—7 hónapos csecsemőt tartott, ki szüntelen sivalkodott, mig jobb kezével felrázta a kis bundát a beteg feje alatt, s a köpenyt feljebb huzta, hogy jobban óva legyen a hűvös éji levegő ellen.

„Végre a beteg felnyitotta szemeit s haldokló hangon rebegte : „Vizet apám, oly szomjas vagyok!“

„Istenem mit csináljak! — sóhajtott fel az öreg ember — itt hagyjam-e szegényt egyedül, míg viz után futok? hát ha addig meghal!

„Szivem megesett a szegény embercken; — csak maradjon kend itt a beteg mellett — mondám ugy, hogy jól megérthette, — majd hozok én vizet.“

„Ki beszél itt? — felelt az öreg megütözve, míg a beteg, kinek szemei megint be voltak hunyva, ugy látszik nem is hallotta, mit mondtam.“

„Én, özvegy Balogné, itt a kertben: — szóltam nyugtató hangon; — ne mozduljon kend a beteg mellől; mindjárt ott leszek egy pohár friss vízzel.“

„Hamar befutottam a szobába; tiszta poharat vettem ki a pohárszékből, tele meritettem friss vízzel, s pár percz múlva künn voltam az utcán a kis család mellett.“

„Adja ide kend azt a gyermeket, majd tartom kissé — mondám az öregnek, míg oda nyujtám neki a vizet.“

„Köszönöm asszonyom — viszonzá az, átadván nekem a még mindig sivalkodó kisedet — csak van még itt-ott jó ember a világon, ki megtudja sajnálni a szegény cigányt.“

„Czigány! — az igaz, cigányok voltak; csak most vettem észre; de azért meg nem bántam, hogy segítségökre siettem; hiszen a cigány is csak épen olyan ember mint mi, s épen úgy érzi a lelki-testi fájdalmat; miért ne sajnálnám tehát.“

„Az öreg gyöngéden fölemelte bal kezével a beteg fejét, míg jobbával ajkaihoz tartotta a poharat. A friss víz, melyből mihón ivott, egy kis erőt látszott neki adni, mert körültekintett, s egy sohajjal azt kérdezte: „hol vagyok apám? s Janko miért nincsen mellettem?“

„Mindjárt jöni fog leányom; — felelt az öreg reszkető hangon, míg egy könny csillogott szemében — csak légy nyugodt s aludj még egy kissé.“

„Vigyük azt a szegény beteg némbert

be a házamba, — szóltam most, míg ez megint behunyta szemeit s a Jankó nevet rebegte, — hiszen csak nem maradhat itt az utcán. Bár re sivalkodnék oly nagyon az a gyermek, még fölébreszti az egész szomszédságot.

„Ugyan mi baja lehet.“

„Ehezik szegényke! — felelt búsan az öreg ember; — mióta a betegség erőt vett szegény leányomon, kiapadt teje, s nem adhattam gyermekének ma egész nap egyebet viznél; mert pénzem nincsen, és senkitem akart a megvetett vándor cigánynak egy ital tejet, vagy egy kanál meleg levest adni.“

„Csak siessünk, — viszonzám elborzadva ily inségtől: — s vigyük leányát a házba; aztán mindjárt tüzet rakok, s egy kis tejet melegitek a gyermek számára.“

„Isten áldja meg ezerszer jóságáért;“ — felelt az öreg hálás tekintettel; aztán felemelte leányát oly könnyen, mintha kis gyermek lett volna, s bevitte a házba.

„Ott letétettem a beteget saját ágyamra, aztán kisiétem a konyhába, hamar tüzet raktam, egy kis tejet melegítettem a gyermek számára s egy pár kanál levest a betegnek; s míg az öregre biztam leányát, a szegény csecsemőt etettem, ki azonnal megszűnt sirni s nemsokára csendesen elaludt. Letettem egy vánkosra s a beteg anya után láttam, ki pillanatról pillanatra rosszabbul lett.“

„Orvos után megyek — mondám az öregnek — talán még segíthet rajta.“

„Ne menjen, asszonyom;“ felelt az öreg ember mély sohajjal, kezét leánya szívére tevén; „itt nem segíthet már a legügyesebb orvos sem; haldoklik szegény Ankám, s szíve már alig ver; pár percz múlva vége lesz mindennek!“

„Ugy is volt: alig negyed óra múlva halva feküdt a szegény fiatal néember, míg gyermeke egy szögletben nyugodtan pihent, s atyja leánya ágya mellett térdelt, s csendesen imádkozott.“

„Én, egészen megzavarodva a történetek által, az ablak mellett ültem, s nem tudtam, mitévő legyek.

„Végre felkelt az öreg cigány, s hozzám közeledett. „Még egyszer köszönöm szivemből jóságát,“ szólt reszkető hangon, „most elviszem szegény leányomat, hogy eltemessem; nemsokra szürkülni fog, s aztán észrevehetnének az emberek.“

„Maga akarja kend el temetni?“ felelten csodálkozva; „ej mit gondol öreg!? elmegyek inkább holnap reggel a paphoz, hogy temesse el szegény leányát annak rendi szerint.“

„Nem, nem, asszonyom!“ kiáltott fel élénken az öreg cigány; „nem akarom, hogy még halálban is csúfolják szegényt rongyos cigánynénak úgy is csak valami távoleső szegletében a sirkertnek ásnának neki nyughelyet, tolvajok s gonosztevők között; inkább magam temetem el, kün a pusztán, hol senkisémet csúfolhatja, s hol sirján ülhetek és sirhatok, mikor kedvem tartja. — De mit

csinálják addig a kis Ankával?“ tevé hozzá rövid szünet után a gyermekhez közeledve, ki még mindig nyugodtan aludt. „Nem is tudja szegényke, mi szerencsétlenség érte, s hogy apátlan, anyátlan árva!“

„Hát atyja is meghalt?“ kérdeztem részvétellel.

„Meg ám, tegnapelőtt a városi tömlöczben, hová ártatlanul zárták be szegény Jankót. A vásár alkalmával ide jöttünk, hogy mi is egy kis pénzt szerezzünk. Jankó és én kovácsmunkával kerestük élelmünket. Leányom Anka pedig, Jankónak felesége, nagyon ügyes volt a kártyavetésben, úgy hogy a leánykák s menyecskéktől, kik szerencséjüket akarták tudni, sok szép ezüst pénzt kapott olykor jóslataiért.“

„Épen a vásár utolsó napján valami bódéból egy vég finom vásznat loptak el, s mivel szegény Jankó szerencsétlenségére épen a bódé közelében volt, mikor a lopás megtörtént, melyet mindjárt észrevett a boltos, ötet fogták el, azt állítván, hogy ő a tolvaj,

bár sohasem látta azt a szerencsétlen vásznat. De ki hinne egy szegény cigánynak, ha azt állítja, hogy ártatlan?

„Bevitték a tömlöczbe, s mindamellet, hogy semmit sem tudtak ellene kisütni, ott tartották hónapokig, a mi népünk pedig nem tűri a tömlöczöt, s ha bezárják, ha megfosztják szabadságától, úgy hervad, mint a virágszál, melyet sem napvilág, sem eső nem ér.

„Látván, hogy csak nem eresztik ki szegény Jankót, én és Ankám elhatároztuk, hogy mi is itt maradunk. Valami rossz csapszékben sikerült végre egy kis zugot találni, hol nem háborgattak, míg drága pénzen fizettük a szűk helyet, s a rossz eledelt; de választásunk nem volt, mert hová is fogadnák be a szegény cigányt, kivált ha tudják, hogy veje bezárva, s tolvajság gyanujában van.

„Éltünk abból, a mit a vásár alkalmával szereztünk, s a mit itt ott kaptam egy kis kovácsmunkáért. Szegény Ankám annyira elbúsult férje sorsán, hogy nem tudott sem-

mit szerezni; mintha nem is birt volna többé a kártyában olvasni, mióta a szerencsétlenség annyira űzött bennünket. Egész nap a városi tömlöcz előtt ült, s a porkoláb felesége, áldott jó asszony, naponkint adott neki egy kis meleg levest, vagy egy pár csep tejet a csecsemő számára, s olykor rá is beszélt urát, hogy ereszsze be a szegény asszonyt férjéhez.

„Jankó egyelőre elég bátorsággal állta ki fogságát, mert, tudván hogy semmit sem vétett, napról napra remélte, mikép szabadon bocsátják. De nap telt el nap után, és a szegény rab csak ott maradt a tömlöczben. Azt hiszem el is felejtették a városi urak hogy ott van. Mindig búsabb s búsabb lőn, s mindig halványabb, s végre beteg lett. — Valami forró lázban szenvedett, mindig zöld fák, csorgó patakok s széles mezőkről álmódott s beszélt, s noha oda hitták végre az orvost, nem tudott már rajta segíteni, s tegnapelőtt meg is halt.

„Mióta beteg volt, naponkint beeresztet-

ték hozzá szegény leányomat, ki ápolgatta, a hogy csak tudta, de mind hiába! — Karjai közt adta ki lelkét.

„Azt mondják ragadós volt betegsége, annyi igaz, hogy szegény Ankám is megkapta. Mikor Jankó halála után kijött a tömlöczből, már oly rosszul volt, hogy alig birtam ágyáig vezetni, s azon pillanat óta percenkint nagyobb erőt vett rajta a betegség.

„Ma este felé az embertelen fogadós, látván, hogy elfogyott minden pénzünk, s alkalmasint tartván a ragadós betegségtől is, kikergetett bennünket a csapszékből, bár térdre hullva kértem, hogy ne háborgassa szegény Ankámat.

„Látván, hogy semmit sem használ rimánkodásom, ki akartam Ankámat vezetni az erdőbe; ott talán kaptunk volna valami fa alatt egy kis száraz helyet, melyen nyugodtan meghalhatott volna: de oly rosszul lett, mikép csak idáig tudtunk jutni.

„A többit tudja kegyed; s irgalmának

köszönhetem, hogy szegény leányom utolsó szenvedésein kissé könnyíthettem.“

„Én zokogva hallgattam a szegény öreg elbeszélését, s azt ígértem neki, hogy kis unokáját magamnál tartom, míg ő kiviszi leánya holttestét a pusztába s ott eltemeti.

Ezerszer köszönte meg nekem ajánlatomat; felvette a holtat karjaira, s elhagyta a házat, mielőtt még szürkült volna.

„Három egész napig távol maradt, úgy hogy én már azt hittem, hogy vissza sem jő többé. De az igazat megvallván, egy cseppet sem bántam volna, ha csakugyan vissza nem mert a kis Ankát annyira megszerettem jó; hogy igen nehezen esett tőle megválni.

„Nem tetszett nekem a ház többé oly magányosnak, mióta a kis lányka ott feküdt a szegletben vánkosán. Volt megint kiért gondoskodnom, kivel foglalatoskodnom, s mikor felvettem a kis cigány gyermeket, s meleg tejet adtam neki, úgy nézett reám nagy fekete szemével, hogy olykor szegény Ferim

szemeit véltem előttem látni, melyek szintén oly sötétek és fényesek valának.

„Szóval — mikor végre visszakerült az öreg cigány, azt az ajánlatot tettem neki, hogy házamhoz fogadom kis unokáját s úgy növelem fel, mintha tulajdon gyermekem volna. — Csak azt kötöttem ki magamnak, hogy egészen az enyim legyen, s nagyapja el ne árulja soha és senki előtt születését.

Sokáig hallgatott az öreg ember, miután mindent elmondottam neki, s könnyelt szemekkel nézett a kis leánykára, ki karjaim közt pihent; végre mélyen felsóhajtott s így szólt hozzám:

„Ne vegye rossz néven, asszonyom, hogy oly sokáig gondolkoztam, míg ajánlatát elfogadtam; de nincs nekem most egyebem a világon ennél a kis gyermeknél! — Bajosan válok el szegénytől, de átlátom, hogy javára cselekszem, ha kegyednek átengedem. Hiszen szegény cigányleány számára nincsen boldogság széles e világon; minden ember megveti s tolvajnak, vagy rossz személynek

tartja, akármilyen becsületes legyen is. Csak egy kérésem van kegyedhez: engedje meg, hogy olykor lássam kis Ankámat, szegény leányomnak egyetlen gyermekét. — Mindig este, sötétben, vagy korán reggel fogok házához jönni, s el sem árulom még a gyermek előtt sem, hogy nagyapja vagyok. — Csak hogy lássam olykor, ha álmában is.“

„Miként tudtam volna megtagadni a szegény öregtől, ki egyetlen kincsét nekem engedte át, e csekély boldogságot. Beleegyeztem mindenbe, a mit kívánt, s e nap óta Anka nálam maradt s úgy szerettem a kedves leányt, mintha tulajdon gyermekem volna.

„Az öreg czigány megtartotta szavát; egyszer kétszer egy évben eljött ugyan hozzám, de mindig oly időben, hogy a szomszédok nem igen vették észre jelenlétét s nem árulta el magát soha a gyermek előtt, ki mind a mellett szít hozzá, mintha érezné, hogy hozzá tartozik.

„Nem is sejtette Ankám soha, kik voltak szülõi ; de tegnap, miután kérdéseiddel annyira nyugtalanítottad a szegény leányt, addig kért s rimázkodott, hogy végre mindent elbeszéltem neki.

„Most rajtad a sor öcsém, elhatározni magadat, akarod-e még nőül venni a szegény cigány leányt? Ha igen, akkor áldjon meg az ur isten benneteket; nem fogod soha megbánni, hogy Ankámat elvetted; ha nem; akkor távozz házamtól és soha se lépd át többé annak küszöbét; nehogy új fájdalmat okozz a szegény gyermeknek. Talán akad más becsületes ember, kiben nincsen annyi büszkeség, s több a szeretet, mint benned. — Tehát felelj most, nem vagy igen.“

Gergely szótalánul s minden megjegyzés nélkül hallgatta Balogné elbeszélését, de látszott vonásain, mily nagy hatást gyakorol az kedélyére. Olykor elhalaványodott, aztán lángba borult egész arcza, míg néha mély sóhaj birkózott fel kebeléből.

Mikor megszűnt beszélni az öreg aszony

feltekintett az ifju, de nem birt feleletet adni kérdésére. Látszott rajta a belső küzdelemnek minden jele s kemény csatát is vivott kebelében a szerelem és büszkeség.

Végre győzött a szerelem! — Nem tudott az ifju elválni szép Ankájától, mindamellet, hogy büszkesége Balogné fölfedezései által mélyen meg volt sértve.

Legyőzte tehát büszkeségét, vagy jobban mondva hiuságát s i g e n t felelt.

„Fontold meg jól a dolgot, Gergely öcsém, — viszonzá az öreg asszony — ne-hogy később szegény leánnyal éreztesd, mikép leereszkedésnek tartod, hogy feleségül vetted.“

„Ne féljen semmit, nénémasszony — szólt az ifju elhatározott hangon — szeretem Ankát s mindig szeretni fogom, akár cigány leány akár nem; — hogy éreztetném tehát szegénnyel azt, a miről nem tehet, az az születését!“

„Jól beszélsz öcsém — kiáltott fel vidáman az öreg — s látom, hogy csakugyan

derék legény vagy! Hadd hijjam be most szegény Ankát s tudassam vele elhatározásodat.“

„Majd behivom én magam, néném aszszony“ — szólt közbe élénken Gergely — s elhagyván ülését, kisietett a kertbe, hol Anka busan járt fel s alá.

Fél óra mulva ragyogó arczczal lépett be a leány gyámányjához, míg Gergely haza felé sietett.

* * *

Pár hónap telt el e jelenet után, s noha még mindig arról volt szó, hogy szüretkor összekelnek a fiatal jegyesek, ezek nem voltak többé oly boldogok, mint e beszély elején a debreczeni erdőben láttuk őket.

Gergely szerette Ankát, de folytonosan reszketett, hogy valami szerencsétlen véletlen által kitudatik, mikép jegyese cigány leány.

Ha valaki őt barna Ankának nevezte, mint ez gyermeksége óta szokásban volt is-

merősei között, mindig gyanus tekintetet vetett a szólóra, mert azt hitte, hogy talán sejti jegyese valódi eredetét.

Még épen oly nyájas és szives volt a leány iránt, mint ezelőtt, de mégis most egész modorában a leereszkedésnek valami árnyalata tünt fel, mi fájt Ankának s csökkentette bizodalját jövődöbeli férje iránt.

Ezelőtt büszke volt Gergely szép mátkájára, s szeretett vele emberek közt megjelenni; — most, mintha felt volna ismerőseivel találkozni, a legmagányosabb helyeket választotta mindig, ha Ankával sétálni ment.

Balogné is érezte a különbséget, és sokszor búsult ezen változáson, mely nem sok boldogságot ígért szeretett gyámleányának jövőjére nézve! de nem mert szólani, mert attól tartott, hogy beavatkozása által még inkább ront a dolgon.

Vámossy szintén észrevette, hogy nem áll minden ugy legénye s jegyese közt, mint

állt azon napon, midőn czélzásai által annyira nyugtalanította Gergelyt, s örült e változásnak, mert reményt nyujtott neki czélja elérésére.

Nem is hevert az öreg gombkötő, hanem mindent megtett, a mi csak kitelt tőle, hogy Gergelyt elidegenitse Ankától, s közelebb vezesse tulajdon leányához, a szép és gazdag Trézsihez.

Nem hiányoztak a czélzások, ígéretek, s bár az öreg ur nem igen szeretett erszényéből meríteni, mégis most gyakran uj köntöst, vagy előkötényt vett leányának, s még egy uj pártát is csináltatott számára csupa szép, régi boglárokból, csakhogy Trézsi szépsége még inkább kitűnjék Gergely előtt.

Gergely jó, becsületes fiu volt, s azért lassan működött a méreg, melyet szivébe Vámosy csöppentett, de mégis működött, ugy hogy pár hónap mulva az, mi ezelőtt boldogságát képezte, a szerencsétlenség alakját kezdé magára öltetni.

Volt benne annyi becsületérzés, hogy

Anka előtt titkolta a változást, mely akarata ellen történt szívében; de éles a valódi szerelemnek tekintete, s a szegény leány csakhamar észrevette, mikép Gergely nem a régi Gergely már, s hogy inkább retteg azon naptól, mely örökre összekötendi szép jegyesével, mint hogy ohajtana annak közeledését.

Sulyos csapás lőn ez észrevétel a szegény leányra nézve; de Ankának jelleme erős és elhatározott volt. — Nem tartozott ő azon lények sorába, kik csak szenvedni, csak sirni és panaszkodni tudnak, anélkül hogy igyekeznének a bajon segíteni, mely által szenvednek.

Látta, hogy Gergely szerelme lassankint elenyészik, mint a jóltévő harmatnak cseppjei a nap hevében; érezte, hogy ha meg is köttetik a frigy, melytől még pár rövid hónap előtt élete egész boldogsága függeni látszott, — csak szerencsétlenség lesz ennek eredménye; mert a hol a szerelem hiányzik, ha csak egy részről is, ott házasságban szó

sem lehet többé boldogságról; s ezt látván, ezt érezvén, nem panaszkodott, nem sirt, legalább mások előtt nem, hanem elhatározta, ámbár vérző szívvvel, Gergelynek szabadságát visszaadni.

Nem szólt erről Balognéval, mert ismervén gyámányjának valóban anyai szeretetét, attól tartott, hogy ellenzeni fogja a tervét, melynek kivitele megfosztja Ankát azon boldog jövőtől, melyet biztosítva hitt házassága által; de feltette magában, hogy használja az első kedvező alkalmat s Gergelynek visszaadja szavát.

Nem sokára kínálkozott ily alkalom. Egy vasárnapon eljött Gergely érte, hogy sétálni menjenek együtt; s mint az utolsó időben többnyire, most is a legmagányosabb helyeket választotta e sétára.

Szótlanul s lesütött szemekkel ment Anka egy darabig mellette, végre feltekintett s szelíd hangon szólt:

Nem mennénk mi is az erdő felé? min-

den ember ott lesz ma, oly felséges az idő; talán találkozánk ismerősökkel?

A békétlenségnek egy árnyalata vonult e szavakra Gergely arczán keresztül; de összeszedte magát s elég közönyös hangon felelt:

„Ha épen akarod Anka, nem bánom, de tudod jól, hogy nem igen szeretek oly népes helyeken járni.

„Mondd inkább egyenesen Gergely, — felelt a leány reszkető hangon; hogy szégyelled, velem emberek előtt megjelenni, mióta megtudtad, hogy csak szegény, megvetett cigányok gyermeke vagyok.“

Gergely szólni akart: de Anka, mintha félne, hogy bátorsága elhagyja, ha még egyszer hallja annak szavát, kit minden hibái mellett oly kimondhatlanul szeret, s kitől mégis önkényt el akar örökre válni, hallgatásra intette őt és sietve folytató:

„Ne tagadd Gergely; úgy van, akármit mondhatnál; éreztem, láttam mindent azon óra óta, mikor néném elbeszélte neked születésem titkát; s ezt tudva azt hiszed-e,

hogy még nőd lehetnék? ne hidd hogy
 nincsen becsületérzés, nincsen büszkeség
 a szegény cigányleány szívében, ha atyja
 tömlöczben is, anyja ugy szólván az
 országuton egy sövény mellett adta ki
 lelkét! — Nem Gergely, ne félj; nem
 leszek én nőd! — soha, soha, s csak a
 kedvező alkalmat vártam, hogy ezt meg-
 mondjam neked, s megnyugtassalak. S most
 Isten veled örökre! hadd menjek vissza
 egyedül jó nénémhez, kinek meg kell monda-
 nom elhatározásomat, mert ő arról még nem
 tud semmit; ezentul csak érette fogok élni,
 — s szegény nagyapámért;“ — tevé hozzá
 alig hallhatólag.

A szégyen pirja futotta el az ifju arczát
 Ankának ezen beszédére: pillanatra ugy
 látszott neki, mintha a régi szerelem vissza-
 tért volna keblébe; mintha Anka nélkül
 nem tudna élni; kérte a leányt, hogy ne hagy-
 ja el, ne foszsa még életét minden boldog-
 ságtól. De Anka nem engedett, bár e szavak,
 e kérések olvadt tűzcseppekként estek szí-

vére: ő jobban ismerte Gergelyt, mint ez maga magát; tudta, hogy a jövő óra visszahozná az előbbi hidegséget; — erős maradt tehát, s még egyszer, s utolszor ezen életben — kezét adván az ifjunak, s Isten veledet rebegvén, megfordult, s elfutott mint az üzött zerge.

Gergely utána nézett, mély fájdalommal az igaz, de egyszersmind a könnyebbülésnek valami nemével. Ugy tetszett neki, mintha kinos álomból ébredne, melynek utóérzete még fájdalmasan átrezzenné szivét. — Követni akarta a leányt, kérni akarta, hogy ne hagyja el, hogy maradjon minden a hogy volt: de mintha valami erős kéz visszatarthatná, nem tudott mozdulni helyéből.

Végre eltűnt Anka karcsu alakja a távolban, s Gergely egy sohájával, nem tudjuk a fájdalomnak-e vagy a könnyebbülésnek, hazafelé indult.

*

*

*

Vacsoránál szótlanul ült, s mély gondolatokba merülve, úgy hogy nem is felelt Trézsi nyájas kérdéseire, ki csodálkozva nézett az ifjura.

Vámosy, úgy tetszik, jól tudta, mire magyarázza legényének szokatlan magavi-seletét, s nem bolygatta kérdéseivel.

Bizonyosan kenyértörésre jött a dolog, közte, s Anka közt — gondolá magában az öreg róka, — s most egy kissé sajnálja mátkáját. Nem is csoda, mert szép leány ám ez az Anka, és kedves is, — valóban, ha ez a kis szőke gyermek nem volna, kinek szive egészen Gergelyé, szót sem mondanék titok teljes multjáról, s meg nem zavarom boldogságát, de saját leányomat csak inkább szeretem.

Elfelejtette az öreg ur, hogy nem csak leányáról gondoskodott, midőn a gyanu első csiráját ébresztgette Gergely kebelében, hanem boltjáról s erszényéről is, melyek nagyon is sinlették volna az ügyes legény eltávozását. De ilyen az emberi természet;

még magunk előtt is szeretünk kissé kaczerkodni jobb tulajdonainkkal, s a rosszabbakat háttérbe szorítani.

Pár napig még bús maradt Gergely, s este felé mindig úgy tetszett neki, mintha valami ellenállhatlan varázserő vonná őtet Anka lakása felé; de gondoskodott mestere arról, hogy ne engedjen e vágynak. Mindig szüksége volt ezen napokban legényére, még az esteli órákban is, mikor vége volt már a munkának.

Egyszer kivitte tanyájára, hogy mutassa meg neki, mily szép terméssel áldotta meg az Isten; máskor arra kérte, hogy menyen el a város első szabójához, mert új rendelkezéseket akar ez tenni, melyeket meg nem magyarázhat azinasnak. Aztán jött a vasárnap, s akkor Trézsinek nem volt kivel kimenni az erdőbe, mert apjának fájt a feje; azért Gergelyre bizta a leányt, ki félig örülve, s mégis nem a legjobb kedvvel készült a sétára.

Ugy folytak a dolgok, míg végre az ifju jó kedve visszatért, s szegény Anka feledve volt.

Igaz, hogy Gergely nem szeretett azon utcán végig menni, hol Balogné lakott, s ha kénytelen is lón azt tenni, csak félénken s szivdobogással tekintett az ablak felé, hol ezelőtt Anka vasaló asztala állt, s hol a szép leányt oly gyakran megleste munkája közben. De most mindig üres volt az ablak; Anka alkalmasint a kamrában téglázott, s így azt is megszokta az ifju, s bátran járt és kelt az egész városban, a nélkül, hogy egyetlen egyszer is találkozott volna avval, kit alig félév előtt oly forrón szeretett.

Még a templomban is elhagyta Anka régi helyét, s valami sötét szögletbe vonult, hol kikerülhette Gergely figyelmét, kinek tekintete lassanként mindinkább függött Trézsi szelid arczán, mely szebb volt most mint valaha, mert a remény tündérsugára napról napra inkább átszellemitette.

Végre rebesgetni kezdték, hogy Vámosy szép leányát csakugyan férjhez adja Kovács Gergelyhez, s így örökre magához köti kedvencz legényét.

Igazat is szóltak a városiak, s új év után összekelt a fiatal pár, mi alkalommal nagyon kitett magáért az öreg Vámosy, s pompás lakodalmat tartott házánál.

Mikor az esküvés után kijött a násznép a templomból, úgy tetszett a vőlegénynek, kinek tekintete szép mátkáján függött, mint ha halk zokogást hallana közel füléhez. Megfordult hirtelen, de férfaktól volt körülvéve, kinek arcaikból csak jó kedvet olvashatott.

Ott, pár lépésnyire, közel a templom falai mellett, elsuhant ugyan egy karcsu alak, ki sötét nyakkendőjét összefogta feje fölött; de oly hamar eltűnt, mikép kikerülte Gergely figyelmét, ki azt hitte végre, hogy csalatkozott, midőn zokogást vélt hallani.

*

*

*

Évek teltek el, és Gergely boldog házasságban élt szép és derek nejével. Dolgai is jól folytak és „Vámosy és veje“ az első gombkötők voltak és maradtak Debreczen-

ben : kiknek mindig annyi munkájok volt, hogy négy legénnyel s két inassal, alig tudták azt bevégezni.

A gyermek is szaporodott a háznál, de annak minden ember csak örült, mert volt miből tartania a kis szőke sereget.

Gergelynek mindig jó kedve volt; szeretete nejét, gyermekeit, s tisztelte az öreg Vámosst, ki — előszeretetének köszönhetette ugyszólván szerencsését. De voltak mégis pillanatai, hol vidám vonásai komolyakká váltak, s az akkor történt, mikor eszébe jutott Anka, egykori jegyese.

Két évvel házassága után, mely idő alatt a leány oly csendesen és visszavonulva élt, hogy alig látta őt valaki ismerősei közül, özvegy Balogné rövid de súlyos betegség következtében meghalt, gondosan ápolva, s keservesen megsiratva szeretett gyámleánya által.

Ez, temetése után pár nappal, butorait s egyéb kis vagyonkáját eladta, s eltűnt a városból, a nélkül hogy valaki tudta volna hová lett.

Ezen idő óta nem látta senki az egykor oly szép és vidám barna Ankát, s pár év múlva mindenki elfelejtette a szegény leányt egyen kívül, s ez Gergely volt, kinek lelkiismerete gyakran vádolta a hűtlenséggel, melyet Anka irányában elkövetett.

Igy teltek az évek, s végre eljött az 1848-diki év, mely vérrel s lánggal borította el szegény hazánkat, s annyi özvegyet s árvát hagyott maga után.

Midőn a debreczeni nemzetőrök, — felváltva Erdélybe mentek, Gergelyt is érte a sor; s egy reggel, mint hadnagya a kis seregnek, jól felkészülve, erős, zömök lovon, s tele erszénynyel zsebében, ő is elhagyta Debreczen városát.

Hosszas lenne leírni fáradságos utját, s mindazon nélkülözéseket s veszedelmeket, melyeken keresztül ment; elég ha megmondjuk, hogy ő is, mint annyian pajtásai közül, egy este, heves csatározás után, egy oláh golyójától találva életjel nélkül maradt a csatatéren.

Egy leégett kunyhó közelében, mely

cágas erdőnyilas szélén állt, s alkalmasint valami erdőcsősz vagy szénégető lakása volt történt az ütközet. Gergely, mikor lerogyott lováról, a még fennálló kertsövény mögé esett, úgy hogy sem barátjai sem ellenei észre nem vették, midőn elhagyták a csatatért.

Órákig feküdt így magán kívül minden életjel nélkül. Végre este lőn s a hold bűvös világával öntötte el a helyet, hol annyi vér folyt, annyi ifju élet érte végét.

Minden nyugodt volt és csendes, mint a béke közepén, midőn a közellévő erdőségből két alak bujt ki.

Egy agg férfi volt ez, barna arczczal és hófehér szakállal, s egy karcsu néember, már jóval tul az első ifjuságon, de mindamellet szép és igéző.

Első tekintetre mindenki észrevehette, hogy czigányok, ámbár sokkal tisztább volt öltözetjük, s tisztességesebb egész kinézésük mint az közönségesen e vándor fajnál lenni szokott.

Az aggastyán elől ment, kissé görnyedve

ugyan, de még elég erőteljes lépésekkel; nehéz ólmosbot volt kezében, s egy hosszú késnek nyele látszott ki ócska zekéje oldalzsebéből. Utána jött a néember, elég nagy csomó poggyászszal hátán: s lankadó lépései, ugy miként halvány arcza, tanusították, hogy messziről jő, s elfáradt a hosszas gyaloglásban.

„Egy leégett kunyhó közelében vagyunk, nagyapám, — szolt csengő s mégis szelid hangon a néember, midőn kiléptek az erdő-ségből, — legalább nyughelyet találunk az éjre, s talán egy kis szénát vagy szalmát, miből ágyat rakhatok mindkettőnknek: alig várom, hogy lefekhessem, oly fáradt vagyok.“

„Látszik gyermekem, — felelt mosolyogva az aggastyán — hogy városban növekedtél. s már nem vagy igazi czigánynő; mit gondolunk mi hajlékkal s ágygyal! a gyep vagy homok elég lágy tagjainknak, hogy nyugodtan pihenhessünk, s a legszebb hajlék számunkra az ég boltozatja, mely felettünk tárja ki csillagkincseit. — De látom, hogy csakugyan fáradt vagy szegény leányom —

egészen elhalaványodtál. Mindjárt a gúnyhóban leszünk s aztán jó helyet keresünk magunknak, s talán pár napig pihenünk.

„De mi ez? — szólott újra pár percnyi szünet után, mely alatt mindinkább közeledtek az elhagyott lakhoz : — itt csata történt, nézd csak leányom, mindenütt holttestek, elesett lovak, elszórt fegyverek! bizonyosan üzőbe vették az oláhokat, különben itt nem hagyták volna.“

Avval siettette lépteit az öreg czigány, s nem sokára a csatatéren volt.

A néember lassabban követte, s midőn ő is elérte a helyet, nagy apját teljes munkában találta. Holttesttől holttesthez ment az öreg, s összeszedett minden pénzt vagy használható ruhadarabokat; melyet rajtok kapott. Képe vidám volt s megelégedett, mint a munkás aratóé, ki szaporodni látja keresztjei számát buzaföldjén; s már egész halmaza az összeszedett holminak hevert a félig romba dőlt kunyhó mellett, hová mindent vitt, mit talált.

„Mit csinál nagyapám? — kiálta fel fájdalmasan a néember — hiszen mindez nem a mienk!“

„Tehát kié volna? — felelt nevetve az öreg ember, — tán a varjaké, vagy a farkasoké? — hiszen ezek ugy sem veszik többé hasznát — folytatá a hullákra mutatván, — mért ne legyen tehát az enyim, ki hasznát tudom venni!“

A néember mélyen felsóhajtott, de nem szólt többé; tudta talán tapasztalásból, hogy hiában szaporitaná a szót.

Leeresztette tehát a podgyászt hátáról, leült nagyapja kincshalmazára mellett, s busan követte nagy fekete szemével az aggastyán élénk mozdulatait.

Most eltűnt az öreg a sövény mögé s nem sokára sugárzó arcczal sietve jött a néember felé.

„Nézd csak leányom, mily kincset leltem! — kiáltott már messziről; — egy erszényt tele arannyal, ezüsttel, arany órát nehéz lánczal, s pár gyönyörű pisztolyt!“

A néember nyugodtan hallá nagyapja beszédjét, ő nem tudott az efféle szerencsének örülni, és szive fájt mind attól, a mit látott.

„Tedd el az órát és az erszényt — folytatá az öreg leányához érve, nem merem a többi holmi közé tenni.“

De alig pillantotta meg közelebről a két tárgyat a néember, midőn egy sikoltással felugrott, s mindkettőt megragadván félig elfojtott hangon felkiáltott:

„Hol lelte ezen órát és erszényt? — a szent Istenért, szóljon nagyapám, óh szóljon!“

„Ott a sövény mellett fekszik egy debreczeni vörös szalagos, mély sebbel halántékán, mely véget vetett életének, — viszonzá az öreg, leányára bámulva — attól vettem el.“

„Hol van — hol van? folytatá a néember mig minden tagja reszketett — hiszen ismerem ezen órát, ez Gergelyé, azon erszényt pedig magam kötöttem számára, akkor, mikor éltem, mikor még boldog voltam!“

Azzal sietve, bár ingadozó léptekkel követte nagyapját, ki a vörösszalagoshoz ve-

zette, s nemsokára Gergely mellett térdelt. Lehajlott a halottra, megcsókolta hideg, vérbeborított homlokát, s kezét szívére tette azon reménnyel, hogy még érzendi dobogását.

Hosszasan maradt így, végre hirtelen fölemelkedett, s maradozó lélekzettel szólt: „még él, nagyapám, még él! érzem szive halk dobogását, csakhamar vizet, s egy kis rongyot, kössük be sebét, s vigyük a kunyhóba, oly gondosan fogom ápolgatni, hogy élni fog; oh! hiszen neki élni kell!“

Az öreg czigány, ki fájának minden hibái s gyengeségei mellett jó ficzkó volt, oly sebesen mint csak kitelt tőle, vizet meritett a kunyhó melletti kútból nagykarimájú kalapjával; azután a pogyász csomóból, melyet Anka hordott, — mert hogy ő volt a némbor, azon nem kételkedhetünk többé — egy ócska, űe tiszta inget vett ki s mindent odavitt unokájának, ki gondosan megmosta Gergely sebét, s gyors darabokkal bekötötte.

Mindezt nagy ügyességgel tette, mert hosszas vándorlásai alatt, nagyapjával és

sorsosaival, nem egyszer volt alkalma betört fejeket, vagy sebesült tagokat ápolgatni, úgy hogy végre valódi sebész lett a bájos néemberből, kihez mindenki folyamodott, ha valami baj érte.

„Most adja ide kulacsát, nagyapám, — szólt, midőn az utolsó gyolcsdarabot kerítette a sebesült feje körül, s jól megerősítette, — ha csak pár csepp pálinkát tudnánk szájába csöppenteni, talán magához térne.“

Az öreg cigány elővette kulacsát és sikerült neki egy kis pálinkát Gergely ajkai köze cseppenteni, míg Anka vízzel locsolta képét.

Végre a sebesült hideg kezei kissé melegedni kezdettek, szive erősebben dobogott úgy hogy az öreg is észrevette lüktetését, s nem sokára mély sohajjal felnyitotta szeméit; de mindjárt újra behunyta, a nélkül, hogy egészen eszméletre tért volna.

„Vigyük be a kunyhóba, s rakjunk egy kis tüzet ha lehet, — szólt most Anka — hideg az éj; ha megmelegsik, könnyebben fog magához térni.“

Bevitték tehát Gergelyt a kunyhóba; egy kis szénából, melyet az udvaron találtak, ágyat raktak számára a szobában, mely még meglehetősen be volt földve, s aztán jó tüzet gyújtottak a kemenczében, mert elég fadarabok heverték a ház körül.

Kis idő múlva a megsebesült újra életre tért, de nem eszméletre; forró lázban s magán kívül volt, úgy hogy semmitsem tudott arról, mi körülötte történt.

Hetekig maradtak így hárman a félig összedőlt kunyhóban, hol senkisémm háborgatta őket. Anka éjjelnappal a beteg mellett őrködött, míg az öreg cigány járt és kelt, s a közellevő helységeken összeszedte, olykor össze is koldulta a szükséges élelemszereket.

Anka úgy látszik, ügyes sebész volt, mert a beteg állapota javult végre, és sebe be kezdett hegedni; de csak a harmadik hét végén hagyta el a forró láz, s mióta megsebesített, mély és nyugodt álm nyomta először le szemhéjait.

Mikor órák múlva felébredett, a reggeli

nap besütött a kis ablakon, s arany sugárkoszorút vont Anka feje körül, ki az ablak mellett ült valami asszonyi munkával elfoglalva.

„Hol vagyok?“ — rebegte a beteg, míg fölemelkedni igyekezett fekhelyéből.

„Maradj nyugodtan Gergely — felelt a czigányleány, betegéhez sietve, — jó kezekben vagy, s hála az irgalmas Istennek, a jobbulás útján.“

„Anka! — kiáltott fel Gergely a legnagyobb meglepetéssel — te itt, mellettem? ki fejti meg nekem e talányt?“

„Én Gergely, — felelt a leány, leküzdvén elfogultságát: — csak feküdjte nyugodtan ide ülök melléd, s mindent elbeszélék.“

A beteg bágyadtan esett vissza fekhelyére, s mint gyermek dajkája bölcsődalát, úgy hallgatta Anka szavait, — ki ágya mellett egy kis faszéken ülve, elbeszélte neki, hogy jöttek ő s nagyapja a csatatérre, hogy találták őt élet nélkül a sövény mögött, s mikép vitték be az összerombolt kunyhóba s

ápolgatták, míg a halál sötét torkából visszavezették a szép, vidám életbe.

„S mindezt neked köszönhetem, Anka — szólt a beteg reszkető hangon, mikor a cigánynő végre elhallgatott — neked, kit elhagytam, kit megcsaltam, kinek ifju boldogságát irgalom nélkül összetapostam! Oh Anka, Anka! minő angyal vagy te!“

„Csit, csit, Gergely! légy nyugodt — felelt a leány, nehogy visszatérjen a láz, mely hetek óta kinzott; — mit is tettem oly nagyot vagy dicsőt; — csak emberi kötelességemnek feleltem meg, mikor egy felebarátot ápolgattam s megmenteni igyekeztem.“

„S hogy jöttél ide, Erdélybe, nagyapádhoz, kérdezte Gergely újra elég hosszú szünet után. Debreczenből eltűntél egyszerre, néned halála után senkisémet tudta, hova lettél.“

„Minek is tudták volna! — felelt a cigánynő, míg a keserőségnek egy árnyalata átrezzentszaván — mi közük nekik a szegény cigányleánynyal, kit mindnyájan megvetettek volna, ha megtudják, kik voltak szülői!

Néném halála után nem volt senkim a világon, ki szeretne, nagyapámon kívül, ki minden évben többször meglátogatott. Tehát elhagytam azon embereket, kik büszke megvetéssel fordultak volna el tőlem, ha megtudják titkomat, s azt követtem, ki mindig szeretett, s kinek most, öreg napjaira szüksége volt unokája ápolására. Igaz, szerettem volna nagyapámat arra bírni, hogy telepedjék le, velem együtt, valami városban vagy helységben, hol senkisémet ismer, s hol élhettünk volna becsületesen, munkám után. De hiába, megszokta ő a vándoréletet; s mikor láttam, hogy másként nem élhet, eladtam a mim volt, s vele maradtam.“

„Mindig önzéstelem, mindig önfeláldozó! — sohajtott a beteg — s én, mily vétkes könnyelműséggel löktem el ily kincset!“

„Ne bolygasd a multat, Gergely; — viszonzá a leány: — Isten úgy akarta! — és talán jobb mindkettőnkre nézve, hogy így fordult sorsunk. Ha születésem által szégyent hoztam volna reád, kétségbeesésemben tán

véget vetek életemnek. Így legalább nyugodt vagyok, s kötelességemet teljesítem nagyapám iránt; te pedig Gergely, boldog férj és apa vagy, kinek nem szabad a gondviselés ellen panaszt emelni. De most szót se többet, különben megint rosszabbul leszesz.

* * *

Gergely napról napra haladt a jobbulás útján, mindamellett hogy csak Anka s nagyapja voltak sebészei. Gergely kérésére az öreg cigány előkerített vándorlásai alkalmával, egy kis üveg tintát, s egy-két lap levélpapírost, hogy a beteg egy levél által nyugtassa meg családját, mely bizonyosan holtnak hitte, mert a debreczeni nemzetőrség azon osztálya, melylyel Gergely Erdélybe jött, régen visszatért Debreczenbe s más által váltatott fel.

E levél megiratott s az öreg cigány által a legközelebbi postaállomásra vitetett; de ezen háborgos időben, melyben az összeköttetés Erdély- s Magyarország közt oly gyakran megszakadt, sohasem érte el célját.

Midőn Gergely annyira fellábbadozott, hogy ereje hosszabb gyaloglást megbirt, a két cigány társaságában utnak indult s pár nap múlva a debreczeni nemzetőrök kapitányánál jelentette be magát, ki holtnak hitte s köztiszteletben álló polgártársát a legnagyobb bámulttal s örömmel fogadta.

Mikor Gergely egy óranegyed múlva, kilépett a kapitány szobájából, s visszatért azon kunyhóba, hová utitársaival együtt beszállott, ezek eltűntek a nélkül, hogy valaki megmondhatná, hová lettek.

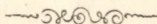
Éles fájdalom szoritotta össze Gergely szivét, s könny tódult szemébe, midőn meggyőződött arról, hogy Anka másodszor eltűnt nyom nélkül, s hogy alkalmasint sohasem látja őt többé ez életben; de nem volt ideje fájdalmának engedni, mert beállván újra pajtásai sorába, ezeknek fáradságai- s veszélyeiben teljes mértékben osztozott.

Mihelyt eszméletét vissza nyerte volt, hosszas láza után, Anka átadta neki erszényét, óráját s fegyvereit, s ő és az öreg czi-

gány nem fogadtak el tőle semmit; ugy most még jó kis összeg pénz felett rendelkezhetett. Lovat vett tehát magának elveszett paripája helyett, hogy kissé elgyengült ereje könnyebben feleljen meg minden fáradságnak.

Hát hét mulva visszatértek a vörösszalagosok városukba; s ki irná le Trézsi, Vámosy, s az egész háznak örömét, midőn a halottnak hitt s mélyen gyászolt Gergely újra épen s egészségesen jelent meg családjá körében? oly öröm volt ez, melyet érezni lehet, de elbeszélni s tollal festeni soha!

Ki ne sejténé, hogy Anka, a szegény cigányleány neve, szent névvé lett ezután e szerény családban, kinek jóltevője volt. Nem telt nap, hogy ne emlegették volna, ne kérték volna az Istent, hogy áldja meg s hozza minél előbb körükbe; de nem látták azóta sem őt, sem nagyapját, s attól kezdenek tartani, hogy e viszontlátás csak a jövő élet örömei közé fog tartozni.

TARTALOM.

	Lap
Nagybátyám könyvtára	1
Egy lövés ára	30
Anna	88
A cigány leány	139

138

HECKENAST GUSZTÁV könyvkiadó-hivatalában

megjelentek és kaphatók :

Jósika Júlia. Éva. Regény. Két kötet (8-rét) füzve 2 ft.

Jósika Júlia. Családelet. Regény. Két kötet (8-rét)
füzve 2 ft. 50 kr.

Bajza Lenke. Beszélyek. Két kötet (12-esrét) füzve
2 ft. 80 kr.

Bajza Lenke. Beszélyek. Uj folyam. Két kötet. Füzve
2 ft. 80 kr.

Vachott Sándorné. Irma hagyományai. Regény. Két
kötet (16-rét) füzve 2 ft.

Remény. Irodalmi és művészeti évkönyv 4 színezett
képpel, 2 könyomatu arczképpel, 4 aczélmetszetű és
2 könyomatu tájképpel. (4-rét) Diszkötésben 12 ft.

Magyar remekírók. Gyémánt-kiadás, egy-egy kötet
füzve 70 kr. Vörös vászonba diszesen kötve 1 ft.

Mindegyik kötet egyenkint kapható ugymint :

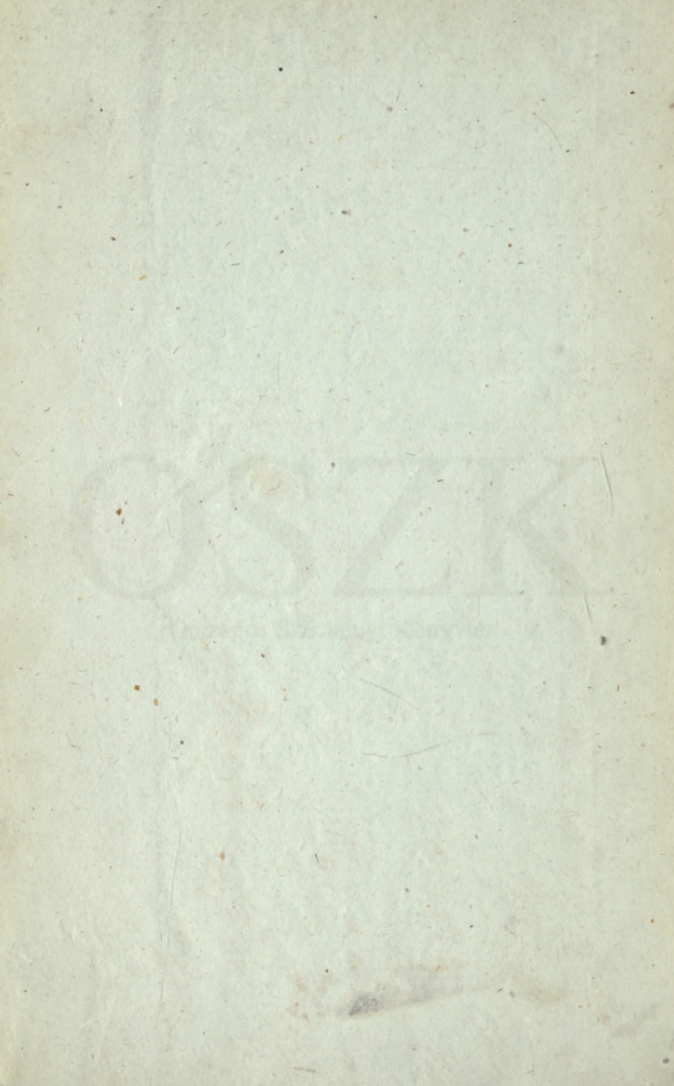
1. **Kisfaludy Sándor. A kesergő szerelem,** a költő arczképével.
  2. **Kisfaludy Sándor. A boldog szerelem.**
  3. **Kisfaludy Károly költeményei,** a költő arczképével.
  4. **Kazinczy Ferencz költeményei,** a költő arczképével.
  5. **Kisfaludy Sándor. Gyula szerelme.**
  6. **Csokonay Mihály válogatott versei,** a költő arczképével.
  7. **Katona. Bánkban,** a költő arczképével.
  8. **Kölcsey Ferencz versei,** a költő arczképével.
  9. 10. **Zrinyi. Szigethi veszedelem,** a költő arczképével.
-

OSZK

Osztály Széchenyi Könyvtár

OSZAK

OSZAK

OSZAK